

KERESS!

KERESS!

9. osztály

Evangelikus hittan

Budapest, 2017

A könyv a Magyarországi Evangélikus Egyház támogatásával készült.

2., átdolgozott kiadás

Lektorálta
Kiss Zsuzsanna
Orosz Gábor Viktor

Szerzők
Béres Tamás
Csepregi András
Kodácsy-Simon Eszter
Réz-Nagy Zoltán
Simon Z. Attila

Minden jog fenntartva. Bármely másolás, sokszorosítás,
illetve adatfeldolgozó rendszerben való tárolás
a kiadó előzetes írásbeli engedélyéhez van kötve.

© A Magyarországi Evangélikus Egyház Luther Kiadója, 2017

© Béres Tamás, 2017

© Csepregi András, 2017

© Kodácsy-Simon Eszter, 2017

© Réz-Nagy Zoltán, 2017

© Simon Z. Attila, 2017

Tartalom

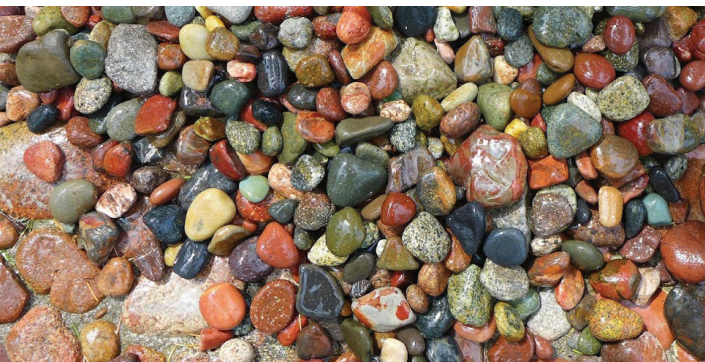
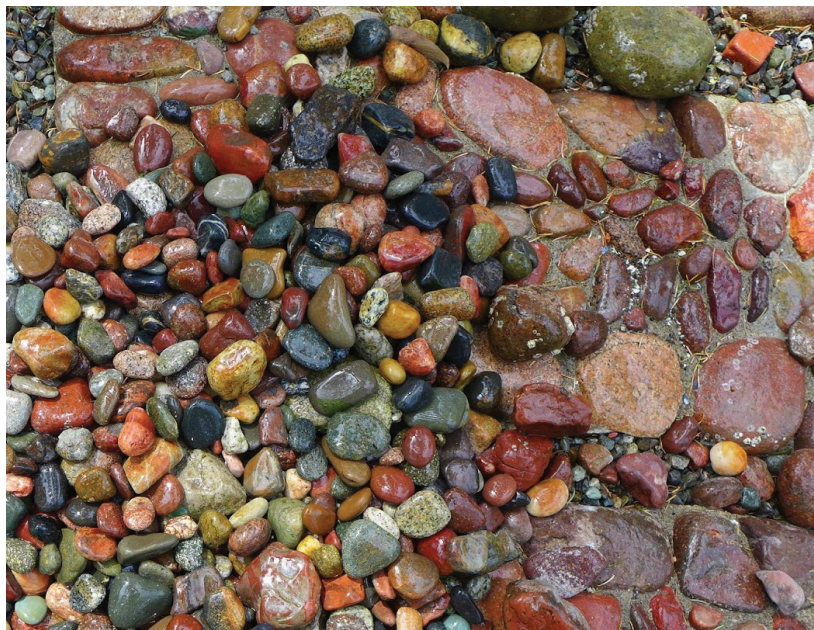
TEREMTETT VILÁG – Jézus és a teremtett világ	9
1. Jézus földje	10
2. Jézus megkísértése – a Messiás tisztázza céljait és eszközeit	12
Összefoglalás	14
EMBERI KAPCSOLATOK – Jézus közösségei	15
3. Lévi és Zákeus elhívása – a jézusi közösség öröme	16
4. Péter és a halászok elhívása – a jézusi közösség ereje	18
5. Az esszénus mozgalom és Keresztelő János – kiáltó hang a pusztában	20
6. Jézus tanítványai – a szélrózsa minden irányából	22
7. Női tanítványok – egyenrangban?	24
8. Szeretetközösségben	26
Összefoglalás	28
TÁRSADALOM – Társadalmi kérdések Jézus korában és ma	29
9. A család természetes közössége – a kikerülhetetlen kapcsolat	30
10. Gazdák és szolgák – alávétve valakinek?	32
11. Szegények és gazdagok – mi lesz a fizetség?	34
12. Férfiak és nők – irányít valaki valakit?	36
13. Felebarátokból idegenek, idegenekből felebarátok	38
14. Előítélet és kirekesztés a közösségben – kinn a bárány, benn a farkas	40
15. Képmutatás Jézus közösségeiben?	42
16. Versengés a közösségben – a lélek a rendje mindennek	44
17. Ellenállás erőszak nélkül – veszíteni vagy nyerni?	46
Összefoglalás	48
ISTEN-ÉN – Hegyi beszéd	49
18. A Hegyi beszéd – a jézusi közösség életszabályai	50
19. Jelenlét a világban – megízleltetni a világosságot	52
20. A törvény betöltése – egy lépéssel tovább	54
21. Kérjétek, és adatik nektek!	56
22. Mi Atyánk, aki a mennyekben vagy... – hét egyszerű kérdés	58
23. Ne aggódjatok életetekért – keressétek először Isten országát!	60
24. Aki kipróbálja, kösziklára épít...	62
Összefoglalás	64
ÉN – Jézus gyógyításai és tanításai	65
25. Kilépni a korlátok közül – a falakat bontó hit	66
26. Kilépni az alakzatból – mozgósítva bátorságot és hűséget	68
27. Kilépni a világosságra – mélyre látva	70

28. Kilépni a mozdulatlanságból – felkavarodik az eltűnt remény	72
29. Kilépni a halálfélelem szorításából	74
30. Kilépni a biztonságból – nem, azt talán mégsem...?	76
31. Kilépni egy másik életre – búzaszemből kalásszá	78
32. Belépni a közösségbe – együtt ettek és jóllaktak	80
Összefoglalás	82
 EGYHÁZ – Egyházi esztendő, ünnepek	83
33. Karácsony: Jézus az új Mózes	84
34. Karácsony: Jézus békességet hoz	86
35. Vízkereszt ünnepe: Jézus mindenkinek ajándékká lesz	88
36. Virágvasárnap: Jézus megtisztítja az ünnepet	90
37. Nagycsütörtök: evés előtt lábmosás?	92
38. Az úrvacsora eredete – Jézus önmagát kínálja az ünnepen	94
39. Kételyek között – Jézus mélységei	96
40. Jézus kihallgatásai – koncepciók percek	98
41. Passiótörténet – Jézus együtt szenved az emberiséggel	100
42. Nagypéntek: a kereszt teológiája, az ünnep „epicentruma”	102
43. Húsvét: Jézus feltámadása, Isten Jézus oldalára állt	104
44. Mennybemenetel: Hol van most Jézus?	106
45. Pünkösd: a Szentlélek kitöltése, „Erőt kaptok!”	108
Összefoglalás	110
 VILÁGVALLÁSOK – Kereszténység	111
46. A kereszténység a világvallások között	112
47. Keresztség: meghívás és beavatás	114
48. Kereszténység mint személyes kapcsolat – Vagy, aki voltál, aki vagy és aki leszel?	116
49. A kereszténység mint meglepetés – Mik ezek, aranyrögök, amelyekbe ásóm beleakadt?	118
50. A kereszténység mint küldetés – Indul az expedíció!	120
Összefoglalás	122
 MELLÉKLETEK	
1. A Biblia – Isten szava	124
2. Jézus halála az evangéliumokban	126
3. Egyházi esztendő	128

Kedves Diákok!

Mennyit akarsz keresni? Csodaszép anyanyelvünkön ez a cím: *Keress!* bizony találgatásokra adhat okot. Az egyre többet a felnőttek világában sertepertélő fiatal kilencedikes már biztos ismeri ezeket a bölcsességeket: „Fiam/Lányom, aztán tanuljál, hogy legyen jó munkahelyed, hogy jól keress...” De vajon aki majd egyszer jól keres, az jól is talál? Megtalálja azt, amit az életben keresett? Ez a fajta anyagi keresés és kereset ma nagyon hangsúlyos, mégis csak egy szűk szelete az emberi életnek, ahol sokkal nagyobb szépségek, kihívások, mélységek és magasságok is várnak egy fiatalra.

A „keresés” ugyanis az emberi agy egyik legalapvetőbb funkciója. Már kisgyermekkorunkban kíváncsian tekintünk a világra, és szinte napról napra fedezünk fel benne valami fontosat, valami újat. Az emberi faj túlélését szolgálja ez a fantasztikus funkció, segítségével minden élethelyzetre újabb előre mutató választ kereshetünk. Ez a sok tudás és tapasztalat a keresés, a kíváncsiság és a tanulás útján szélesedik, árnyalódik, néha pedig gyökeresen változik meg – új nézőpontokat adva. A könyv, amelyet kezdedben tartasz,

tulajdonképpen ilyen keresésre hív – olyan dimenziókat szeretnénk megmutatni a keresztény hit és vallás világából, amelyek árnyalják és szélesítik, néha talán gyökeresen formálják ilyen irányú tudásodat. Ehhez a folyamathoz azonban néhány dolog szükséges töled is: például elkötelezettség a kíváncsiság és a kérdés mellett. A későbbiekben meglátod: éppen ez az erő indít el napkeleti bölcseket, tanítványokat, egyházatyákat, teológusokat, lelkészeket is az életükben, és legtöbbször közülük valami sokkal nagyobbra és fontosabbra találtak a végén, mint amit valójában kerestek.

Lehet, hogy ezeket a sorokat olvasva megfogalmazódik benned: Mit keresek én itt? És bár a kérdés tragédiáját teljességgel átérezzük, azt szeretnénk, ha erre a kérdésre te találnál választ. Hogy el ne tévedj, veled leszünk...

Hogy mennyit fogsz keresni? Reméljük, hogy a hittanórákon nagyon sokat. És reméljük, hogy majd találsz is: életed nagy formálódó kérdéseihez bátorító, erősítő csoportot, új gondolatokat, érzéseket, szavakat, amelyek közül itt is az első, amellyel a kereső útra bocsátunk: Jézus mondja: „Mert mindenki, aki kér, kap, aki keres, talál, és aki zörget, annak ajtót nyitnak.” (Lk 11,10)

A szerzők

TEREMTETT VILÁG – Jézus és a teremtett világ

Évente három és félmillió turista érkezik a Szentföldre, Izraelbe, abba a kicsi országba, amely viszonylag fiatal államnak tekinthető. 1948-ban alapították. Lakóinak nagy része izraelita, akik a II. világháború és az európai holokauszt után telepedtek itt le. A lakosság majd' tíz százaléka az idegenforgalomból él vagy ahhoz kapcsolódó területen dolgozik. Ez a nagy érdeklődés nagyrészt egy közel kétezer évvel ezelőtt élt embernek, a Názáreti Jézusnak köszönhető. Jesua Ha-Nocri – ahogy akkoriban hívták Jézust – életének, működésének helyszíneit szeretnék sokan a saját szemükkel is látni.

Persze ahhoz, hogy valaki keresztény legyen, nem feltétlenül szükséges, hogy lássa a Szentföldet. A kereszténység meghatározó személyiségei közül sokan soha nem jártak a Szentföldön, például a reformátor Luther Márton sem, és ez semmit nem von le értékes életművéből. Nekünk sem kell feltétlenül a Szentföldre utaznunk ahhoz, hogy jobban megismerjük Jézust és az ő életét. De az fontos, hogy az evangéliumi történeteket a megfelelő társadalmi és földrajzi környezetbe tudjuk elhelyezni. Ebben kívánnak segítséget nyújtani ennek a fejezetnek a leckéi.

1. Jézus földje

*„Jézus bejárta egész Galileát.
Tanított a zsinagógákban, hirdette
az Isten országáról szóló
evangéliumot.” (Mt 4,23)*

„Ahol baráti szálak futnak össze, ott
egy órára az egész világ szülőföldnek
látszik.” (Hermann Hesse)

Mozdulj!

Nézzétek meg az előző oldalon szereplő térképet! Milyen városnevek ismerősek számotokra? Melyekről milyen vonatkozásban hallottatok már? Melyik létezik még ma is? Hol milyennek képzelitek a hétköznapiakat?

Vegyünk magunk elé egy térképet, amely a Földközi-tenger térségét ábrázolja, és vegyük szemügyre a tenger keleti végét. Délről a Sínai-félsziget és Egyiptom, északról pedig Fönícia, vagyis a mai Libanon és Szíria határol egy számunkra fontos területet. A tengeri partszakasztól egészen a Galileai-tóig, illetve az ebből eredő Jordán folyó vidékétől egészen le a Holt-tengerig terjed az az ország, amely a bibliai történetek fő helyszíne. Nem különösebben nagy terület, de nagyon változatos, és különlegessége, hogy egy, a tengerszintnél 200 méterrel mélyebb árok határolja, amely összegyűjti a vizet. Ez a **Genezáreti-tó**. Édesvízű tó, viszont mivel egy mélyföldben fekszik, a viharok egészen sajátosak a környéken: gyorsan, váratlanul csapnak le a tóra, és a hajós, aki kis lélekvesztőjével éppen a tó nyílt vizén tartózkodik, könnyen a hullámok alá kerülhet. **Galilea földjét meghatározza ez a tó**. Az országrész neve is a tóból származtatható: a név a héber *galil* = 'kör' szóból származik, mely a tó körhöz hasonló formájára utal. **Lakossága igen vegyes volt**, ezért is használja rá Ézsaiás próféta a „pogányok Galileája” kifejezést.

Hallottál róla?

1995-ben mutattak be egy hajóroncsot, amelynek felfedezését a különösen száraz 1986-os év és az akkori alacsony vízállás tette lehetővé. A radiokarbonos vizsgálatok kimutatták, hogy Kr. e. 40 körül építhették, és a Kr. u. első században is használatban volt. Ennek okán a „Jézus hajója” nevet kapta. A hajó 8 m hosszú, bő 2 m széles és közel 1,5 m magas volt. 15 személyt tudott szállítani, s valószínűleg a tavon közlekedő nagyobb hajók csoportjába tartozott. A tudósok azt is megállapították, hogy hozzáértő személy készítette, felhasználva más hajókból származó farészeket és a környéken található, gyenge minőségű puhafát is, de fő alapanyaga a cédrus és a tölgy. Vitorlásként és evezővel hajtva is használható volt.

A Genezáreti-tó vize nagyon tiszta volt, a bibliai időkben mintegy ötven halfajta élőhelyül szolgált, aminek köszönhetően halászfalvak sora létesült a partján. Ezek nemcsak a halászatnak, hanem az itt elhaladó fontos ősi kereskedelmi útvonalnak is köszönhetőek létüket. A települések főként a nyugati síkságon épültek, mint Jézus városa, Kapernaum is, amelynek neve „halfigyelő tornyot” jelent. Valamikor gazdagságát bizonyítja, hogy rendkívül jelentős kikötője volt, amelyben kétszáznál is több halászhajó horgonyozhatott egyidejűleg.

A szegényes, felsivatagos környező tartományokkal ellentétben **Galilea** egészen más képet mutatott: „A föld itt olyan termékeny, hogy a leglustább földművest is munkára serkenti. Az egész ország földjét megművelik, egyetlen része sem hever ugaron” – írja róla Josephus Flavius, aki személyes tapasztalatait vetette papírra. Galilea fő kiviteli cikkét az olívaolaj jelentette, amelyet a távol élő zsidó közösségekbe is nagy tételben exportáltak. Josephus Flavius rettenthetetlen szabadságharcosokként jellemezte a galileaiakat. A római korban a legtöbb felkelés Galileából indult.

Jézus életének és nyilvános működésének fontos helyszínei Galilea tartományban voltak. **Itt nevelkedett egy Názáret nevű településen**, amely méreteit tekintve jelentéktelen volt, a régészek szerint körülbelül 200 lakosa lehetett, de a legmerészebb becslések szerint sem több mint 2000. Első tanítványait a közeli Bétsaidában hívja el. Itt tesz először csodát Kánában, itt mondja el első beszédeit Kapernaumban, és ezeknek a településeknek a lakóihoz szólt elsősorban üzenetével. Őket eleveníti meg történeteiben, példázataiban.

Júdea tartomány volt a leginkább zsidók lakta terület Jézus korában. A név a Júda névből származik (Jákób fiáról, Júdáról, akinek leszármazottai kapták örökségül ezt a földet). Meglehetősen mós-toha vidék, sziklás, sivatagos táj. Ezen a területen van **a főváros, a vallási központ, Jeruzsálem**. Ettől nem messze fekszik **Dávid városa, Betlehem, Jézus születési helye**, valamint Bethfagé, Betánia és Emmaus, amelyek az evangéliumi történetek fontos júdeai helyszínei.

A júdeaiak lenézték a galileaiakat. Jézus korában a galileaiak nevetséges, tudatlan „északiaknak” számítottak. A júdeaiak szemében leggyakrabban azért váltak a gúnyolódás tárgyává, mert nem beszélték tisztán az arámi nyelvet. Egy anekdota szerint egyszer egy galileai férfi elment a jeruzsálemi piacra, hogy beszéljen valamit, amit ő amárnak nevezett. A kereskedők így gúnyolódtak vele: „Te ostoba galileai, olyasmit akarsz, amit meg lehet ülni (hamár = számár)? Vagy talán innivalót (hamar = bor)? Esetleg valami ruhának való kelmét (Vamar = gyapjú)? Vagy netán áldozatot akarsz bemutatni (immar = bárány)?” A különböző torokhangok közti különbségek ugyanis teljesen eltűntek a galileaiak által beszélt arámi nyelvben.

Galilea és Júdea közé ékelődött be Samária tartománya. Dombos-hegyes vidék ez, amelynek éghajlata barátságosabb, mint a tőle délre fekvő vidékéké, de földje nem annyira termékeny, mint északi szomszédjáé, Galileáé.

Kulturálisan, etnikailag és vallásilag is elkülönült térség volt ez Jézus korában, aminek oka évszázadokkal korábbra vezethető vissza. Kr. e. 722-ben az asszírok elfoglalták Izraelt, az északi királyságot. A lakosság művelt és szakképzett részét elhurcolták, helyükre a birodalom keleti részeiről telepítettek be más etnikumokat, hogy így próbálják az asszír birodalmi identitást erősíteni a nemzeti ellenében. A betelepített lakosok összeházasodtak az ott maradt zsidókkal, így rokoni kapcsolatokat alakítottak ki. Ők lettek **a samaritánusok, vagy más néven samáriaiak**.

A samáriaiak saját templomot építettek a Garizim hegyén. Több természeti csapás után a samáriaiak arra kérték Asszíria uralkodóját, hogy küldjön vissza néhány zsidó papot, akik megtanítják őket Isten tiszteletére. Az uralkodó teljesítette kívánságukat, így ők is Mózes öt könyvét tartották szent iratuknak, de a prófétai könyvek nélkül.

Jézus korában a többi tartomány lakói nemcsak ellenérzéssel, hanem egyenesen gyűlölettel viseltettek a samaritánusok iránt, és lenézték őket.

A tartomány székhelyét Jézus születése előtt pár évvel nagy Heródes megerősítette és az ország legszebb városává építette ki.

Szerinted?

Képzeljétek el, milyen lehetett az élet Jézus korában ezen a három területen! Melyik helyen éltetek volna szívesen? Miért?

Rakjuk össze!

Jellemezd a Jézus korabeli Palesztina területét!

Fogd és vidd!

Jézus világába nemcsak az emberek tartoznak, hanem az egész teremtet világ is.

2. Jézus megkísértése – a Messiás tisztázza céljait és eszközeit

Jézus megkísértése (Mt 4,1–11): „Akkor elvitte Jézust a Lélek a pusztába...”

„Csak mert nem engedek a kísértésnek, hogy megkóstoljam a bort, ez még nem jelenti azt, hogy nem tudom méltányolni a bukását.” (Stephenie Meyer amerikai író)

Választani, igent vagy nemet mondani mindenkinek kell. **Van, amire nehéz nemet mondani, ilyenkor beszélhetünk kísértésről.** A kísértés mértéke jól mutatja, hogy milyen szinten állunk. A kísértés lehet jelentéktelen: egy őrizetlenül hagyott kis csokidarab, vagy lehet nagy horderejű, aminek ha engedünk, mások sorsát, magánéletét is felforgatjuk.

Hallottál róla?

A pillécukorteszt egyszerű kísérlet. Négyéves gyerekeknek kínálnak választási lehetőséget: megehetik azonnal a kapott darab pillécukrot, vagy várnak 15 percet, s akkor kettőt kapnak. A tudósok arra kíváncsiak, hogy ebben a korban a gyerekek mekkora önfegyelemre képesek, s ki tudja-e előre számolni, mikor járnak jobban. A Stanford Egyetem kutatói 18 évig követték nyomon a kísérletben részt vevő gyerekek életét, s megállapították: azok a gyerekek, akikben megvolt a cukorka „kísértésének” való ellenállás képessége, sikeresebbek voltak az iskolában, boldogabbak és elfogadottabbak az életben.

Már a Jézus előtti időkben, sőt utána is voltak a zsidóság körében olyan személyek, akiket messiásnak tartottak, amíg bukásuk következtében be nem bizonyosodott, hogy mégsem voltak azok. Nem Jézus az egyetlen, akit messiásnak tartottak, de Jézus volt az egyetlen, akinek a földi működése nem cáfolta meg a messiáshoz fűzött elképzelést, hanem éppen ellenkezőleg: messiási mivoltában akkor kezdtek igazán hinni, amikor földi működését bevégezte, halála és feltámadása után. Földi működésének legelején Jézus negyvennapos böjttel készül fel a küldetésére. Ennek a böjtnek a helyszíne a puszt.

Szerinted?

1

Miért fontos az a körülmény, hogy a megkísértések helyszíne a puszt? (Mk 1,12–13)

Az első kísértés, amellyel Jézus szembetalálja magát, a megélhetés, a „kenyér” kérdése. Minden népre és minden korszakra érvényes, hogy az ember legfőképpen azt várja a jövőtől, hogy megoldódjanak a megélhetési gondjai. Jézus számára a kísértést itt az jelenti, hogy erre a kérdésre koncentráljon, és minden mást félretéve csak a szegénység és nélkülözés problémáinak megoldásán fáradozzon.

A történetben Jézus nemet mond erre, mert úgy látja, hogy az ember gondjait nem oldja meg a kenyérgondok felszámolása, hogy az embernek másfajta, még alapvetőbb szükségletei is vannak. „Nemcsak kenyérrel él az ember...” – Ez nekünk szól, nekünk is figyelmeztetés: **nem temetkezhetünk teljesen bele a megélhetés, a kenyér előteremtésének fáradtságos munkájába.** Bármennyire is életünk fontos része a biztos egzisztencia előteremtése, ez mégsem veheti el az összes energiánkat és minden időnket. A Hegyi beszédben így fejezi ki ezt Jézus: „Nem több-e az élet a ruházatnál vagy a betevő falatnál?” (Mt 6,25)

Szerinted?

2

Számodra mi a biztos egzisztencia része? Mi az, amire valóban szükséged van?
Ha nem csak kenyérrel, akkor még mivel él az ember?

Ilya Repin: *Krisztus megkísértése*

A második kísértés a bizonyosság, a kézzelfogható bizonyíték igénye és az ennek való behódolás. Ha Jézus levetette volna magát a templom párkányáról, majd békésen elsétál, akkor olyan kézzelfogható bizonyítékot szolgáltatott volna messiás voltáról, amire minden jelenlévő hivatkozhatott volna.

Jézus a bizonyító erejű csodatételekre vonatkozó igényt rendre visszautasította. Pedig a valósi vezetők folyamatosan unszolták és kérdőre vonták, még a kereszten függve is provokálták: bizonyítsa be, hogy őt Isten hatalmazta fel. Jézus azonban nem tett ilyet. Jeruzsálemben egyáltalán nem tett csodát – ott, ahol a leginkább várták, áhítoztak egy csodás bizonyításra, éppen ott csak a Jónás jeléről beszélt.

Miért nem bizonyítja be Jézus isteni eredetét, felhatalmazását? Mert **Jézus szerint Isten nem eszköz, és nem lehet sehogyan sem eszközzé tenni, mert ő, az Atya, az Isten mindig csak cél lehet.** Még Jézus sem használhatja Istent eszközként, például hogy a tenyerén hordassa magát vele. Isten nem lenne ténylegesen isten, ha az ember várakozását, bizonyíték iránti igényét kiszolgáltatná.

Szerinted?

3

Milyen kézzelfogható bizonyítékokat várnak ma az emberek Isten létezését illetően?
Mi lenne a következménye annak, ha lenne ilyen bizonyítékunk?
Vajon ha Jézus engedett volna a második kísértésnek, annak lenne ma bizonyító ereje?
Kik számára? Miért?

A harmadik kísértés a hatalmat mutatja olyannak, amivel célhoz lehet érni, s ami mindent megold. A kísértés gondolatmenete az, hogy Jézusnak úgy kellene a működéséhez hozzáfognia, hogy előbb megszerzi a hatalmat. A kísértő azt mondja Jézusnak: ha nyertes politikus vagy hadvezér vagy uralkodó vagy, akkor nyert ügyed van. A zsidóság is abban gondolkodott, hogy a trónusán ülő Isten majd küld egy e világi trónra lépő messiást, aki majd fegyveres erővel kiharcolja a vágyott üdvkort.

Jézus úgy gondolta, hogy egy intézményes hatalomátvétellel még nincsenek megnyerve az emberek egy ügynek. Egy rendszerváltás nem garantálja, hogy az emberek attól kezdve másként fognak érezni és viselkedni. Az embereket nem lehet megnyerni egy ügynek sem hatalommal, sem státusszal, sem erőszakkal. **Az embereket megnyerni csak személyes példákkel, egyéni találkozásokkal, emberi kapcsolatokkal és sok fáradsággal lehet.**

Jézus azt az utat választotta, amely fejtől fejig, embertől emberig és tovább, újabb személyek felé, újabb személyes találkozások felé halad. A követői számára sincs más út, mint személyes kapcsolatokon keresztül építeni Isten országát.

Szerinted?

4

Keressetek olyan történelmi, irodalmi vagy filmbeli példákat, amikor valakinek nem sikerült a hatalom eszközével megváltoztatni az embereket! Keressetek olyat is, amikor a személyes találkozásokon keresztül sikerült komoly változásokat elérnie!

Miután Jézus eldöntötte, hogy messiásként milyen utat akar járni, elkezdhetett maga mellé embereket keresni.

Rakjuk össze!

Miről szól Jézus három kísértése?

Fogd és vidd!

Mindenkit ér kísértés, de nem mindenki ismeri fel.

Összefoglalás

1. Gyűjtsétek össze, hogy az alább felsorolt igeszakaszokban a teremtett világ mely részeit említette Jézus!

Mt 5,1; Mt 5,13–14; Mt 5,18; Mt 5,30; Mt 5,38–39; Mt 5,45; Mt 6,25; Mt 7,9–10; Mt 6,26–30; Mt 7,3; Mt 8,11; Mt 11,25; Mt 20,1; Mk 10,25; Lk 8,5–7; Lk 9,54; Lk 12,6–7; Lk 13,15; Lk 15,16; Lk 15,29–30; Lk 16,6–7; Lk 21,29–30

Állatok:

Növények:

Természeti jelenségek:

A természet egyéb részei:

2. Hogyan jellemeznéd Jézus és a teremtett világ kapcsolatát a kép és az alábbi idézet alapján?

Jézus képeinek gazdag növény- és állatvilága Jézusnak a természeti és a vidéki-falusi élethez való közelségét bizonyítja. Edward Echlin teológus kicsit regényszerűen képzei ezt el, de ha belegondolunk, hogy

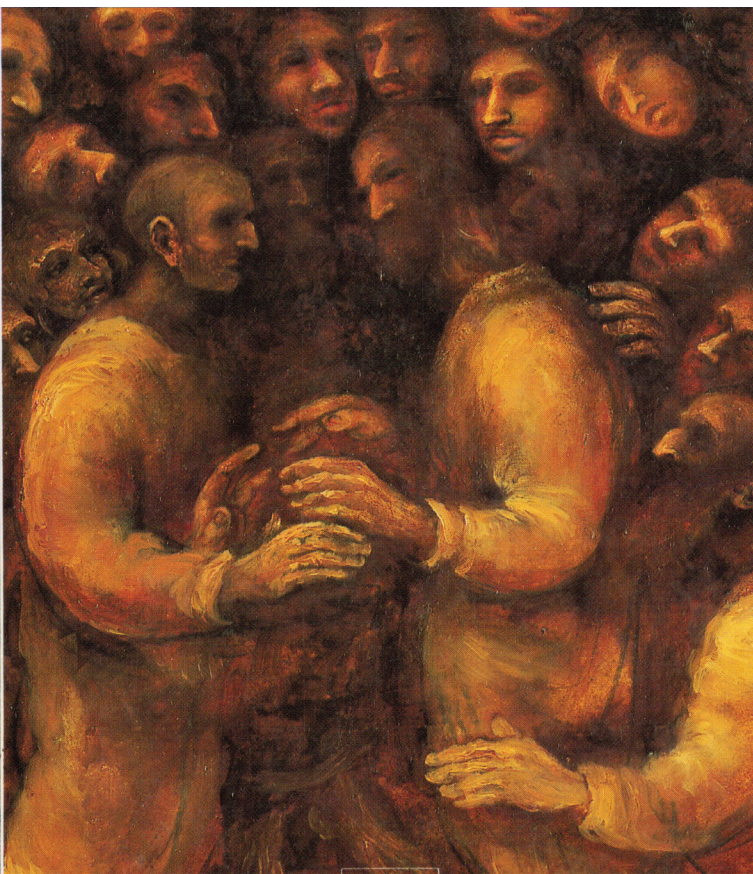

akkoriban minden fiú így nőtt fel Alsó-Galilea területén, akkor nem járhat messze az igazságtól: „Elképzelhetjük Názáretet, amint a dombos vidéken néhány száz család lakik, s bárányok, kecskék, ökrök, szamarak és marhák élnek itt velük. A zöldes-barnás-köves domboldalon láthatjuk felnőni a gyermek Jézust, aki elsősorban anyjától sokat tanul a hasznos bodzafáról, a Tábor tölgyfáról, az Aleppo fenyőről, a csalánról, a mályváról és az áprilisi sárga krizantémról, a gyomnövények, a gyógynövények és a vadvirágok egész rendszeréről, melyeket később Salamon ruhájához hasonlított. Szőlők nőttek Názaret óvárosában, melyek gyors növekedésére és a forró nap érlelésére Jézus rácsodálkozhatott.”

A képen az észak-romániai Sucevita kolostor egyik falképe látható, címe:
Krisztus mint Teremtő a negyedik napon

EMBERI KAPCSOLATOK – Jézus közösségei

Emberek csoportjára leszel figyelmes. Kisebb tömeg verődött össze. Vajon mi ez? Tüntetés? Nem, a tüntetők indulatosak, kiabálnak és lendületes menetben mozognak. Itt sűrűn egymás mellé préselődött embereket látsz, nagy kört alkotva. Furcsa, hogy csendben vannak, már-már mozdulatlanok. Ahogy közelebb mész, rájössz, hogy miért: feszült figyelemmel hallgatnak valakit. Még közelebb lépsz, s te is meghallod, hogy középen valaki beszél az emberekhez. Ki lehet ő?

Bátki László illusztrációja

Először nem értesz mindent, csak egy-egy szót sikerül kivenned: országa... bűnösök... megelőznek... Miről beszélhet ez az ember? Ez a pár szó is elég ahhoz, hogy

tudd: fontos dolgokról van szó. Ahogy az elkapott szavakat próbálsz összerakni magadban, egyre jobban kezd érdekelni. Közelebb próbálsz kerülni, hogy jobban halld a beszédét. Most már mondatfoslányokat is sikerül meghallanod. „Nem az egészségeseknek..., hanem a betegeknek...” Vajon mit mondhatott? Betegek gyógyulásáról beszélt? Talán orvos lenne? Újra figyelni kezdesz, hátha sikerül újabb mondatokat kihallanod.

„Amilyen mértékkel mérsz...” Talán kereskedelmi ellenőr? Nem, nyilván ez csak egy hasonlat lehet. Újabb mondatfoslány, amit csak félig értesz: „Más szemében a szálkát... A gerendát a magadéban...” Tényleg orvos, a szemekről és a látásról beszél – vagy ezt sem szó szerint gondolja? Akkor szónok, hogy ennyi költői képet használ. De nem hivatásos, annyi bizonyos; nincs benne semmi színpadias, semmi megjátszott. Ez a száлка és gerenda talán arra utal, hogy a másikban könnyebb meglátni a hibát, mint magunkban? Újabb mondat végét sikerül meghallanod: „...hanem hogy megkeressem, ami elveszett...” Sok minden elveszett itt, de leginkább az emberek érzik elveszettnek magukat. Azt mondja, fontosak neki az elveszett emberek is, amilyeneket látni az utcán: akiknek láttán tehetetlenséget és szomorúságot érzel, és akikkel a hatalmasok nem törődnek.

Tovább figyelsz, és nem hiába, mert egy egész mondatot sikerül meghallanod. „Kevés dologra van szükség, valójában csak egyre...” Mire gondolhat? Mi lehet az az egy szükség? Talán Istenre gondol. Tovább figyelsz, és azt hallod: „...senki sem veheti el...” Lélegzet-visszafojtva várod a folytatást: „Embereket fogtok halászni...” Egyre jobban kirajzolódik előtted, hogy itt Istenről van szó. Ki ez az ember? Próféta?

A tömeg megmozdult. A középen álló utat próbál törni magának, a tömeg követi, és te is mész velük, hogy többet tudj meg róla.

3. Lévi és Zákeus elhívása – a jézusi közösség öröme

Jézus elhívja Lévit (Lk 5,27–32); Zákeus (Lk 19,1–10): „Ezután kiment, és meglátott...”

„A megosztott öröm kettős öröm, a megosztott bánat fél bánat.” (C. H. Spurgeon)

Mozdulj!

Kinek mi a legfontosabb érték a közösségben? Tartsatok árverést!

tolerancia, megértés, elfogadás, bizalom, vigasztalás, békesség, megbocsátás, segítség, vidámság, tartalmas idő, öröm, biztonság, hit, okosság, őszinteség, odafigyelés, ösztartás

A Galilea tartománybeli Kapernaumban különösen sokat beszélt és tanított nyilvánosan Jézus, és több tanítványát is innen hívta el. A tengerparti város Náhum próféta nevét őrzi, akinek itt volt a sírja. Jézus is ebben a városban élt. Nem volt különösen gazdag város, mégis sok tehetős ember élt benne, mert a Szíriát Egyiptommal összekötő „Királyok útja” haladt át rajta. Ez nemcsak a kereskedők és az utazók városba érkezése miatt volt fontos, hanem a városkán átszállított áruk után felszámított és bevételezett adók, a vámok miatt is.

Vámot szedni a római törvények értelmében kellett, és a rómaiak uralkodói kegyként csak a beszolgáltatandó vámok alsó határát határozták meg. Aki vámszedő volt, elvileg bármennyi pénzt kérhetett az átszállított áruk után, de azért a piaci feltételeket tanácsos volt betartania. A rómaiak abban is okos uralkodók voltak, hogy a vámszedést átengedték a helyi lakosok közül az erre jelentkezőknek. Ezzel elkerülték, hogy a helyiek közvetlenül a birodalom gazdasági nyomásának terhét érezzék. **A vámszedők nem egyszerű hivatalnokok voltak, hanem a megszálló rómaiakkal is együttműködtek.** Ugyanis a rómaiak adták bérbe a vámszedői helyeket, a vámszedők pedig gyakran többet kértek az utasoktól és az árusoktól, mint ami szabályos lett volna (Zákeus erről így vall: „amit valakitől kizsaroltam”; Lk 19,8), mert számíthattak arra, hogy a római katonák megvédik őket a kifosztottak haragjával szemben.

A település lakosai közül így kikerülő **vámszedőket a helyi közösség tagjai megvetették.** Különösen a nép erkölcsös és elismert társadalmi rétege, a farizeusok tették szóvá erkölcstelenségeiket. Ők voltak azok is, aki a vámszedők bűnösségét ostromozták.

Mit jelent?

A **vámszedők** olyan emberek voltak, akik – legtöbbször a helyi politikai vezetéssel való kapcsolatuknak és azzal való együttműködésüknek köszönhetően – beszedhették a különböző adókat és vámokat.

A **farizeusok** olyan vallási alapon szerveződő zsidó közösség tagjai voltak, akik Jézus korában szigorú vallási elveket követtek. Úgy akartak Istennek tetsző életet élni, hogy a mózesi törvényeket minden körülmények között szigorúan megtartották.

St. Andreas-templom, Hildesheim, Németország

Lévi vámszedőt, Alfeus fiát Jézus Kapernaumból hívja el követésére. Megszólítja, és **Lévi a vámőri helyét otthagya felállt, és követte őt.** Később örömeiben nyilvános vacsorát rendezett, amelyen Jézuson és tanítványain kívül ott vannak a farizeusok is. Ők nem nézik jó szemmel, hogy Jézus elfogadta az erkölcstelen Lévi meghívását. Zúgolódásukra **Jézus azt válaszolja, hogy azért van bűnösök társaságában, mert a bűnösöknek van szükségük Isten megbocsátására.** Jézus mindenhol ezt hirdette. Aki nem bűnös, annak nincs mit megbocsátani. Ebből a farizeusok megérthették, hogy mivel ők maguk sem büntelenek, nekik is szükségük van az Atya megbocsátására. Lehet, hogy rosszlesett nekik, hogy ezzel nagyon közel kerültek a közismerten bűnös és megvetett vámszedőhöz, de pontosan ez volt Jézus tetteinek és szavainak nekik szóló része, amit meg kellett érteniük. Lévi nevét az evangéliumok görögül Mátként említik.

Szerinted?

1

Vajon miért pont egy vámszedőt szólít meg, s az ő asztalához telepedik le Jézus?
Mit jelenthetett Lévinek a Jézussal való asztalközösség?
Milyen más szóval fejeznéd ki azt, hogy a farizeusok „zúgolódtak”?
Hogyan reagálhattak volna a farizeusok másként? Mi kellett volna ahhoz, hogy másként tudjanak reagálni?
Mit változott meg Léviben, ami miatt követte Jézust?
Ma milyen foglalkozású ember lenne a ma „Lévije”?

Szerinted?

2

A képen látható oltár feletti szoboregyüttesen az utolsó vacsora ábrázolása látható, Jézus ül egy kerek asztal körül a tanítványaival. Az asztal mellett áll egy üres szék is, épp a gyülekezeti tagok felől. Hogyan értelmezték az üresen hagyott szék motívumát?
Ki méltó Lévi és Zákeus elhívásának története alapján arra, hogy egy asztalhoz üljön Jézussal?

Zákeus, aki Jerikóban élt, szintén gazdag fővámszedő volt. Valószínűleg nem fásult bele a munkájába, mert amikor hírt vett Jézus érkezésének, előrefutott, és keresett egy előnyös helyet. Kis termetű ember volt, azt gondolhatta, hogy ha Jézus itt is látványosságot mutat, vagy esetleg csak érdekes szavakat mond, ő jól fogja látni és hallani egy vadfügefa ágairól. Ezért gyorsan felmászott. Ahogy Jézus elment a fa alatt az úton, felnézett, és egyenesen Zákeushoz szólt: *„Szállj le hamar, mert ma a te házádban kell megszállnom.”* Így is történt. Ahogy Lévi esetében, itt is sokan méltatlankodtak Jézusnak ennél a megvetett embernél tett látogatása miatt. **Zákeus tisztában volt bűneivel**, és nemcsak azt ígérte meg, hogy az igazságtalanul elvett pénz négyszeresét adja vissza a korábbi tulajdonosoknak, hanem vagyona felét a rászorulóknak osztja szét. *„Ma lett üdvössége ennek a háznak – mondta Jézus –, mert az Emberfia azért jött, hogy megkeresse és megtartsa, ami elveszett.”*

Szerinted?

3

Mit gondolsz, miért akarta Zákeus mindenképpen látni Jézust?
Miért nem ment Zákeus közelebb Jézushoz?
Miért zúgolódtak azok, akik hallották, hogy Jézus nála akar megszállni?
Vajon mi változott meg Zákeusban, amiért úgy döntött, szétosztja a vagyonát?
Mit jelent az, hogy *„azért jött, hogy megkeresse és megtartsa az elveszettet”* (Lk 19,10)?

megosztom

Rakjuk össze!

Kik voltak a vámszedők?
Miről szól Lévi és Zákeus elhívásának története?

Fogd és vidd!

A tanítványi közösség Jézussal való életközösség, ahol a tanítványok egymás ajándékaivá válhatnak.

4. Péter és a halászok elhívása – a jézusi közösség ereje

Péter halfogása (Lk 5,1–11): „Amikor egyszer a sokaság...”

„Ha Isten elhív egy feladatra, alkalmassá is tesz rá.” (Doris van Stone)

Szerinted?

1

Ki hova szokott hívni benneteket?
Mitől függ az, hogy egy meghívásnak örültök-e?
Mi kell ahhoz, hogy egy hívás vonzó legyen számotokra?

Jézus legtöbb tanítványa halász volt. Ezt a mesterséget űzte **Péter és András, Jakab és János, Fülöp és Tamás.** Az olyan mesterségeket, amelyekhez költséges felszerelésre volt szükség, egy családban többen is folytatták. A háló és a csónak sok pénzbe került. A vonóháló és dobóháló kisebb és olcsóbb volt, de a Galileai-tenger vizén sokat használt másik halászhaló, amelyhez két csónakra volt szükség, 30 méter hosszú és 2-3 méter széles volt. A csónakok 8-10 méter hosszúak és 2 méter szélesek voltak. Erős, masszív építésű vízi járműveknek kellett lenniük, hogy elviseljék a Galileai-tengeren tomboló, váratlanul lecsapó viharok erejét. Ilyen felszerelést használhatott a két testvérpár.

Az első közülük Péter és András volt, akiket Jézus akkor szólított meg, amikor épp kiszálltak a hajóból. Jézus különös jövőt ígér nekik: „Jöjjetek utánam, és én emberhalászokká teszek titeket!” (Lk 5,10) A testvérek rögtön otthagyták értékes felszerelésüket, és követték őt. Továbbmenve ismét meglátott két testvért, ahogy apjukkal együtt rendezgették a hálójukat a csónakban. Az apa neve Zebedeus volt, a fiúkat Jakabnak és Jánosnak hívták. Őket is elhívta, és ők is rögtön követték őt, felszerelésüket apjukra hagyva.

Mozdulj!

1

Játsszátok el Péter elhívásának történetét, s gondolkozzatok el az alábbi kérdéseken!

1. Milyen érzések keríthették hatalmába Pétert, amikor
 - a) egész éjszaka nem fogtak semmit?
 - b) Jézus hozzálép?
 - c) Jézus a hajójában ülve tanítja a sokaságot?
 - d) Jézus újra kiküldi halászni őt?
 - e) sok halat fog?
 - f) Jézus elhívja őt?
2. Mit érezhettek és gondolhattak ezeken a pontokon az őket figyelő emberek?
3. Péter elhívásának történetében ki kezdeményezi a kapcsolatfelvételt? Hogyan? Miért meglepő ez?
4. Vajon mit lát meg Jézus Péterben? Mit gondolsz, miért pont hozzá megy oda?
5. Vajon a tanítványok miért cserélték fel szerény, de biztos megélhetésüket a Mester követésével? Mit láttak meg Jézusban, ami miatt otthagyták a hálót a rengeteg hallal?
6. Te mit hagynál ott azért, hogy kövesd Jézust? Kit és milyen feltételekkel követnél?

Sant Pere de Rodas bencés kolostor részlete

Szerinted?

2

Ma kiket hívná el Jézus első tanítványainak? Hogyan történne ma Péter elhívása? Milyennek képzeled a környezetet, a szereplőket, a mondatokat?

Jézus megtartotta ígéretét. **Tanítványai emberek halászaivá váltak a közelében.** Ez a kifejezés átvitt értelemben azt jelentette, hogy a kiválasztott tanítványok segítőtársaivá lettek abban, hogy az embereket összegyűjtse az Isten országa számára. De nem mindig csak átvitt értelemben érezhették magukat továbbra is halásznak a tanítványok. A Jézus közelében átélt napjaikat keresztül-kasul átszőtték a halászok foglalkozásával kapcsolatos, számukra jól ismert élmények. Két ilyen példát rögzít Máté evangélista.

Volt, amikor Jézus a kerítőhálához hasonlította Isten országát (Mt 13,47–48), amely mindenféle halfajtát összegyűjt, azután a partra húzva az angyalok kiválogatva a jókat a rosszak közül, megőrzik vagy kidobják őket. Ezt hallva minden halász tudta, hogy ő is ki szokta dobni a zsidó tisztasági előírásoknak nem megfelelő, pikkely és uszony nélküli halakat, mint például az angolnát. A jókat pedig edénybe teszik, és később a családjukat táplálják velük.

A Galileai-tengerben legtöbbször fogott halak a tilápia halfajtához tartoztak. Ez pedig a bölcsőszájúhal-félékhez, amelyek szájukban költik ki ivadékukat, de néha apró köveket vagy akár a tengerbe ejtett pénzmét is találtak a szájukban. Amikor egy alkalommal Jézus arra kéri Pétert, hogy egy tengerből kifogott hal szájában talált ezüstpénzzel fizesse meg a templomadót (Mt 17,27), Péter számára ez nem hangzott olyan mesészerűen, mint számunkra. Tanult mesterségének sokszor hasznát vehette új elhívásában.

**NE ENGEM KÖVESS,
HANEM JÉZUST!**

Jorge Orlando Cocco Santangelo: *A hívás*

Mozdulj!

2

Fejezzétek be az alábbi mondatokat!
A közösségben számomra az a fontos, hogy...

Jézus közösségére igaz, hogy...

Akit Jézus elhív, az...

Rakjuk össze!

Mit jelent Péter és halásztársai esetében Jézus elhívása?

Fogd és vidd!

Jézus közösségbe hív. Tanítványai nem egyszerű követők, hanem elhívottak. Jézus hétköznapi embereket hív el, akik teljes odaadással követik őt. A ma élő keresztényeket is Jézus hívja el, ők a mai tanítványok.

5. Az esszénus mozgalom és Keresztelő János – kiáltó hang a pusztában

Keresztelő János (Lk 3,1–20): „...szólt az Úr Jánoshoz, Zakariás fiához a pusztában...”

„Az ember egész élete bűnbánatra térés legyen!” (Luther Márton)

A Kr. e. 2. század mozgalmas időszak volt a mai Izrael területén. A szír uralkodó, IV. Antiokhosz Epiphanész Kr. e. 167-ben Zeusz szobrát állította fel a jeruzsálemi templomban. Dániel könyvében is olvashatunk erről: „Meggyalázzák a megerősített szentélyt, megszüntetik a mindennapi áldozatot, és felállítják az iszonyatos bálványt.” (Dán 11,31) A zsidóság viszont felkelt az idegen uralom ellen, a Makkabeus család vezetésével győzött, és 164-ben újra felszentelték a templomot – erre az eseményre emlékeztet a zsidók hanuka ünnepe.

A Makkabeus család egyik tagja viszont törvényszegő módon magához ragadta a főpapi hivatalt, ami széles körű tiltakozást váltott ki. A tiltakozók vezetőjét az általa alapított közösség az „igazság tanítójának” nevezte. **A tiltakozó közösség elszakadt a jeruzsálemi templomtól és az ott folytatott kultusztól, és visszavonult a Jeruzsálemtől keletre fekvő pusztaságba.** A közösséget később **esszénusoknak (jámboroknak) nevezték.** A Kr. u. 1. század végén élő történész, Josephus Flavius szerint az ország több pontján éltek, számuk mintegy négyezer lehetett.

Hallottál róla?

Az esszénus közösségről sokáig csak az ókori történészek munkáiban olvashattunk, de egy váratlan felfedezés felszínre hozta életük sok tárgyi emlékét is. 1947 egy nyári napján egy fiatal beduin kecskepásztor, Muhammad Ahmed el-Hamed a nyáját legeltette Jerikótól 12 kilométerre, a Holt-tenger közelében. Az egyik kecske elcsatangolt, s keresés közben a fiú felfedezett egy barlangot. Egy barátjával átkutatták, kincseket remélve, de csatlódásukra csak korsókat találtak, bennük néhány gondosan becsomagolt bőrtkecset. A tekercseket mindenesetre eladták, így jutottak el végül a jeruzsálemi szír Szent Márk-kolostorba, onnan pedig azokhoz a szakértőkhöz, akik felismerték bennük a páratlanul értékes leletet: az esszénus közösség Kr. e. 1. században született iratait. A környék módszeres feltárása során újabb kéziratok kerültek elő, majd a barlangoktól néhány kilométerre az esszénusok egykori kolostora is. Az ókori leírások és a régészeti leletek összevetése alapján ma viszonylag részletesen ismerjük az egykori közösség tanítását és szokásait.

Az esszénus közösség **gondolatvilágának középpontjában a világosság és a sötétség, az igazság és a bűn közötti küzdelem áll.** Vezetőjük az „igazság tanítója”, ellenfele a „bűn papja” – minden bizonnyal az a jeruzsálemi főpap, akivel szemben a közösség fellázadt. Róla az iratokból azt tudjuk meg, hogy eleinte igazmondónak látszott, de később gögös lett, törvényszegő, és a „szörnyűségek útjára” lépett. Száműzte az „igazság tanítóját”, végül a „pogányok” (azaz a szírek) őt is halálra kínozták.

A tiltakozó esszénus közösség is várta a Messiást, aki a közösség papi vezetőjével együtt a végső harcban „a világosság fiai” oldalán legyőzi majd a „sötétség fiait”. Addig pedig **a közösség fegyelmezett életet élt, egyszerűségben, szegénységben és a vezetők iránti engedelmisségben.** A közösség teljes jogú tagjai **csak férfiak** lehettek. Fiatal fiúkat is maguk mellé vettek, akiket gondosan neveltek. Ezek a fiúk húszéves korukban házassághoz készültek, vagy a házasság nélküli életet választották. Huszonöt éves koruktól részt vehettek a közös étkezésen és szavazhattak, harmincéves koruktól vezetői feladatot kaphattak. Jó okunk van feltételezni, hogy Keresztelő János is közöttük nevelkedett, hiszen ezt írja róla az evangélista: „*A kisgyermek pedig növekedett, és erősödött lélekben, és a pusztában élt addig a napig, amelyen szolgálatba lépett Izraelben.*” (Lk 1,80)

Mozdulj!

Keresd ki Márk (1,6) és Máté (3,4) evangéliumából Keresztelő János ruházatának és étkezésének leírását!

Ennek alapján lehetséges, hogy az esszénus közösséghez tartozott?

Szerinted?

1

Az esszénusok azért tartották távol magukat a jeruzsálemi templomtól és az ott folytatott áldozati kultusztól, hogy kifejezzék azt a véleményüket, hogy ott nem Isten akarata szerint folyik az istentisztelet. Saját közösségi istentiszteletüket viszont titokban végezték, ebben csak a beavatottak vehettek részt. Ennek ellenére sokan érdeklődtek irántuk, és mindig voltak új jelentkezők, akik hosszú próbaidőt is készek voltak eltölteni azért, hogy felvételt nyerjenek a közösségbe. Mi lehetett népszerűségük titka, mi tehette őket hitelessé sok ember szemében?

Keresztelő János ezzel az üzenettel hívott magához tömegeket a Jordán-parti pusztába: „TérjeteK meg, mert elközelített a mennyek országa!” (Mt 3,2) Lukács evangélista ezt így foglalja össze: hirdette „a megtérés keresztségét a bűnök bocsánatára” (Lk 3,3). **János keresztsége** nem az volt, amit ma a keresztény gyülekezetek gyakorolnak „az Atya, a Fiú és a Szentlélek nevében” az újszülöttek, gyerekek vagy felnőttek felvételekor, hanem **erőtéljes és nyilvános jele annak, hogy valaki szakítani akar a bűneivel, és új életet akar kezdeni**. Ezt a keresztséget – pontosabban beme-
rítést – később meg is lehetett ismételni. Amikor Jézus arra kérte Jánost, hogy őt is merítse be, János azért vonakodott, mert úgy gondolta, Jézus tisztább nála, neki kellene inkább őt beme-
rítetnie (Mt 3,13–15).

Szerinted?

2

Mit gondolsz, Lukács tudósítása (3,1–20) alapján mit jelentett konkrétan a megtérés János szerint? Mivel néznek szembe azok, akik nem térnek meg? Mire utal Keresztelő János azzal, hogy Isten „a kövekből is tud fiaK támasztani Ábrahámnak” (Lk 3,8)?
Miért akart megkeresztelkedni Jézus?
Vajon miért nem követte Keresztelő János Jézust tanítványként?

6. századi ikon a Sínai-hegyi Katalin-kolostorból Keresztelő Jánosról

Mit jelent?

A **megtérés** szó szerint azt jelenti: az értelem megfordulása. Például valaki korábban úgy gondolkodott, hogy a sikeres élet kizárólag rajta múlik, később viszont meglátja Isten szerepét is az életében.

Keresztelő János Jézus számára készítette elő az utat. Jézus beme-
rítkezik Jánosnál, de tovább is lép: „Szentlélekkel és tűzzel keresztel”. János szerint Jézus is az ítéletet fogja hirdetni („megtisztítja szérűjét”), de Jézus üzenete ezen a ponton el fog majd térni Jánosétól: „Az Úr Leleke van énrajtam, mivel felkent engem, hogy (...) hirdessem az Úr kedves esztendejét.” (Lk 4,18–19)

Rakjuk össze!

Kik voltak az esszénusok?
Mit hirdetett Keresztelő János?
Mi volt Jézus üzenetének az újdonsága?

Fogd és vidd!

János is, Jézus is hirdette: TérjeteK meg, mert közel van Isten országa!

6. Jézus tanítványai – a szélrózsa minden irányából

A tizenkét tanítvány elhívása (Lk 6,12–16):

„...kiválasztott közülük tizenkettőt...”

„Meg kell tennünk az első lépést!” (Dietrich Bonhoeffer)

Jézus korában gyakori volt, hogy egy-egy kiemelkedő tanító vagy vándor igehirdető tanítványokat gyűjtött maga köré. Keresztelő Jánosnak is voltak tanítványai. Jézus tanítványi körének három jellegzetessége volt, amely különlegessé tette a hasonló tanítványi közösségek között.

Jézus tanítványai tizenketten voltak, Izrael tizenkét törzsét képviselték, annak ellenére, hogy a legtöbb törzs akkor már csak a távoli emlékezetben élt. Jézus ezzel azt üzenté, hogy az egész Izraelt meg akarja szólítani, Izraelen keresztül pedig az egész világot hívja megtérésre és új életre.

Ugyanezt az üzenetet fejezte ki a második jellegzetesség is. A tizenkét férfi az akkori társadalom különböző, akár egymással ellentétes köreiből élt. Meghívásukkal Jézus arra utalt, hogy az új közösségben be fognak gyógyulni a sebek, el fognak tűnni az ellentétek.

A harmadik jellegzetesség pedig az, hogy Jézus hamar felhatalmazta a tanítványokat ugyanarra a szolgálatra, amit ő is végzett: „...hatalmat adott nekik (...), hogy gyógyítsanak mindenféle betegséget és erőtlenséget” (Mt 10,1). Míg más mesterek arra törekedtek, hogy mindvégig megmaradjon a mester és a tanítvány közötti különbség, Jézus arra hívta és nevelte tanítványait, hogy képesek legyenek azt tenni, amit ő.

Szerinted?

1

Melyik mester tud többet adni a tanítványainak: az, aki olyan magas léccet állít eléjük, amit soha nem tudnak átugrani, vagy az, aki arra biztatja őket, hogy próbáljanak meg felnőni hozzá? Tanítványként milyen mestert kívánsz magadnak?

Mozdulj!

1

Milyen hasonlóságokat és milyen különbségeket fedeztek fel Nátánaél (Jn 1,43–50), Péter (Lk 5,1–11) és Lévi (Lk 5,27–32) elhívásának a történetei között?

Alex Levin: *Bátor zélóták utolsó órái Masszáda ostrománál*

A tizenkét tanítvány között a legnagyobb társadalmi ellentét a vámszedő Lévi (Máté) és a zélóta Simon között feszülhetett. A vámszedők akkoriban a rómaiakkal együttműködő hivatalnokok voltak: a rómaiaktól vámszedői helyeket és védelmet kaptak cserébe a néptől (sokszor tisztességtelen mértékben) beszedett adó beszolgáltatásáért.

A zélóta mozgalom esküdt és szervezett ellensége volt a római megszállóknak, s különösen gyűlölték a vámszedőket, akiket árulóknak és haszonlesőknek tartottak. A zélóták a köpenyük alatt kést hordtak, s büszkék voltak arra, ha végezhettek egy római katonával vagy hazaárulónak tartott honfitársukkal.

Miután Jézus elhívta őket, mind Lévinek, mind Simonnak gyökereisen meg kellett változnia: Lévi többé nem harcolhatott, Simonnak pedig le kellett mondania az erőszakról. De Jézus még ennél is többet kért tőlük: azt, hogy felebarátként szeressék egymást.

Szerinted?

2

Kinek lehetett nehezebb megváltoznia: Lévinek vagy Simonnak?

Melyik tanítványnak miben kellett megváltoznia?

Péter:

Fülöp:

Nátánaél:

Lévi:

A zélóta Simon:

A legnagyobb személyes ellentét Júdás Iskárióttest, Jézus árulóját választotta el a többiek¹től. Nevét szülőhelyéről kapta, a dél-júdeai Kariót falucskából származott – ebben is különbözött a legtöbb tanítványtól, akik északon, Galileában éltek. A három szinoptikus evangélium (Márk, Máté és Lukács) úgy mutatja be őt, mint akiben Jézus megbízott egészen az árulás napjáig, János evangélista pedig azt érzékelteti, hogy Jézus kezdettől fogva tudta, hogy Júdás el fogja árulni őt (Jn 6,64.70–71). Az evangéliumok alapján nem teljesen világos, hogy miért lett Júdás árulóvá, alakjához ezért sok feltételezés kapcsolódik, több regényíró és filmrendező próbálta meg az árulását értelmezni.

Mit jelent?

Szinoptikus – gör. 'együttlátó'; Márk, Máté és Lukács evangéliumait nevezzük így, mert Jézus történetét hasonló szerkezetű elbeszélésben mondják el. János evangéliuma több lényeges ponton is különbözik tőlük: míg például a szinoptikusok szerint Jézus szolgálata kezdete után egy utat tett meg Jeruzsálembe, ahol keresztre feszítik és feltámad, addig János szerint többször is járt Jeruzsálemben; a szinoptikusok szerint Jézus nyilvános szolgálata egy év alatt, János szerint három év alatt zajlott. A szerkezeti különbségek mellett több fontos szemléleti különbséggel is találkozunk, ezek közül az egyik Júdás megítélése.

A tizenkét tanítvány névsorát a szinoptikus evangéliumok két változatban hagyják ránk. Márk és Máté változata megegyezik (Mk 3,16–19; Mt 10,1–4), Lukács változata (Lk 6,14–16) pedig egy névben különbözik: nála nem szerepel Taddeus, de szerepel egy másik Júdás, a Jakab fia. A szinoptikusok névsora nem tartalmazza a Jánosnál szereplő Nátánaélt. Egyes értelmezők úgy hidalják át a különbséget, hogy Taddeust Júdással, Nátánaélt Bertalannal azonosítják. Néhány tanítványról többet elmondanak az evangéliumok, de van, akinek csak egyszer, a névsorban szerepel a neve.

Mozdulj!

2

Írd ide az egyik evangélium szerint a tizenkét tanítvány nevét!

Szerinted?

3

Mi a fontosabb az evangéliumok mai olvasói számára: pontos adatokat ismerni Jézus minden tanítványáról, vagy képet kapni arról, hogy Jézus milyen küldetésre hívta el a tanítványokat? Lehet-e nekünk is hasonló küldetésünk? Ha igen, miért? Ha nem, miért nem?

Rakjuk össze!

Mi Jézus tanítványi körének a három jellemzője? Kik voltak Jézus tanítványai?

Fogd és vidd!

Jézus nemcsak elhívta, de fel is hatalmazta tanítványait Isten országa képviselőire.

7. Női tanítványok – egyenrangban?

Mária és Márta (Lk 10,38–42): „Amikor továbbhaladtak, betért egy faluba...”

„– Öt kenyér és két hal... Micsoda szerencse. Te fiú, ma meglátod, Isten terve a szemed előtt fog beteljesülni, ahogy azt Ezékiel próféta jövendölte: »...kenyeréből ad az éhezőknek...«

Az Úr küldött, bizony mondom neked, az Úr küldött téged.

– Nem igazán, csak az édesanyám...”

(Johann Ufuschelnott osztrák novellista)

Mozdulj!

1

Keresd a nőt a Bibliában! Mit tudsz róluk? Milyen szerepük van?

Éva, Sára, Rebeka, Ruth, Jezábel, Eszter, Mária

Mária és Márta Jézus nőtanítványai voltak. Talán a tanítványokról elsősorban férfiak jutnak eszünkbe, de nem szabad elfelejteni, hogy már az Ószövetség lapjain is nagyon sokszor bukkannak fel nagy hatású, a választott nép életében kihagyhatatlan szerephez jutó nők. Jézus ebbe a tradícióba helyezi bele magát, amikor – talán a kor szokásaitól eltérve – emberi közelségbe lépve nőket szabadít fel a tanítványi létre. **Mária és Márta**, akik egy fedél alatt élnek, **befogadják Jézust az otthonukba, és vele asztalközösséget vállalnak.**

Hallottál róla?

1

Jézus tizenkét férfi tanítványa Jákób tizenkét fiát és törzsét szimbolizálja. Jákóbnak azonban lánya is volt, Dina, akinek szomorú sors jutott.

A zsidóságban fontos szerepe volt és van a család hitbéli közösségének, amely a távolabbi rokonokkal vagy ismerősökkel kibővülve házigyülekezetté válhat. Ennek a közösségi formának főleg nagy ünnepeken volt jelentősége, amikor közös étkezés is zajlott. A Jézus korabeli **asztalközösség** azonban nem csak azt jelentette, hogy emberek történetesen éppen együtt, egy helyiségben étkeznek. Akik ott vannak, sokkal inkább **egy asztal körül zajló ünnep, egy istentisztelet közös résztvevői.** Bár az ünnepi alkalom bensőségessége meghatározó, Márta figyelmét mégis az asztal körüli szolgálat köti le.

Szerinted?

1

Jézus vándortanítóként városról városra járva hívja el tanítványait. Útjai során a nőtanítványokkal mégis leginkább az otthonnal összefüggő körülmények között találkozunk (házakban, vacsoránál, esküvőn, kútnál). Szerinted mi ennek az oka?

Péter mindent otthagyva követte Jézust. Megtehetette ezt egy nő? Vajon szívesen megtette volna?

A történetben egy izgalmas konfliktus bontakozik ki. **Márta, aki nemcsak nőtanítvány, de minden bizonnyal ennek a házigyülekezetnek a női vezetője,** matrónája lehetett, számon kéri Jézustól a lábainál ülő, őt hallgató testvérét. Márta erős pozícióját és Jézussal való közvetlen kapcsolatát jelzi, hogy a kor szokásaitól elrugaszkodva határozott hangon szólíthatja meg Jézust.

Szerinted?

2

Vajon kinek szól a szemrehányás? Jézusnak vagy Máriának?

Honnan szerezhette Márta annyi bátorságot, hogy nő létére egy rabbit kritizáljon?

Vajon mire számított, hogyan fogja Jézus a helyzetet megoldani?

Vezetőként Mártának nehezebb dolga van, mint egy férfi vezetőnek? Milyen tulajdonságokkal kell rendelkeznie egy nőnek, ha jó vezető akar lenni? Márta rendelkezett ezekkel a tulajdonságokkal?

Jézus nem utasítja vissza Márta indulatait, látja, hogy a házigyülekezet vezetőjeként nagyon sok feladat hárul rá („sok mindenért aggódsz” – Lk 10,41). Nem utasítja vissza Márta szolgálatát sem, de őt is hívja a gyülekezet lelki közösségébe, a „jó részhez”, nehogy a saját magára irányuló kizárólagos figyelme elhomályosítsa az egyetlen fontosat: a Jézusra való figyelést. Jézusnak fontos, hogy Márta a konfliktusában is nyitott maradjon Jézus tanítása és a közösség felé. Mert voltaképpen Mártának is arra van szüksége, mint Máriának: **Jézus szavainak hallgatása olyan különleges ünnep, amiért érdemes mindent elcserélni.** Márta csak akkor válhat igazi vezetőjévé ennek a gyülekezetnek, ha képes változtatni életritmusán, hogy Jézus jelenlétébe helyezkedjen.

Szerinted?

3

Vajon ma miben karakterizálódik a női tanítványság?

Vannak olyan speciális jézusi üzenetek, amelyek a női hallgatók számára karakteresebben szólhatnak meg? Ha igen, melyek ezek, és miért fontosak?

Hallottál róla?

2

A *vita activa* (a cselekvés útja) és a *vita contemplativa* (a szemlélődés útja) a vallásgyakorlásnak két különböző módja. Míg az elsőben a tevékeny, cselekvő szerep a hangsúlyos, a másikkban a szemlélődés, az Isten ajándékaiban való gyönyörködés. A *vita activa* és a *vita contemplativa* között már csak azért sem lehet fontossági sorrendet felállítani, mert ezek egymást kiegészítve jelennek meg minden hívő ember életében.

A történet másik vonatkozása, hogy a neheztelő Márta mellett a „vádltott” Mária nem tud szólni saját védelmében. Végül **Jézus szólal meg helyette és érte** – olyan követendő magatartást mutatva ezzel, amely az egyház számára a mai napig lényeges: megszólalni azokért, akik elnyomott helyzetükben, félelmükben vagy tehetetlenségükben nem szólalhatnak fel önmagukért.

Szerinted?

4

Ma kiért lehetne felszólalni ebben a szellemben? Kik a mai társadalom „Máriái”? A nőkre mindig igaz ez?

Mozdulj!

2

Figyeld meg, hogyan kezeli Jézus a konfliktust!

Rakjuk össze!

Mit jelent Márta szerint Jézus közösségébe tartozni?
Mit gondolt Mária ugyanerről?
Mi a legfontosabb Jézus számára?

Fogd és vidd!

A Krisztushoz való odafordulás segíti életközösségeinket, hogy bennük világosan lássunk, és a közös célokat meg tudjuk találni konfliktusok esetén is.

Diego Velázquez: Jézus Márta és Mária házában

8. Szeretetközösségben

A szeretet (1Kor 13): „Ha emberek vagy angyalok nyelvén szólok is...”

„A szeretet, amivel szeretnek bennünket, mindig valamifajta kegyelem.” (Szabó Magda)

Mozdulj!

1

Milyen szóval vagy kifejezéssel tudod helyettesíteni a „szeretet” szót? Jelenítsétek meg egy mozdulattal a szeretetet!

Ha egyetlen szóban kellene összefoglalni, mi az **igazi keresztény közösség legfontosabb jellemzője**, minden hívő egyöntetűen válaszolná: ez a **szeretet**. Mindannyian tudjuk, hogy ez a szó mennyire elcsépett, mennyire közhelyes, és hogy mindennek ellenére mennyi mindent jelent. Talán éppen a filmekben, falakon, iskolai padokon való állandó idézésével próbáljuk meg a hiányát pótolni. Pál apostol szeretethimnuszából kiderül, hogy a szeretet nagyon sokféle módon van jelen életünkben. Az apostol szerint a keresztény közösség gyakorlatában olyan a szeretet, mint valami kötőanyag az építkezésben. Nem biztos, hogy önmagában látványos, de semmi fel nem épülhet nélküle: ez az, ami a közösségeinket alkotó „köveket” összeragasztja.

A Bibliában legalább háromféle szeretetfogalommal találkozunk:

– A **filia** (φιλία) a **baráti, rokoni** társadalmat összefűző **erényes, becsületes szeretetet** jelöli, amely hűséggel fordul a másik ember, barát (*philos*), egy közösség vagy egy eszme (*philosophia*) felé.

– Az **erósz** (ἔρως) a **szenvedélyes szeretet**, amely a vágyat írja le. Ez a vágy irányulhat a másik ember vagy egy kitűzött cél felé – ez utóbbi lehet a szépség vagy az igazság. Egykor elsősorban a férfi és a nő egymás iránti vágyakozására épülő szere-

tet jelölték ezzel a szóval, de a Római Birodalomban népszerű misztériumvallásokban az istenséggel történő egyesülésre való vágyakozást is ez a szó fejezte ki.

– Az Újszövetségben legtöbbször a harmadik kifejezést használják a szerzők, így Pál apostol idézett levélrészletében is, ez pedig az **agapé** (ἀγάπη). Ez egy **mélyebb értelmű, feltétel nélküli szeretet**, amely kifejezi a másik iránti örömet és a másikkal szemben tanúsított tiszteletet. A többi kifejezéssel ellentétben sokkal kevesebb jelentésárnyalattal bír. Az **erósz** szóval szemben lényeges különbség, hogy nem az embernek az istenség utáni vágyakozását írja le, hanem az Istennek az ember iránt tanúsított szeretetét jelenti. Ebben a szeretetben nem az a fontos, hogy miért szeretek valakit. Ez az a magától értetődő, feltételek nélkül létező, maradéktalanul elfogadó szeretet, amelyet Isten tanúsít teremtményei iránt. Aki ezt a szeretetet megérzi, tudja, hogy biztonságban van. Keresztény szóhasználatban fordítható isteni szeretetnek, mert hitünk szerint Isten ezzel a szeretettel szeret minket.

Hallottál róla?

Nem szabad elfeledkeznünk arról, hogy a szeretet nemcsak egy bennünk lévő érzelem, hanem tevékeny dolog. A keresztény közösségben való szeretetteljes felelősségvállalás tettekre is sarkallja az embert. Ezt a tevékeny szeretetet a **diakónia** kifejezéssel fogalmazzuk meg. Magyarországon számos diakóniai intézmény működik kórházak, segélyszervezetek, szeretetszolgálatok formájában, amelyeket az egyházak tartanak fenn.

Szerinted?

Hányszor szerepel Pál apostol himnuszában a szeretet szó? Milyen szakaszokra tagolnád a szeretet himnuszát? Hogyan jelenik meg ezekben a szakaszokban a szeretet? Az Újszövetség szeretetfogalmai között mi a legfontosabb különbség? Próbáljátok megfogalmazni a szeretethimnusz parafrázisát!

Párizsi gyaloghíd, amelyen a szerelmesek és a Párizsba visszavágyók lakatokat helyeznek el. A föld számos országában szokás a lakatok elhelyezése mint a hűséges szeretet szimbóluma. Szerinted melyik szeretetfogalmat jelképezheti itt a lakat? Hogyan jelenítenéd meg a szeretet másik két fogalmát?

Ha a szeretet himnuszát olvassa az ember, joggal merülhet fel benne az aggály, hogy vajon tudja-e a szeretet minden kritériumát teljesíteni. A jó hír az, hogy noha mi magunktól erre aligha vagyunk képesek, **Isten éppen ezzel a szeretettel szeret és támogat bennünket.** Így segít minket, hogy mi magunk is minél inkább képesek legyünk megélni az igazi szeretetet közösségeinkben.

Mozdulj!

2

Folytasd a mondatokat!

Szeretlek, ha ...

Szeretlek, mert ...

Szeretlek pont ...

Melyik mondat melyik bibliai szeretetfogalomhoz kapcsolható?

Rakjuk össze!

Milyen bibliai szeretetfogalmakat ismersz?
Miről szól Pál apostol szeretethimnusza?

Fogd és vidd!

A szeretet Jézus közösségeinek kötőanyaga. Ez a szeretet sokféle módon jelenik meg a közösségben, de sohasem marad a pusztá érzés szintjén, hanem cselekedetekre sarkall.

Fabiny Tamás:

Egy-korintus-tizenhárom (részlet)

Ha olyan kiváló szónok vagyok is, mint Kossuth Lajos, vagy Martin Luther Kinggel együtt hirdetem, hogy „van egy álmom”, de szeretet nincs bennem, olyanná lettem, mint egy leomlott templomtorony megrepedt harangja. Ha futurologusként, a jövő mérnökeként vagy csálhatatlan közvélemény-kutatóként előre látom is a jövőt, szeretet pedig nincs bennem, olyan vagyok, mint egy összelapított üres kólásdoboz, amelyet unottan rúgnak tovább a kamaszok. Ha akkora hitem van is, mint Assisi Ferencnek, Luther Mártonnak és egy dunántúli parasztasszonynak együttléve, de szeretet nincsen bennem, olyanná lettem, mint a szél által cibált ördögszekér. Ha önfeláldozóan támogatok is alapítványokat, vagy tizedet adok is minden jövedelmemből, szeretet pedig nincs bennem, olyanná lettem, mint aki követ ad kenyér helyett és skorpiót hal helyett. Ha két végén égetem is a gyertyát, hajnaltól késő estig robotolok, éveken át nem megyek szabadságra, ám szeretet nincs bennem, olyan lennék, mint egy üresbelű hagyma.

Összefoglalás

1. Ellenőrizd tudásod!

- ♦ Definiáld saját szavaiddal az alábbi fogalmakat, majd ellenőrizd a könyv segítségével! tanítvány, vámszedő, farizeus, konfliktus, erősz, filia, agapé, esszenus, elhívás, vámszedő, farizeus, megtérés, szinoptikus
- ♦ Kik voltak az alábbi emberek: Simon, András, Zákeus, Márta, Mária, Lévi, Márk, Keresztelő János?
- ♦ Sorolj fel a 12 tanítványból minél többet! Melyikről mit tudsz?

2. Javítsd az állításokat: húzd át azt, ami nem igaz, s írd fölé helyesen!

- ♦ Simont és testvérét, Fülöpöt az Úr a tenger mellől hívta alattvalójának.
- ♦ Zákeus, aki a zsidók megbízásából adószedő volt, felmászott egy ricinusfára, hogy onnan integessen Jézusnak.
- ♦ Mártát elítéli Jézus, amiért csak imádkozik, ahelyett, hogy a ház körüli teendőket is végezné.
- ♦ Márk meghívja ebédre Jézust, s ennek elfogadása nagy megtiszteltetés abban a korban.
- ♦ Keresztelő János örömmel keresztelte meg Jézust.
- ♦ A tizenkét tanítvány között a legnagyobb társadalmi ellentét a halász Péter és a testvére, András között feszülhetett.
- ♦ A *fília* a szenvedélyes szeretet, amely a szerelmet és a vágyat írja le; az *erősz* egy mélyebb értelmű, feltétel nélküli szeretet, amely kifejezi a másik iránti örömet; az *agapé* pedig a baráti, rokoni, társadalmat összefűző erényes, becsületes szeretetet jelöli.

3. Egyetértesz-e az alábbi állítással? Válaszodat indokold!

„Ma könnyebb tanítványnak lenni, mint Jézus korában volt.”

4. Szerinted jól tette Jézus, hogy bűnösökkel ült egy asztalhoz? Gyűjts legalább három érvet a válaszodhoz!

5. Készíts öt részből álló képregényt vagy írd ötrészes történetet a tanítványok elhívásáról!

A képregényből vagy a történetből derüljön ki, hogy milyen lenne ma egy elhívástörténet: kit szólítana meg ma Jézus, milyen helyen történne az elhívás, mi lenne a háttérben meghúzódó dilemma?

TÁRSADALOM – Társadalmi kérdések

Jézus korában és ma

Egy gimnáziumi történelemtanár az osztálynak azt a házi feladatot adta, hogy hozzanak otthonról száz évesnél régebbi tárgyat. A következő órán előkerült néhány ezüst villa és kanál, díszdoboz, ékszer, de csak a diákok töredéke tudott valamit kitenni az asztalra. Az osztály meglepődött azon, hogy milyen kevés régi tárgy vesz körül bennünket. Te milyen tárgyat tudnál otthonról vinni?

Milyen volt az újszövetségi idők, a Kr. u. első század palesztinai társadalma? Teljesen ki kell lépni a mai világunkból, hogy belépessünk egy másik, egy régi korba, például Jézus történelmi idejének társadalmába. Aki a bibliai, az újszövetségi idők társadalmi viszonyaival kezd el foglalkozni, az úgy érezheti, mintha megállt volna az idő. Az akkori társadalom ugyanis – a maihoz képest – átlóvízhez volt hasonló. Sem a viszonyok, sem a technikai eszközök nem változtak évszázadok, sőt egyik-másik évezred alatt sem. Ennek a változatlanságnak, állandóságnak a legjobb példája a kézimalom, amely az ókortól egészen a 20. századig jelen volt a vidéki háztartásokban.

Segítséget jelenthetnek a történelmi idők közötti szakadék áthidalásában azok a viszonyok, társadalmi konfliktusok, melyekhez hasonlókkal ma is vagy a közelmúltban is lehetett találkozni. Ilyenek voltak az előkelőkkel és a vezető hatóságokkal szembeni kritikus mozgalmak, a vidéki és városi lakosság közötti feszültségek vagy az utcákon masírozó, megszálló katonai csapatok látványa által sokkolt helyi lakosok. De ide tartoznak az adósságba keveredett és fizetésképtelenné vált kisemberek is vagy az özvegyek, akiknek azon múlt az életük, hogy rokonaik gondoskodtak-e róluk. S említhetnénk még a luxustermékeket halmozó gazdagokat vagy

közvetlen szomszédságukból a reménytelen szegénységben élőket, egy erkölcsi botlás miatt megbélyegzetteket vagy a közösítetteket.

Bármennyire is úgy tűnik a felsorolt példák alapján, hogy a társadalmi problémák újratermelődnek és évezredek óta hasonlóak, mégis óvatosan kell közelednünk az újszövetségi idők társadalmához. Ugyanis csak azokon a tapasztalatokon keresztül lehet belehelyezkednünk egy ókori ember életérzésébe, amelyek az ő mindennapi életüket meghatározták.

Képzeld el, hogy a gabonából kenyeret kell készítened, és nekiállsz, hogy kézimalommal őrölj lisztet! A kő nehéz és sokáig kell forgatnod. Ahhoz, hogy egy kiló liszt rendelkezésre álljon, több mint egy órán át kell dolgoznod. Elvileg végezhetnél hamarabb is, de időnként meg kell állnod pihenni, ráadásul a lisztet többször is vissza kell öntened a garatba, ha egészen finoman őröltet akarsz.

Képzeld el, hogy ezt minden nap többször is meg kell tenned. Ha az apádnak korán kell elindulnia a munkába, akkor neked legalább másfél órával hamarabb kell kelned és elkészítened az étkezéshez szükséges ételeket, és amikor apád végzett a reggelivel, a kezéről a zsiradékot az általad oly keservesen elkészített kenyérlepenyre törli.

Az lenne az igazi, ha ezt személyesen kipróbálnád, és ha módot találsz rá, ezt tedd is meg: vannak olyan múzeumok, ahol ehhez adottak a feltételek. Most nézzük, milyen is volt Jézus viszonya kora társadalmi problémáihoz!

9. A család természetes közössége – a kikerülhetetlen kapcsolat

A tékozló fiú (Lk 15,11–32): „Azután így folytatta: Egy embernek volt két fia. ...”

„Anyám szájából édes volt az étel,
Apám szájából szép volt az igaz” (József Attila)

A bibliai időkben a család volt az egyének számára a legfontosabb közösség. Zárt egységet alkotott, világos és szigorú szabályok szerint működött. A család feje az apa volt, akinek az anya és a gyermekek engedelmességgel tartoztak, az apa pedig köteles volt a legjobb tudása szerint gondoskodni a feleségről és a gyermekeiről. Az anya kötelessége az volt, hogy gyermekeket szüljön, lehetőleg fiút is, aki majd az apa munkáját viszi tovább. Ha a feleség nem szült gyermeket, azt nagy szerencsétlenségnek, egyenesen Isten büntetésének tartották, amint azt is, ha valaki család nélkül maradt, megözvegyült vagy árvaságra jutott. Róluk a nagyobb közösségnek kellett gondoskodnia. A család tagjai egymással szemben feltétlen bizalommal éltek, a családon kívüli embereket viszont idegennek tartották.

Mozdulj!

1

Olvassátok el a 128. zsoltárt! A zsoltár egy ideális családot ír le az istenfélő apa szempontjából. Hogyan látnátok ezt a családot a többi családtag szemével?

A tékozló fiú családjá egy szokatlan család. Szokatlan, hogy az apa mellett nincs anya. Akkoriban az volt a szokás, hogy ha egy férfi megözvegyült, rendszerint hamarosan újra megházasodott. Szokatlan, hogy a fiatalabb fiú idő előtt kikérte az örökségét, és még szokatlanabb, hogy az apja nem intette rendre, hanem ki is adta neki a részét, amihez csak az apa halála után juthatott volna hozzá. De a legszokatlanabb fordulat még

ezután következik: az apa, minden sértettségét és méltóságát félretéve, idős ember léteire elébe szaladva, feltétel nélkül visszafogadta tékozló fiát. A tékozló fiú pontosan eltervezi a hazafelé vezető úton, hogy mit fog mondani apjának: „Atyám, vétkeztem az ég ellen és teellened. Nem vagyok többé méltó arra, hogy fiadnak nevezzenek, tégy engem olyanná, mint béreseid közül egy.” (Lk 15,18–19) Ám az apja nem engedi neki ezt végigmondani. Nem várja meg, hogy fia megalázkodjon, nem ír elő neki próbaidőt, nem szab feltételeket, hanem azonnal elrendeli az ünneplést.

Szerinted?

1

Mi lehetett a jelentősége annak, hogy az apa azt parancsolta a szolgáknak, hogy hozzák ki fiának a legszebb ruhát, húzzanak gyűrűt a kezére és sarut a lábára?

Mozdulj!

2

Alkossatok párokat, egyikőtök képzelje magát az apa szerepébe, a másik pedig a tékozló fiú szerepébe

- az örökség kikérésekor,
- a hazaérkezés előtt,
- a találkozás pillanatában,
- az ünneplés elrendelésekor.

Próbáljátok meg szavakba foglalni érzéseiteket! Utána cseréljétek szerepet.

Vajon kinek lehetett könnyebb, kinek pedig nehezebb ez a találkozás?

Szerinted?

2

Nézd meg figyelmesen Rembrandt *A tékozló fiú hazatérése* című képét! Találsz-e rajta valami szokatlant? Vajon mire utal a művész ily módon?

Rembrandt: A tékozló fiú hazatérése (részlet)

Egyedül talán az idősebb fiú viselkedése nem volt szokatlan: az irigység és a féltékenység a régi, zárt családokat is ugyanúgy mérgezte, mint amivel ma is gyakran találkozunk. Nem nehéz kitalálni, hogy mit gondolt az idősebb fiú az öccséről már akkor, mikor az előállt felháborító kérésével, és még apja életében kikérte az örökségét. Azt sem nehéz kitalálni, hogy távolléte idején hányszor találgatta magában az idősebb fiú, hogy vajon hogyan mehet az öccse sora, s titokban mit kívánt neki.

Mindezek után az sem meglepő, hogy nem örült, amikor meghallotta, hogy testvére hazatért, ráadásul az apja nemcsak visszafogadta, de örömeiben még ünnepet is rendezett. Talán csak azon csodálkozhatunk, hogy az idősebb fiú, aki eddig fegyelmezetten teljesítette az apja kívánságait, most ellenszegül,

és nyíltan kimondja, hogy nem tetszik neki az apja viselkedése. Őszinte csalódást él át, mert úgy látja, hogy az ő kitartóhűségével kevésbé érdemelte ki az apja figyelmét és szeretetét, mint semmirekellő öccse a váratlan hazatéréssel. Apja ebben viszont nem ad igazat neki: szerinte idősebb fia mindig is élvezte apja figyelmét és szeretetét, ami ezután sem változik: „Fiam, te mindig velem vagy, és mindenem a tied.” (Lk 15,31)

Mozdulj!

3

Alkossatok újra párokat! Egyikőtök próbáljon meg belebújni az idősebb fiú bőrébe, és magyarázza meg az apát alakító másiknak, hogy miért nem helyes, amit tesz. Meggyőző-e az apa válasza: fiam, mindenem a tiéd? Nem kellene-e az apának még valami mást is mondania?

Mit érezhetett az apa az idősebb fiú magatartása láttán?

Mit gondolhatott a fiatalabb fiú?

Szerinted?

3

Jézus nem árulja el a példázat végén, hogy az idősebb fiú csatlakozott-e az ünnepléshez, vagy nem. Szerinted mit tett? Mi lehet az oka annak, hogy Jézus elhallgatja előlünk ezt a nagyon fontos információt?

Hogyan fogalmaznád meg a példázat címét úgy, hogy az idősebb fiúról szóljon?

Rakjuk össze!

Mi jellemezte a bibliai idők családmmodelljét?

Miért volt fontos a fiúgyermek egy családban?

Hogyan tágítja ki Jézus a korabeli családképet a tékozló fiú példázatában?

Mit jelent ez a mai családképünkre nézve?

Fogd és vidd!

A családon belül régen is, ma is meghatározott szerepek szerint élhetnek a családtagok. Ezeket a szerepeket viszont felülírhatja a mennyei Atyától származó feltétel nélküli szeretet és a versengést elutasító elfogadás.

10. Gazdák és szolgák – alávetve valakinek?

A hamis sáfár (Lk 16,1–8): „Majd szólt Jézus a tanítványaihoz is: ...”

„Egy olyan társadalom, amely egy kevés rendért cserébe kész odaadni egy kevés szabadságot, egyiket sem érdemli meg.” (Thomas Jefferson)

Mit jelent?

Patrónus, kliens: Jézus korában szoros, személyes kapcsolatban éltek egymással az emberek, amelyben szinte mindenkinek voltak feljebbvalói és alárendeltjei is. A gazdák (idegen szóval: patrónusok) megélhetést biztosítottak és védelmet nyújtottak a szolgáknak (a klienseknek), akik cserébe dolgoztak értük és a rendelkezésükre álltak. Egy-egy hatalmas patrónust több kisebb patrónus is kliensként szolgálhatott, akik szintén körülvehették magukat további kliensekkel. A szolgának pedig nemcsak az volt a dolga, hogy munkájával szolgálja az urát, hanem jó hírét is terjesztenie kellett, dicsőségét hirdetni és befolyását növelni.

Rod Coddington készítette ezt a fotót az amerikai polgárháború idején. Egy fiatal déli őrmestert láthatunk mint patrónust, rabszolgája – kliense társaságában, aki láthatóan nagyon meg akar felelni gazdája elvárásainak.

A patrónus–kliens kapcsolat időnként bonyolult és kockázatos szolgálatot kényszeríthetett a kliensre, aki eleget tett ura kívánságának, mert ha kilépett a kapcsolatból, teljesen kiszolgáltatottá vált egy kegyetlen világban. Előfordult, hogy a patrónus költséges ünnepségeket rendezett, hogy felhívja magára a császár figyelmét, de nem volt rá pénze, ezért a klienseitől kért „kölcsön”. A kérést a kliens nem tagadhatta meg, így hát maga is kölcsönt vett fel, akár azon az áron, hogy eladósította egész családját. Azt hitte, hogy még mindig jobb soha ki nem fizetett hitelezőként a rendszer tagjának maradnia, mint kilépnie a semmibe.

Mozdulj!

Bár a klasszikus patrónus–kliens kapcsolatrendszer az ókori Római Birodalomra és a Földközi-tenger mellékére volt jellemző, a világban ma is találkozhatunk ezzel az életformával. Soroljatok fel olyan filmeket, könyveket, amelyekben ez a kapcsolatrendszer kap szerepet. Keressetek a ti életetekben patrónus–kliens kapcsolatokat! Hogyan működnek ezek?

A Jézus korabeli Palesztinában sokan voltak, akik kihullottak a patrónus–kliens kapcsolatrendszerből, mert elveszítették mindenüket, és semmijük sem maradt, amivel egy patrónust szolgálhattak volna. Őket, a legszegényebbeket Jézus gyakran biztatta azzal, hogy tekintsenek a mennyei Atyára úgy, mint patrónusukra.

Így tesz ma is Jézus eredeti szándéka szerint, aki így szólítja meg Istent: Mi Atyánk... Jézus viszont nemcsak a legszegényebbeket hívta ki a patrónus–kliens kapcsolat fojtogató világából, hanem minden embert, mindegyiknek a tanítványait. Arra kéri őket, hogy egymás között ne hívják egymást mesternek, atyának vagy tanítónak, tehát ne illessék egymást a patrónusnak járó címekkel. Ehelyett **legyenek egymásnak testvérei, akiknek egy atyjuk van, a mennyei Atya** (Mt 23,8–12). Arra is inti őket, hogy egymás között ne az uralomra törekedjenek, ami a patrónus–kliens kapcsolatrendszerben az előbbre jutást segítette, hanem szolgálják egymást, s aki a legnagyobb akar lenni közöttük, az legyen a többiek szolgálója (Mt 20,20–28).

Szerinted?

1

Milyen szavakkal jellemeznéd az emberek közötti patrónus–kliens kapcsolatot?

Milyen szavakkal jellemeznéd az Atyával való patrónus–kliens kapcsolatot?

Jézus mindig a hallgatói világából vett képekkel igyekezett beszélni Istenről és az ő országáról, ezért **több példázatában is a patrónushoz hasonlítja Istent**. Ugyanakkor azzal is gyakran találkozunk, hogy Jézus valami egészen meghökkentőt mond azért, hogy felhívja üzenetére a figyelmet. A hamis sáfár-

ról szóló példázata azért felrázó, mert egy többszörös csaló szerepel az elbeszélésében. A sáfár, azaz a vagyongazdálkodó bizonyára nem volt tisztakezű, ha megijedt a vádtól, menekülését pedig azzal igyekezett biztosítani, hogy újabb nyugtákat hamisított. Miért dicséri meg mégis az ura? Azért, mert a sáfár jól ismerte az urát, és tudta, mi a legfontosabb számára: az, hogy szolgálja az ő jó hírét terjesszék. A szolga meglepte ugyan ura vagyonát, de „nagyvonalúságával” azt a látszatot keltette ura adósai előtt, hogy gazdája volt bőkezű, ő engedte el az adósság egy részét, ezzel pedig dicsőséget szerzett neki. A csaló sáfár tudja, hogy a pénz legnagyobb küldetése, ha ura hírnevét öregbíti. Ha még egy csaló is tudja ezt, akkor a világosság fiainak különösen is érteniük kellene, hogy a legfontosabb az, hogy **Isten irgalmáról győzzék meg a többi embert**.

Egy másik magyarázat szerint a hamis sáfár a saját profitjáról mondott le. A korabeli hitelezési gyakorlat ugyanis az volt, hogy a szerződésbe írt összeg már az intéző díját és a kamatot is magában foglalta. Amikor a hamis sáfár lejjebb viszi az összeget, akkor a saját munkadíjáról és nyereségéről mond le ura hírvének megőrzése érdekében. A jó szolgának patrónusát kell képviselnie, ura jóhírére kell erősítenie minden téren, például az irgalmasság kérdésében is: „... legyetek irgalmasok, amint Atyátok is irgalmas.” (Lk 6,36)

Szerinted?

2

A példázatnak a különböző bibliafordításokban egymástól nagyon eltérő címe van: A hamis sáfár, Az ura dicsőségét kereső sáfár, Az okos intéző. Döntsetek el, melyik cím miért lehet találó!

Vitassátok meg, hogy alátámasztja-e ez a példázat azt a cinikus elvet, hogy a cél szentesíti az eszközt!

Rakjuk össze!

Mit jelent a patrónus–kliens kapcsolatrendszer?

Miért és hogyan hívja ki Jézus tanítványait a patrónus–kliens függő viszonyból?

Fogd és vidd!

Ne legyen más Istened! – szól Izraelhez az első parancsolat. Ne legyen más patrónusod! – mondja Jézus a tanítványainak. Akinek a mennyei Atya az egyetlen patrónusa, az szabad, nem szorul rá arra, hogy más patrónus kliense legyen.

11. Szegények és gazdagok – mi lesz a fizetség?

A szőlőmunkások (Mt 20,1–16): „Hasonló a mennyek országa ahhoz a gazdához...”

„Retteg a szegénytől a gazdag
s a gazdától fél a szegény.”
(József Attila)

Szerinted?

1

Tippeljétek meg, hogy a mai magyarországi átlagkeresettel a jövedelem értéke szempontjából hol lehet elhelyezkedni a többi ország lakóihoz képest! Ha a családotok havi jövedelme egyik hónapról a másikra a felére csökkenne, fenn tudnátok-e tartani magatokat? Ha igen, milyen változtatások árán? Ha nem, miért nem? Ha a családotok havi jövedelme az egyik hónapról a másikra megduplázódna, megváltozna-e az életformátok? Hogyan?

Mozdulj!

1

„A szegény ember épp annyira a pénz rabja, mint a gazdag.”
Vitassátok meg, hogy milyen feltételekkel igaz ez az állítás!
Mitől függ az, hogy valaki szegény vagy gazdag?
Ki dönti el, hogy ki számít szegénynek és gazdagnak?

A patrónusok és kliensek kapcsolatát gyakran terhelte igazságtalanság és erőszak. Ez ahhoz vezetett, hogy az alul lévők elviselhetetlen kiszolgáltatottságban éltek. Jézus sokszor beszélt arról, hogy **Isten a kisemmizettek és a szegények oldalán áll.** Izraelben ugyan törvény szabta meg, hogy a tehetősebbeknek gondoskodniuk kell az árvákról, az özvegyekről, a jövevényekről és minden nélkülözőről (3Móz 25,35–55; 5Móz 24,6–22), mégis sok utalást olvashatunk arra nézve, hogy ez gyakran nem így történt. Ezt kiélezetten mutatja be Jézusnak a gazdag emberről és Lázárról szóló példázata is (Lk 16,19–31).

A Jézus korabeli Palesztinában az amúgy is nagy gazdasági különbségeket szélsőségesen növelte a római megszállás. Az izraeli előkelők egy-egy római hatalmasság kliensei lettek, ami nagyon költséges életforma volt, ezért emelték a földművesek adóit. Külön adóztatták a földműveseket a rómaiak is, egy-egy kisbirtok adóterhe elérhette az évi termés értékének 70 százalékát. Az elszegényedés sokakat hitel felvételére kényszerített, amelyet, ha nem tudták törleszteni, a birtokuk eladásával kellett fedezniük, így nincstelené váltak. A helyi uralkodóknak és a rómaiaknak fizetendő adó mellett templomadót is kellett fizetniük. Mivel ezt nem kényszeríthették ki, a szegényebbek nem fizették be, amiért bűnösnek bélyegezték őket a vallási hatóságok. Amikor Jézus azt mondta Lévi házában, hogy ő nem azért jött, hogy az igazakat, hanem hogy a bűnösöket hívja megtérésre (Lk 5,32), akkor ezekre a szegényekre is gondolt, akik szegénységük miatt nem tudták befizetni a templomadót.

A szőlőmunkásokról szóló példázat háttérében az a Jézus korában széles körben vallott elképzelés áll, hogy az anyagi javak csak korlátozott mértékben állnak rendelkezésre. Ha pedig valaki többet kap annál, mint ami megilleti, akkor ezzel szükségképpen megkárosít másokat. Azt pedig, hogy kit mennyi illet meg, kizárólag az alapján állapították meg, hogy mennyit dolgozott (persze akkor is voltak nagyon jól és nagyon rosszul fizetett munkák). Ezért zúgolódnak a tizenkét órát dolgozó munkások amiatt, hogy az egy órát dolgozók is egy teljes napi bért kaptak, ami egy család egy napi szerény megélhetéséhez volt elegendő. Jézus viszont arra mutat rá, hogy Isten nem a teljesítményük alapján értékeli az embereket, hanem azt akarja, hogy mindenki jusson hozzá a talpon maradáshoz szükséges bérhez. Isten ismeri az igazságtalan világot. Tudja, hogy nem jut mindenkinek mindennap munka, de akit nem hívnak el dolgozni, annak is élnie kell valamiből. Isten számára fontosabb a megélhetésért rettegő ember élete, mint a teljesítményelv szabálya, amely mögött gyakran a szerzésvágy és a rivalizálás áll. „A te szemed azért gonosz, mert én jó vagyok?” (Mt 20,15) Erre a kérdésre mindenkinek válaszolnia kellene, aki irigylit a másiktól a mindennapi kenyeret. Ez a példázat ugyanakkor arra is rámutat, hogy az utolsó órában is elfogadhatja valaki az Isten országába szóló hívást.

Szerinted?

2

A képeken szereplő csoportok közül melyiknek rosszabb? Miért?

Mozdulj!

2

Alkossatok párokat! Egyikőtök legyen az a munkás, aki már reggel munkát kapott, a másik pedig az, akit csak az utolsó órára hívtak el dolgozni. Este megkapjátok az egy-egy dénárt. Figyeljétek meg, hogy ki szólít meg kit, mit mondtok egymásnak, s milyen érzések merülnek fel bennetek! Beszéljétek meg, ki hogyan értékeli a napot!

Hallottál róla?

Számítások szerint az Egyesült Államokban az évi 230 ezer dollár feletti jövedelmek 2%-os adójából elő lehetne teremteni minden család számára havi 330 dollárt az étkezésre és lakhatásra, amely öt ember szerény megélhetését fedezné.

Rakjuk össze!

Hogyan rendelkezik a szegények megsegítéséről az Ószövetség?

Mi volt az oka a tömeges elszegényedésnek a Jézus korabeli Palesztinában?

Miért fizetett az Istent jelképező szőlősgazda az utolsó munkásoknak is egy-egy dénárt?

Mi a szegények reménye Jézus szerint?

Fogd és vidd!

Jézus szembeszállt kora előítéletével, amely a szegényeket értéktelennek tartotta, és kirekesztette őket a tehetősek közösségéből. Ezzel szemben azt hirdette, hogy a mennyei Atya különös figyelemmel fordul a szegények felé.

12. Férfiak és nők – irányít valaki valakit?

A görnyedt asszony meggyógyítása (Lk 13,10–17):
„Egyszer valamelyik zsinagógában tanított...”

„...mi férfiak férfiak maradjunk
és nők a nők – szabadok, kedvesek
– s mind ember, mert az egyre kevesebb...”
(József Attila)

A patrónusok és kliensek világában gyakran a férfit a nők fölé rendelték, a férfi a nő védelmezője, a nő pedig a férfi szolgálja volt. Ezt fejezi ki a második, a régebbi teremtéstörténet is: Isten először a férfit teremti meg és nevezi embernek, majd csak később formálja meg az oldalbordájából az asszonyt hozzá illő segítőtársául. A férfi felsőbbrendűségét hirdető ősi megkülönböztetés ma is sokfelé él, ugyanakkor megfigyelhetjük ennek a szemléletnek a kritikáját is. Azzal a kijelentésével, hogy Isten egyszerre teremti az embert férfivá és nővé, már az első (újabb) teremtéstörténet is megkérdőjelezi a nemek alá-fölrendelésének a gyakorlatát. Az édenkerti jelenet újabb értelmezése, amely szerint az oldalborda a két nem egymás mellé rendelésére utalna, ezt erősíti. Az a játékos gondolat pedig, hogy azért teremtette Isten az első nőt az első férfiből, hogy a nők is tudatában legyenek annak, hogy nem jöhettek volna a világra a férfi nélkül – noha majd mindig a nők fognak életet adni a férfiaknak –, szintén a kölcsönös egymásrautaltság mai tapasztalatát fejezi ki.

Szerinted?

1

Sok kultúrában és közösségben a férfiakat ma is magasabb rendűnek tartják a nőknél. Mi lehet ennek az oka? Tudod-e, hogy milyen érveket sorakoztatnak fel e mellett? El tudsz-e képzelni olyan régi vagy mai kultúrát, amely szerint a nő a magasabb rendű? Ez a szemlélet milyen helyzetben alakulhat ki?

Jézus korában az egész Római Birodalomban **jellemző volt a nők háttérbe szorítása**, és ebben nem volt kivétel Izrael közössége sem. A lány férjhez menéséig az apja tulajdona volt, utána pedig férje tulajdona lett. A férj bármilyen kis kifogás alapján elválhatott a feleségétől, aki ezután kiszolgáltatottá vált. Jellemző, hogy amikor Jézus azt mondta a tanítványainak, hogy nem helyes Mózesre hivatkozva elválni a feleségtől, erre azok felkiáltottak: akkor nem is jó megházasodni! (Mt 19,10) A feleség viszont akkoriban nem kezdeményezhette a válást akkor sem, ha a férje rosszul bánt vele.

Szerinted?

2

Mi lehet az oka annak, hogy a száz évvel ezelőtti Magyarországon a tanárok, az orvosok és a lelkészek szinte kizárólag férfiak voltak, mára pedig mindhárom pályán egyre több nő dolgozik?

Mi lehet az oka annak, hogy a vezetők között kevés a nő?

Evangélikus egyházunk aktív tagjai között is többen vannak a nők, mint a férfiak, a héttagú „kibővített elnökség” tagjai között 2013-ban mégis csak egy nőt találunk. Hasonló a helyzet a magyar parlamentben: európai összehasonlításban is nagyon kevés női képviselőnk van. Vajon miért?

A férfinak az asszony fölé rendelését Izraelben azzal is indokolták, hogy közvetlen kapcsolata Istennel csak a férfiaknak lehet, a nőknek pedig csak a férfiakon keresztül. Ezt a szemléletet követte és írta elő a korinthusi gyülekezet számára Pál apostol is, amikor így írt: szeretném, ha tudnátok, hogy a férfi feje Krisztus, az asszony feje pedig a férfi – a férfi Isten képe és dicsősége, az asszony pedig a férfi dicsősége, hiszen nem a férfi van az asszonyból, hanem az asszony a férfiből (1Kor 11,2–10). Ezzel szemben **Jézus személyesen megszólította az asszonyokat is**, kifejezve azt, hogy a mennyei Atya nemcsak a férjükön keresztül, hanem közvetlenül is országába hívja a nőket. Ezért nagyon jelentős, hogy a szombaton meggyógyított görnyedt asszonyt Jézus Ábrahám leányának nevezte. Az „Ábrahám lánya” kifejezés a teljes Bibliában egyedül itt szerepel. Ezzel a mondatával Jézus azt fejezte ki, hogy a beteg és ezért különösen is megvetett **nő a saját jogán is Ábrahám gyermeke, a választott nép tagja lehet.**

Mozdulj!

Játsszátok el a történetet!

Hogyan tekint az asszonyra a többi ember?

Mit gondolhat az asszony, mielőtt és miután találkozik Jézussal?

Mit gondolhat a többi ember, mielőtt és miután az asszony találkozik Jézussal?

Szerinted?

3

Döntsétek el, hogy a férfiak és nők közötti különbségekről szóló sztereotípiák közül melyek lehetnek igazak és melyek tévhitek!

- A nők beszédesebbek.
- A férfiak többet versenyeznek egymással.
- A nők inkább érzelmeikre hallgatnak.
- A nők gyakrabban mennek templomba.
- A férfiak jobbak matematikából.
- A nők intuitívabbak.
- A férfiak jobban tájékozódnak egy térkép alapján.
- A nők több időt töltenek a tükör előtt.
- A képen látható módon működik a férfi és a nő.

Soroljatok fel olyan tulajdonságokat, amelyeket tipikusan női és férfi tulajdonságoknak tart a mai társadalom!

Rakjuk össze!

Mit tanít a két teremttéstörténet a férfi és a nő kapcsolatáról?

Milyen elvek szerint szabályozták a nő és a férfi kapcsolatát a Római Birodalomban?

Milyen vallási elv szerint rendelte egymás alá a férfit és a nőt Izrael közössége és az őskeresztény gyülekezet?

Hogyan mutatta meg Jézus, hogy a mennyei Atya nem tekinti másodrendű embereknek a nőket?

Fogd és vidd!

Már a két teremttéstörténetben találkozunk a nőt a férfi alá rendelő és a két nemet egymás mellé rendelő szemlélet feszültségével. A férfi és a nő értékelésének különbsége ma is számos területen érvényesül, annak ellenére, hogy Jézus szerint Isten nem tartja egyiküket sem értékesebbnek a másiknál.

13. Felebarátokból idegenek, idegenekből felebarátok

Az irgalmas samaritánus (Lk 10,25–37): „Ekkor felállt egy törvénytudó, hogy...”

„Ha valaki olyan »barátokkal« veszi körül magát, akik pusztán csak megerősítik a kifelé mutatott személyiségét, akik soha nem kíváncsiak álmaira és vágyaira, akik soha nem biztatják arra, hogy új utakat próbáljon ki, akkor elmulasztja azokat a lehetőségeket, amelyeket a barátság nyújthat.” (Csíkszentmihályi Mihály)

Az ember egyéni és közösségi azonosságtudatához mindig hozzátartozott, hogy határokat vont meg azok között, akiket magához tartozóknak és akiket kívülállóknak tekintett. A körön belül vagyunk „mi”, a körön kívül vannak „ők”, a „mások”. Az „én” és a „mi” határainak megvonása viszont ritkán marad tárgyilagos cselekmény: gyakran együtt jár a körön kívüliek lenézésével, megbélyegzésével, ellenségnek nyilvánításával. A vallási közösség ezt még azzal is megerősítheti, hogy a körön kívülieket, a „másokat” Isten ellenségeinek tartja, és Isten akaratának tekinti, hogy ellenségként néz rájuk.

Szerinted?

1

Egyetértesz azzal, hogy minden ember és közösség meghúzza a maga határait? Ha igen, miért van erre szükség? Ha nem, akkor milyen a határok meghúzása nélküli élet a közösségben?

Mit jelent?

Pap, kohanita: A zsidó vallásban a kohaniták Áronnak, Mózes bátyjának utódai. Elsősorban áldozópapi szolgálatot láttak el a mózesi törvények előírásai szerint. Ezért cserébe tizedet kaptak a többi törzstől.

Lévita: A papok templomi tevékenységét a Lévi törzsből valók, azaz lévíták mint segéd-papok segítették. Legfőbb szerepük zsidó istentiszteleteken a papok kezeinek megmosása volt. Nekik is járt a befizetett tizedből.

Az Ószövetségben számos példát találunk arra, hogy Izrael népe – hite szerint Isten akaratából – ellenségesen viszonyult más népekhez. Annál fontosabbak viszont azok a történetek, amelyek arról szólnak, hogy Izrael Istene kiterjeszti a szeretetét idegenekre is, például a moábi Ruthra vagy a vonakodó prófétán, Jónáson keresztül a niniveiekre is. Ezeknek a történeteknek az üzenete viszont csak keveseket érintett meg, az ellenségeskedés szelleme többnyire erősebbnek bizonyult. Jézus korában különösen éles volt a feszültség a zsidók és a samáriaiak között. Az ellentét sok száz évvel korábban, a babiloni fogság után kezdődött, amikor a hazatérők nem voltak hajlandók bevonni a templom újjáépítésébe az otthon maradt, és – szerintük – vallási szempontból nem megbízható samáriaiakat. A samaritánusok ezért azzal fizettek, hogy feljelentették a templomépítőket a perzsa uralkodónál, évekkel késleltetve ezzel az építkezés befejezését. Az adok-kapok utána is folytatódott: nem sokkal Jézus szolgálata előtt például a samaritánusok emberi csontokat csempésztek be a jeruzsálemi templomba, hogy meggyalázzák a zsidók szent helyét.

Amikor a törvénytudó megkérdezte Jézustól, hogy ki az ő felebarátja, azt várta tőle, hogy Jézus megvonja számára a „mi” és az „ők” határát. Ehelyett mondta el Jézus a példázatot, amelynek pozitív hőse a samaritánus. Ki volt tehát a kirabolt ember felebarátja? – kérdezte Jézus, rávezetve ezzel a beszélgetőpartnerét arra, hogy a gyűlölt samaritánus is felebaráttá lehet. Innentől kezdve az elemi logika hívja elő a törvénytudó fejében a ki nem mondott következtetést: ha az én felebarátom lehet a samaritánus, aki gyűlöl engem, akkor én is a felebarátja lehetnék annak, akit gyűlölök... Jézus szinte hallja a ki nem mondott gondolatot, és erre válaszol: „Menj el, és te is hasonlóképpen cselekedj!”

Fotó: Balázs Attila/MTI

Szerinted?

2

Vitassátok meg, hogy az alábbi mondatok közül melyik fejezi ki jobban a felebarát fogalmát! Írd ide saját meghatározásodat is!

Felebarátom:

- az, aki mer tenni értem valamit;
- az, aki félre tudja tenni az ellenérzéseit azért, hogy segítsen;
- a világon mindenki;
- az, akivel van valamilyen kapcsolatom;
- mindenki, aki szeret.
-

Szerinted?

3

Az irgalmas samaritánus példázatát gyakran úgy értelmezik, hogy maga Jézus az irgalmas samaritánus. Ez az értelmezés miért homályosítja el Jézus eredeti provokatív üzenetét?

Jézus sok példázatában jelenik meg Istenre utaló szereplő – például a tékozló fiú példázatában az apa. Az irgalmas samaritánus példázatában szerepel-e Isten?

Rakjuk össze!

Miért történik meg gyakran, hogy a határainkon túli „másokat” megbélyegezzük és ellenségnek tekintjük?

Miért álltak egymással szemben a zsidók és a samáriaiak?

Mire hívta fel Jézus az irgalmas samaritánusról szóló példázattal a törvénytudó figyelmét?

Mozdulj!

Írjátok meg a példázat parafrázisát mai szereplőkkel! A cím legyen „Az irgalmas roma” vagy „Az irgalmas migráns”.

Mely további szavakat cserélnétek le a példázatban? Kivel helyettesítenétek a szereplőket?

Hogyan nézne ki az a történet, amelybe ez a példázat ágyazódik? Ki menne kihez? Mit mondana?

Fogalmazzatok meg, mit jelent az irgalmasság a példázat alapján!

Fogd és vidd!

Ember voltunk korlátaihoz hozzátartozik, hogy határokat állítunk, és megkülönböztetjük „magunktól” a „másokat”. Jézus viszont a határok bátor kitágítására hív: törekedjünk arra, hogy felebarátunkként fogadjuk el azokat is, akiket hajlamosak vagyunk idegeneknek tekinteni.

14. Előítélet és kirekesztés a közösségben – kinn a bárány, benn a farkas

Jézust nem fogadják be egy samáriai faluban (Lk 9,52–56): „És követeket küldött...”

„Gondolkodni nehéz, ezért a legtöbbben ítélnék.” (Márai Sándor)

Az emberi természethez hozzátartozik a tárgyak, személyek, közösségek kategorizálása. A folyamat során egyeseket már első ránézésre kedvesnek, szépnek, rokonszenvesnek, másokat – talán annak ellenére is, hogy minden eszközzel igyekeznek megnyerni a bizalmunkat – ellenszenvesnek és idegennek találunk. Ez egy nagyon bonyolult észlelési folyamat, amelynek alapvetően az ember biztonságérzetéhez van köze. Amikor félünk, vagy amikor saját érdekeink sérülnek, ezek az általunk húzott határok megerősödnek, így ha tudatosan nem állunk ellen, könnyen válhat ezekből sztereotípiá, előítélet vagy akár kirekesztés.

A nagyobb közösségeket vagy a társadalmat mélyen érintő problémák, a gazdasági, erkölcsi vagy kulturális hanyatlás, az elszegényedés, a csökkenő lehetőségek az előítélet melegágyai. Ilyenkor a probléma legprimitívebb és legkevesebb energiaráfordítást igénylő megoldási módja a „bűnbakok” keresése, vagyis a problémák kivetítése az általunk idegennek vélt személyre vagy csoportra.

Szerinted?

1

A képen látható figurák közül melyikről milyen előítéletet vagy sztereotípiát halottatok már?

Hallottál róla?

1

Mózes harmadik könyvében (3Móz 16) találjuk az ószövetségi kultusz egyik legfontosabb ünnepének, az engesztelési ünnepnek a leírását. Ezen a napon a főpap először saját és családja vétkeiért, majd az egész nép vétkeiért mutatott be áldozatot az Úr előtt. Ennek keretében két kecskebakot vittek a szentély bejáratához, ahol sorsolás után az egyiket levágták, és égőáldozatot készítettek belőle. A másikat élve a szentélybe vitték, itt ráolvasták a nép összes bűnét, majd kiűzték a pusztába. A rítusban a „bűnös” kecskebak a bűnökkel együtt érinthetlenné és kiközösítetté vált. Ebből a hagyományból származik a „bűnbak” kifejezés.

Mit jelent?

Sztereotípiá: A kategorizáció formája, amely szerint egy csoport egyes tagjaira jellemző tulajdonságokat a csoport minden tagjára általánosan jellemzőnek tartunk (például a nők jól főznek). A sztereotípiá lehet pozitív, negatív vagy semleges tartalmú elképzelés is.

Előítélet: Nem valódi tapasztalatokra épülő, hanem legtöbbször sztereotípiákon alapuló, valakivel szemben érzett idegenkedés vagy ellenségeség, amelynek alapja az illető egy adott csoporthoz való tartozása.

Xenofóbia: idegenektől való félelem. Elkerülésben, bizalmatlanságban, súlyos esetben nyílt agresszióban nyilvánul meg.

Rasszizmus: az emberek külső jegyeit (például a bőrszínt) kihangsúlyozó és ez alapján kategorizáló és versengő magatartás.

Hallottál róla?

2

Egy közvélemény-kutató cég 2006-ban egy idegenellenességet kutató felmérés keretén belül azt a kérdést tette fel a magyar embereknek, hogy vajon bevándorlókként befogadja-e az ország a „piréz” népcsoport tagjait. Ezt a népcsoportot a közvélemény-kutató cég munkatársai találták ki, tehát egy nem létező etnikumról van szó. Akkor a megkérdezettek 59%-a nem kért belőlük, és ez a szám egy évvel később 68%-ra emelkedett. Mindenképpen tudnunk kell, hogy Magyarország etnikailag nem egységes nemzet, minden nyolcadik ember a tizenhárom nemzetiség vagy etnikum, illetve a körülbelül száz jelentős nemzeti kisebbség valamelyikéhez tartozik.

Szerinted?

2

Beszélgjétek meg, hogy az alábbi fogalmak a xenofóbia vagy a rasszizmus kategóriájába tartoznak-e! cigánygyűlölet, antiszemitizmus, nők elnyomása, új iskolatárs elutasítása, pirézekkel szembeni ellenérzés, gyenge tanuló kiközösítése, homoszexuálisokkal szembeni gyűlölet, önkényuralmi jelképek használata

Mozdulj!

1

Társadalmunk megpróbál védekezni a kirekesztés okozta lelkiismeret-furdalással szemben, például ilyen mondatokkal: „Ők tehetnek róla.” Keressetek ilyen önnyugtató mondatokat! Melyikre mit válaszolnál a felebarát fogalma alapján?

Jézus tanítványaival a szent város, Jeruzsálem felé tart. Ezen az úton a tanítványok és a mesterük között egyre intenzívebb és meghittebb kapcsolat bontakozik ki. Jézus folyamatosan tanítja őket beszédeivel és példázataival, sőt eljövendő haláláról és feltámadásáról is szól nekik. A tanítványok azonban sokszor félreértik vagy egyáltalán nem értik meg Jézus szavait, olykor pedig egészen rosszul alkalmazzák azokat.

Jézust ebben az időben már népesebb tanítványi kör veszi körül. Ezért van szükség követekre, akik előkészítik a szállást éjszakára, hiszen ekkora tömeg egy falu

életét nagyon felforgatná. A samáriaiak azonban nem a nagy tömeg miatt nem fogadják be a tanítványokat, hanem valószínűleg azért, mert azok Jeruzsálembe, a zsidó kultusz központjába tartottak.

A tanítványok már korábban felhatalmazást kaptak Jézustól arra, hogy önállóan hirdessék Isten országát. Ennek a hatalomnak az ízét érzik még, amikor indulatokról fűtött kérdésüket felteszik. **Jézus** azonban mélységesen **visszaautasítja** a hatalomtól megrészegült tanítványok indulatait, **a vaskos előítéletet és pusztító szándékot**, és megszidja tanítványait.

Szerinted?

3

Vajon e miatt az egy elutasítás miatt lettek annyira dühösek a tanítványok, hogy el akarták pusztítani a falut?

Te milyen megoldást javasolnál ma az előítélet, a rasszizmus, a kirekesztés megszüntetésére? Mit gondolsz, Jézus miért beszél többször is az előítéletről és a kirekesztésről ahelyett, hogy hallgatna ezekről?

Mozdulj!

2

Ismered a gyökereidet? Készíts otthon interjút szüleiddel, nagyszüleiddel, rokonaiddal! Fedezd fel, honnan jössz, milyen kultúrához, etnikumhoz tartozol! Kérdezd meg, találkoztak-e interjúalanyaid életükben kirekesztéssel, és ha igen, hogyan tudták kezelni!

Rakjuk össze!

Mi a különbség a sztereotípiá és az előítélet, illetve a xenofóbia és a rasszizmus között? Miért nem fogadták be Jézust a samáriai faluban? Mit mond Jézus a tanítványoknak?

Fogd és vidd!

Jézus a tanítványok közösségében visszaautasítja a kirekesztést és az előítéletet. Számára minden ember egyenlően fontos és szerethető. Ugyanezt várja tanítványaitól is, bármilyen nehéz feladat is ez!

15. Képmutatás Jézus közösségeiben?

A képmutató ítékezés (Mt 7,1–5): „Ne ítéljetek, hogy...”

„Bosszant, ha ló helyett paripát írnak, mert képmutatás.” (Stendhal)

Mozdulj!

1

Fogalmazzatok meg saját szavaitokkal a képmutatás lényegét, vagy mutassátok be rövid jelenettel!

Talán különösebb magyarázat nélkül is érezzük ennek az igének az üzenetét. Jézus szándékosan alkalmazza ezt a szélsőséges különbséget és hasonlóságot bemutató indulatos, brutális, abszurd és már-már vicces szóképet. Érthetőek az indulatai: miközben építené tanítványi közösséget, egyre többször találkozik azzal a mentalitással, amely csak a látszatokra épül, és közönyössé teszi a lelkeket az együttérzés helyett. Jézus – bár hatalma lenne hozzá – nem azért jön, hogy számonkérjen és ítéljen, hanem hogy **helyreállítsa azt a bizalmatlanságot és betöltse azt a hiányt**, amely minden emberben ott lappang. Ezt a munkát akadályozza az emberek egymás fölött kimondott, legtöbbször elhamarkodott és látszaton alapuló ítélete.

Mit jelent?

Példázat: emberek közt zajló esemény, illetve természeti vagy munkafolyamat leírása, amelynek mindig van csattanója. Pontos irodalmi meghatározását tekintve leginkább egy metaforának felel meg, amelyben két, egymástól távol lévő dolog egymás mellé kerül valamilyen feltételezett hasonlóság alapján, ám a hasonlítási pont megértése az olvasóra van bízva.

Szerinted?

1

A felsoroltak közül melyik segíthet leginkább távol maradni a képmutató ítélekezéstől?

jószívűség, közömbösség, igazságérzet, könyörületesség, pontosság, szeretet, megbocsátás, elfogadás

Hallottál róla?

Magyarországon a rendszerváltás óta újra működhet a büntetés-végrehajtási intézetekben a börtönmissziós szolgálat. Célja, hogy azok az emberek, akik átéltek életükben azt a törést, amit a bűn és az érte járó büntetés jelent, mégis új lehetőséget kapjanak. Ezek az emberek elhívást kapnak egy új közösségbe, Jézus Krisztuséba, aki ajándékaival képes a lelket is megújítani, új életet adni. A keresztény egyházban nem szoktunk egy közösség vagy a munka hatékonyságáról beszélni, a börtönmisszió mégis óriási, számokban is kimutatható eredményeket tud felmutatni. Elég ha csak a Váci Fegyház és Börtönben működő körletet említjük, ahol a visszaesők száma jóval 10% alatt van 2009 óta, szemben az országos, óvatos becslések szerint is több mint 50%-os aránnyal. Ez a számadat annyira meggyőző, hogy a közelmúltban a büntetés-végrehajtási intézményekben törvényi keretek között biztosítanak helyet fogvatartottakból alakuló, keresztény alapon szerveződő közösségeknek. Mindezek ellenére a szervezet egyik legnagyobb problémája az, hogy nehezen talál olyan „kinti” keresztény közösséget, amelyik befogadná ezeket az embereket szabadlábra kerülésük után.

A képmutató ítélkezés gyakori jelenség volt az egyház történetében. Az ókeresztény korban Donatus püspök (Kr. u. 3. sz.) és követői, a donatisták azt hirdették, hogy az egyház kizárólag az igazak társasága. Azok, akik a keresztényüldözések során nem merték megvallani hitüket, és a hatóságoknak átadták a Szentírást, a donatisták szemében *traditorok* (árulók) lettek. Őket a donatisták nem tartották igazi kereszténynek, s hiába akartak az üldözések után visszatérni az egyházba, ezt nem engedték nekik. Később az egyház a donatisták tanítását hivatalosan is elítélte. A donatista gondolatok az egyháztörténelem során többször is felbukkantak, amikor egy-egy közösség tagjai különbnek tartották magukat másoknál, és ezzel a kereszténységet saját törvényeik által meghatározott zárt körre akarták alakítani. Ez a gondolat különböző formákban a magyarországi egyházakban is megjelent, különösen akkor, amikor a rendszerváltás után a korábbi, egyházellenes politikai vezetést kiszolgáló emberek be akartak lépni az egyház közösségeibe.

Szerinted?

2

Ki miért képmutató ebben a történetben?
Lehet-e meginogni egy közösséghez való tartozásban?
Lehet-e meginogni a hitben?
Lehet-e nem meginogni a hitben?

Sokan léptek és lépnek fel Jézus közösségeiben azzal az ígénnel, hogy tökéletesebbé tegyék a kereszténységet, bármilyen nehéz vállalkozás is ez. Ezeket a törekvéseket sokszor kísérté, kíséri a közösségen belüli ítélkezés. Jellemző módon ilyenkor a hibákat sokkal könnyebben találjuk meg másokban, mint önmagunkban. Isten színe előtt (*coram Deo*) azonban **mindannyian ugyanolyan bűnösök s ugyanolyan értékesek vagyunk**, a másik mérícskélése pedig Jézus tanítása alapján csak saját gyarlóságunk vagy hiúságunk jele.

Szerinted?

3

Olvassátok el az alábbi mondatokat! Mit gondoltok, melyiket a legkönnyebb végrehajtani?

- Változtassuk meg a világot mások megváltoztatása által!
- Változtassuk meg a világot társaink megváltoztatása által!
- Változtassuk meg a világot saját magunk megváltoztatása által!

Mozdulj!

2

Azt mondják, a kezünk jól jellemez minket: amint – akár csak képzeletbeli – mutatóujjunkkal rámutatunk valakire valamely tulajdonsága miatt, az bennünk háromszorosan van meg, miképpen három ujjunk is ilyenkor vissza mutat ránk.
Figyeld meg a következő napokban, hogy ez igaz-e rád is!

Rakjuk össze!

Miért beszél Jézus példabeszédekben?
Mit üzen ez a példabeszéd az olvasónak?

Fogd és vidd!

Jézus a tanítványok közösségében visszautasítja a képmutató ítélkezést. Ez a magatartás viszályokat kelt, megbélyegzést szül, és tönkreteszi közösségeinket.

16. Versengés a közösségben – a lélek a rendje mindennek

Ki a legnagyobb? (Lk 22,24–27): „Versengés is támadt közöttük...”

„A versenyzés az életem része. De az életem sokkal több, mint versenyzés.”
(Pierre Foch tizenkétszeres Tour de France-induló, egyetlen befejezett versennyel)

Mozdulj!

1

Versenyezzetek, és állítsatok fel rangsorokat! Kinek nagyobb a tenyere? Ki mekkorát tud lépni? Ki tud rövidebb idő alatt több papírrepülőt hajtogatni?

Hányadik lettél a versenyen, hányadik vagy a tornasorban? És a névsorban? Hányadik padban ülsz? Hova szól a koncertjegyed? A „hányadik vagy...” kérdések mindig és mindenhol körülvesznek minket. Ösztöneinkben a versengés mélyen kódolva van. A legyszerűbb felépítésű egysejtűekhez hasonlóan az embernek is küzdenie kell az erőforrásokért, ha ez legtöbbször nem is olyan látványos módon megy végbe, mint az állatvilágban. Egy munkahelyért, egy csoportpozícióért, egy első helyért vagy előnyök megszerzéséért az embernek „ringbe kell szállnia” másokkal.

Szerinted?

1

Milyen tulajdonságokkal kell rendelkeznie annak az embernek, akit nagyra tartotok? Milyen versenyben kellene győztesnek lennie? Fogalmazzatok meg, mi a különbség a versengés és a versenyzés között!

A tanítványok élete sem különbözött e tekintetben a többi emberétől. Mindannyian jól ismerték munkahelyük és magánéletük versenyhelyezeteit. Az előnyszerzés technikáit a megszokott módon vitték magukkal Jézus közelébe is. Első pillantásra furcsának tűnhet, hogy nem elég szerények vagy visszahúzódóak, de miért is kellene annak lenniük? Kezdi már megérteni a Mestert, és mindannyiuknak életbevágóan fontos az ő közelsége. Semmiképp sem akarják, hogy saját figyelmetlenségük miatt kiszoruljanak valami jó lehetőségből. Ám ennél is jobban meg kell ismerniük őt és tanítását ahhoz, hogy megértsék: **senki nem marad ki Jézus közeléből, s az ő közelében senki nem szorulhat ki élete egyetlen fontos lehetőségéből sem.** A forrás mellé letelepedő vándorok egyike sem hal szomjan.

Aki a legnagyobb, az szolgáljon?

Az ókori vacsorameghívásoknál szokás volt, hogy a legelőkelőbb vendégek csak késve jelentek meg az asztalnál. Ekkor az egész vacsoránép és a szolgák szeme láttára ülhettek az asztal fő helyeire. Így tették nyilvánvalóvá, hogy ki milyen mértékben rendelkezik az erőforrások (elsősorban pénz, hatalom) felett. Jézus Isten országát szívesen hasonlította ünneplő asztalközösséghez. Ennek az itt és most, a tanítványok szeretetközösségében megvalósuló országnak **Jézus a vezetője, egyben erőforrása. Jézus asztalánál azonban nincs ülésrend, nincsenek főhelyek,** sőt az „asztal mellett állás”, a szolgálat válik mértékké. Ebben a szolgálatban maga Jézus a példa, aki bár erős és a közösség vezetője, erejével és hatalmával mégsem akar uralkodni vagy másokat elnyomni. A tanítványok, akik részesülnek az ő erejében, másokat is támogatni tudnak szolgálatukon keresztül.

Mozdulj!

2

Egyetértesz az alábbi állítással? Gyűjts érveket álláspontod alátámasztására!

„Sokféleképpen lehet másoknak szolgálni. Nem kell mindenkinek Teréz anyává válnia!”

Gyűjtsetek példákat arra, hogy a szolgálat hogyan valósul meg az egyházban!

Hallottál róla?

1

Az, hogy egy társadalomra inkább a versengés vagy az együttműködés jellemző, mindig az adott kultúra függvénye. Az európai, észak-amerikai, indiai és távol-keleti kultúrákban a versengés sokkal jellemzőbb, mint más földrészekben. A kutatások szerint a leginkább versengő országok közé tartoznak az Egyesült Államok, Japán, Dél-Korea, Izrael és Görögország. A versengés okai azonban országonként változnak. Az európai és amerikai országokban a gazdasági versenyhelyzet ad alapot a versengésnek, Indiában a vallásban kereshetjük az eredetét, Japánban pedig a versengést az önfejlesztés legfontosabb eszközeként tartják számon.

Ellenpéldaként az új-guineai arapes törzset lehet említeni. Az arapes társadalmat az egymásnak adott kedvezmények, szívességek, adományok fűzik össze, a magántulajdon fogalmát pedig egyáltalán nem ismerik. Közös földeken dolgoznak és élnek, eszközeikről és értéktárgyaikról azt tartják, hogy azokat gyermekeiktől „kölszönzik”.

Hallottál róla?

2

A keresztény gyülekezetek esetében nem a jutalmak megszerzéséért folyó versengésről kell beszélünk, hanem sokkal inkább a különböző képességek alapján történő összefogásról, együttműködésről. Érdekes, hogy a versengéssel nagyon szoros kapcsolatban álló „hierarchia” kifejezés mégis egyházi eredetű fogalom, amely az egyházi uralom egymás alá rendelt papi fokozatainak rendszerét jelölte. Első hallásra azt is gondolhatnánk, hogy a kifejezés egyházi rangsort, tehát valamilyen versengést takar. Azonban érdemes tudni, hogy már a kereszténység kezdetétől fogva a hierarchia egy szolgálaton alapuló rendszert jelentett, ahol a „felettesek” mindig az alattuk szolgálók szolgálói is egyben. Például a római katolikus egyház feje, a pápa egyik méltóságcíme: „Isten szolgáinak szolgálója”.

„A hitnek kell mindent megtennie. Ez egyedül az igazi papi hivatal (...). Ezért minden keresztény férfi pap, és minden keresztény nő papnő, lehet fiatal vagy idős, úr vagy szolga, úrnő vagy szolgáló, tanult vagy laikus” – írja erről a kölcsönös, minden hívő ember közös együttműködésén alapuló szolgálatáról Luther Márton.

Szerinted?

2

Mit gondolsz, a te közösségeidben mi jellemzőbb: a versengés vagy az együttműködés?

Tudsz-e olyan tipikus helyzeteket mondani, amikor inkább egyik vagy másik jelenség érvényesül – akár helyesen, akár helytelenül?

Rakjuk össze!

Mi az erőforrás Jézus közösségeiben? Hogyan lehet részesülni ezekből? Milyen tulajdonságokkal kell rendelkeznie annak az embernek, akit Jézus tart nagyinak? Mit jelent a szolgálat?

Fogd és vidd!

A Jézussal való közösségen belül minden versengés értelmét veszíti. Az általa elhívott közösségben nem az határozza meg valaki helyét, hogy mennyire tehetséges, vagy hogy milyen adottságokkal rendelkezik, hanem az, hogy milyen lelkülettel végzi a szolgálatot.

17. Ellenállás erőszak nélkül – veszíteni vagy nyerni?

Az ellenség szeretete (Mt 5,38–48): „Hallottátok, hogy megmondatott...”

„Talán nem pusztítom el úgy is az ellenségeimet, ha a barátaimmá teszem őket?”
(Abraham Lincoln)

Szerinted?

1

Hogyan lehet legyőzni az ellenséget?
Mi mást lehet még tenni az ellenséggel?
Mit jelent számodra a valódi győzelem?
Mikor jó érzés győzni?
Kit vagy mit a legnehezebb legyőzni?

Jézus korát minden ízében áthatotta az erőszak. A Római Birodalom vaskézrel próbált rendet tartani a leigázott területeken, ahol nemcsak a megszállók és a legyőzöttek álltak szemben egymással, hanem a megszállókkal együttműködők és az együttműködés kárvallottjai is. A földműveseknek többfelé is adót kellett fizetniük, sokan kölcsönözni kényszerültek, és ha nem tudták visszafizetni, elveszítették a birtokukat, földönfutókká lettek. Az elkeseredett emberek néha erőszakhoz folyamodtak, amire a hatalom elrettentő szigorral válaszolt. Pilátusról, Jeruzsálem római helytartójáról például feljegyezték, hogy amikor lázadást sejtett, mintegy megelőző csapásként lemészároltatott egy sereg galileai zarándokot (Lk 13,1). A megtámadott ember legtöbbször két reakció közül választ, ha erőszakkal találkozik: **vagy felveszi a harcot, vagy megfutamodik.** Az elsőt nevezhetjük bátorságnak, a másodikat gyávaságnak. De bármekkora is a két magatartás között a különbség, egyben azonosak: **mind a kettő igazolja az erőszakot.** Mind a kettő arról tanúskodik, hogy az erőszak hatékony, hiszen el tudja érni a célját: az erősebb eltiporja a gyengét.

Jézus viszont nem mondott igent sem a **harcra, sem a megfutamodásra.** Az volt a meggyőződése, hogy népe túl sok pusztító és önpusztító indulatot táplál magában, ezért magát az erőszakot akarta visszaszorítani egy békésebb közösségi élet kedvéért. S mivel a vallásos ember az erőszakot gyakran azzal igazolta, hogy Isten is erőszakos az ellenfeleivel szemben, elmondta, hogy a mennyei Atya nem erőszakos, hiszen „felhozza napját gonoszokra és jókra” egyaránt. Aki pedig ennek a mennyei Atyának a gyermeke, az kövesse Atyja példáját, és szeresse az ellenségeit.

Mozdulj!

1

Sorold fel a magyar történelemből a hősiesség ellenállás néhány példáját!
Közlük mennyien érték el a céljukat?
Melyik példa miben lehet lelkesítő?

Mozdulj!

2

A képen egy töltényhüvelyből készített kereszt látható. Próbáljátok képi formában megjeleníteni az erőszakmentes ellenállás tanítását!

De nem megfutamodás-e az **ellenség szeretete**? Jézus három példán mutatta meg, hogy nem az, hanem **még a harcnál is több bátorságot kívánó, az erőszakot legyőző cselekedet**.

Az első példa azt fejezi ki: megüthetsz, de meg nem alázhatsz. Az ütés ugyanis jobb kézzel történt (a bal kezét csak tisztátalan feladatokra használhatták), így annak a bal arcot kellett érnie, nem a jobbát. Jobb kézzel a jobb arcot viszont csak a kézfejjel lehet megütni, ami sértést és megalázást fejezett ki, s azt, hogy aki ütött, rabszolgának tartja a másikat. Csak alárendelt viszonyt fejezhetett ki ez az ütés, egyenlő felek között nem fordulhatott elő. Ha azonban a megalázott fél odatartja a másik arcát, amit így már csak megfelelő módon, tenyérrel lehet megütni, ezzel a méltósága helyreállítását kéri a sértett fél.

Az alsóruhát elperelő hitelező megszegte a mózesi törvények elemi szabályait, amelyek szerint az adós nem fosztható meg legközvetlenebb ruhadarajától, a megalázott adós pedig önként vállalt meztelenségével tiltakozik a túlkapás ellen.

A harmadik példa a római katonák menetelésakor elszenvedett gyakori kellemetlenséget idézi fel, hiszen a katona bárki úton járókat arra kényszeríthetett, hogy egy mérföldön keresztül cipelje a felszerelését. Aki ezután nem teszi le a holmit, hanem zokszó nélkül viszi még egy mérföldnyit, megmutatja a katonának, hogy nem a megszállott Palesztina megfélemlített bennszülöttje, hanem méltósággal bír, szabadon cselekvő embertárs. Ezzel az önként vállalt mérfölddel azért is hozza zavarba a katonát, mert az akció így már katonai szabályzatot is sért.

Mind a három cselekedet azt tükrözi, hogy a megszorongatott és megalázott ember ahelyett, hogy visszaütné vagy elszaladna, átveszi a támadójától a kezdeményezést. Ezzel kifejezi, hogy erősebb, mint a rárontó erőszak, kizökkenti támadóját a számára megszokott helyzetből, aki talán még azon is elgondolkodik, hogy volt-e, van-e értelme erőszakoskodnia. De ha támadóját nem is tudja megváltoztatni, az ellenálló győz a felett az erőszak felett, amely őt hatalmába akarta keríteni, s nem táplálja tovább sem megtorlással, sem meghunyászkodással az erőszak feneketlen étvágját.

Hallottál róla?

1955. december 1-jén az amerikai Alabama állam Montgomery városában egy fekete fiatalasszony, Rosa Parks nem volt hajlandó átülni a feketék számára kijelölt helyre az autóbuszon, ezért letartóztatták. Válaszul a fekete közösség, amely lelkesze, Martin Luther King vezetésével már jó ideje tanulmányozta és gyakorolta a jézusi aktív erőszakmentes ellenállás módszerét, bojkottálta az autóbusz-társaság járatait, és buszozás helyett inkább vállalták a naponkénti többórás gyalogutat. Mivel az autóbusz-társaság főképp a fekete utasok viteldíjaiból tartotta fenn magát, egy idő után kénytelen volt engedni, és eltörölte járatainak a feketék szegregációját előíró szabályokat. Ez az esemény az amerikai feketék polgárjogi mozgalmának jelentős állomása lett.

Szerinted?

2

Milyen körülmények között, milyen erőszakkal szemben lehet hatékony a Jézus által tanított módszer?

El tudsz-e képzelni olyan helyzetet, amikor ez a módszer nem vezet eredményre?

Ilyenkor mi lehet a helyes magatartás?

Rakjuk össze!

Mi táplálta a Jézus korabeli Palesztinában az erőszakot?

Miért nem vezet célra Jézus szerint sem a harc, sem a megfutamodás?

Mi a jézusi módszer lényege?

Ki lehet képes az aktív erőszakmentes ellenállás módszerének az alkalmazására?

Fogd és vidd!

Az erőszak az Istentől eltávolodott emberiség életének legnagyobb teherterele. Ha Jézust követve ellenállunk az erőszaknak, akkor közelebb kerülünk Istenhez; s ha Isten hívására válaszolva közelebb kerülünk hozzá, akkor több eséllyel vesszük fel a küzdelmet az erőszakkal szemben is.

Összefoglalás

1. Fejezd be a mondatokat!

A tékozló fiú apja amint meglátta a fiát ...

A patrónus–kliens viszonyban a patrónus az, aki ...

A szőlőmunkások példázatában Jézus arra hívja fel a figyelmet, hogy ...

Jézus a kor tanításával ellentétben azt mondta, hogy a nők ...

A felebarát az az ember, aki ...

Jézus elutasítja azt, hogy a tanítványok tüzet kérjenek a samáriai falura, mert ...

A képmutatás ...

A versengés azért rosszabb, mint a versenyzés, mert ...

Az erőszakmentes ellenállásra jó példa ...

2. Egyetértesz-e az alábbi állítással? Válaszodat indokold!

„Az újszövetségi kor társadalmát egészen más kérdések és problémák jellemezték, mint a mi mai társadalmunkat.”

3. Vázoljátok fel, hogyan nézett ki egy család életének egy napja a Jézus korabeli Palesztinában!

Osszátok fel a szerepeket (anya, apa, gyermekek, idősek, patrónusok, szolgák), majd írjatok családi naplót egy napotokról, vagy játsszátok el a nap történéseit!

4. Készítetek kvízkártyákat az alábbi fogalmak segítségével:

család, kliens, patrónus, erőszakmentes ellenállás, kirekesztés, kategorizáció, szetereotípiá, előítélet, rasszizmus, etnikum, xenofóbia, szegregáció, kohanita, lévita, samaritánus

ISTEN-ÉN – Hegyi beszéd

Egyszer fiatal egyetemista csengetett be egy evangélikus lelkészi hivatalba. Olyan könyvet szeretett volna kérni, amelyben Jézus tanításai vannak leírva. A lelkész kicsit zavarban volt, mert a diák nem Bibliát akart, s nem is az egyház tanítását kérte, hanem Jézus tanításairól akart olvasni.

Gondolkodott, van-e olyan könyv, amelyik kifejezetten és kizárólag csak Jézus tanításait tartalmazza. Beszélgetésbe elegyedett az egyetemistával, s kiderült, hogy az illetőt a keleti vallásbölcselet érdekelte, és szabadidejében ilyen témájú könyveket olvasgatott. Nyilván felmerült a diákban a jogosnak tűnő kérdés, hogyha Konfuciusz, Lao-Ce, Buddha és más keleti bölcsek tanításai olvashatóak egy könyvben, akkor miért ne lenne olyan, amely Jézus tanításait tartalmazza. A lelkész némi gondolkodás után végül egy Újszövetséget adott oda, mondván, hogy ez a könyv ugyan nem csak tanítások gyűjteménye, de nincs más könyv, amely Jézus tanításait tartalmazná, csak az eredeti források, az evangéliumok. Az egyetemista végül elfogadván az érvelést, érdeklődéssel fogadta a kapott Újszövetséget, és elbúcsúzott.

A lelkész, miután magára maradt, azon tűnődött, hogy végül is miért nem foglalkozott az egyház azzal, hogy egy olyan könyvet állítson össze, amely semmi mást nem közöl, csak Jézus tanításait. Felrémlt benne, hogy a Tamás-evangélium végül is ilyen könyv. Hiszen abban csak Jézus tanításai, azaz mondásai és példázatai szerepelnek. De rögtön arra gondolt, hogy nem véletlen, hogy nem került be a gyülekezetek által elfogadott újszövetségi könyvek közé, mert Jézus nem csupán egy

nagy tanító volt. Jézus is tanított, ezek alapján mondhatnánk, hogy tanító, de tanítását csak az értheti meg teljesen, akinek számára fontos az ő személye is. Ezt meg is fogalmazták az evangéliumi szerzők: „Nem úgy tanított, mint az írástudók, hanem úgy, mint akinek hatalma van.” (Mt 7,29)

Jézus tanításainak legtöbbször nem idézhető úgy, mint egy közmondást vagy aforizmat, mert elveszítenéd belőle a lényegét. Jézus tanításai olyanok, hogy csak az ő személyéhez viszonyítva érthetők. Ez még az úgynevezett *Hegyi beszédre* is igaz. De ha mégis választanunk kéne az evangéliumokból olyan részt, amelyet Jézus tanításai összefoglalásának nevezhetnénk, akkor ez a szakasz lenne. Most lássuk, mi van a *Hegyi beszéd*ben!

18. A Hegyi beszéd – a jézusi közösség életszabályai

Kik a boldogok? (Mt 5,1–12): „Amikor Jézus meglátta a sokaságot, felment a hegyre...”

„A legtöbb ember inkább választja a boldogtalanság biztonságát ahelyett, hogy vállalná a boldogság kockázatát.” (Robert Anthony)

Szerinted?

1

Mit jelent számodra a boldogság?
Te kit tartasz boldognak?
Mire van szükséged ahhoz, hogy boldog légy?
Mit jelent számodra a boldogság kockázata?
Mi lehet fontosabb: egy boldogtalan de biztonságos helyzet, vagy egy kockázatos de talán boldog helyzet?

Amikor megkeresztelése és a kísértések legyőzése után Jézus elkezdte nyilvános szolgálatát, Palesztina félreeső vidékeit kereste fel először. Az ott élőket, „a halál földjén” lakókat szólította meg: „*térjetelek meg, mert elközelített a mennyek országa*” (Mt 4,17). Ezután a Galileai-tenger partján elhívta első tanítványait. Később sok beteget meggyógyított, ezért sokan megkeresték, látni és hallani akarták őt. Ebből a sokaságból hívta felre szűkebb tanítványi körét, hogy bevezesse őket a „**mennyek országának**” életszabályaiba. Ezeknek a szabályoknak a legteljesebb gyűjteménye a **Hegyi beszéd**.

Máté evangélista, Jézus tanításainak a szerkesztője elsősorban zsidó származású Krisztus-követők számára továbbította Jézus üzenetét. Arra törekedett, hogy minél könnyebben ráismerjenek Jézusban a Szabadítóra, ezért Mózeshez hasonlította, aki több mint ezer évvel korábban megszabadította Izrael népét az egyiptomi fogságból. Ennek a szabadításnak a története volt a zsidóság legszebb emléke, és ennek a történetnek a mintája szerint rendezte el Máté evangélista Jézus tanításait is. A történet azzal kezdődik, hogy a szolgátságban tartott, megalázott nép meg tud menekülni Egyiptomból, hiába küldi utánuk a fáraó a hadseregét, nem tudják őket újra rabságba kényszeríteni. A folytatás pedig arról szól, hogy ez a korábban rabszolga nép törvényt kap Istentől, és megpróbál a szerint élni. A tanulás folyamata nagyon hosszú – talán soha nem is ér véget –, gyakoriak a bukások és visszaesések, de az Isten törvényének való engedelmisség igyekezete egyre rendezettebb közösségé teszi az egykori rabszolgák népét.

Mózes a Sínai-hegyen kapta meg Istentől a Tízparancsolatot, ezért emeli ki Máté is, hogy Jézus a hegyen hirdeti ki a szabályokat. A régi történet rendje szerint Jézus először arról beszél, hogy Isten megszabadítja a bájban lévőket, a lelki szegényeket, a sírókat, az éhezőket, azokat, akik szelídként, irgalmasként, tiszta szívűként és béketeremtőként nem védik meg magukat, sőt azokat is, akiket kifejezetten üldöznek azért, mert ragaszkodnak az igazsághoz. Ők a boldogok, akik már megízlelték Isten szabadító szeretetét. Ők azok, akik **életük középpontjába kizárólag Istent helyezik**. Úgy, ahogyan a Tízparancsolat első törvénye is kimondja: „Ne legyen más Istened!” Ők állnak készen arra, hogy a mennyek országának rendje szerint éljenek. Ezeknek az embereknek az első parancsolat nemcsak felszólítás, hanem a **valódi boldogság életszabálya**, titka is ez.

Mit jelent?

A **boldog** (*makariosz*) kifejezés az ókori görögöknél leginkább a „szerencsés” emberre vonatkozott, ám újszövetségi használatában sokkal közelebb áll az ószövetségi jelentéséhez. Eszerint boldog az, akit Isten megáld. Nem a mulandó, e világi, véletlenszerű örömet jelenti tehát ez a szó Jézus követői számára, hanem annak a belső boldogságnak a megélését, amelyről Jézus tanít nekünk. A „boldog” kifejezés legpontosabb újszövetségi fordítása talán ez lehetne: reményteli állapotban lévő.

A magyarázat alapján írájatok be a táblázat utolsó oszlopába az ellentétes tulajdonságokat!

	Mit jelent? Miért ők? Mit tesznek?	Mi lehet ezek ellentéte?
Lelki szegények	anyagi szegénységük teszi őket képessé arra, hogy egyedül Istenben bízzanak	
Sírók	vigasztalásukat nem másoktól, hanem egyedül Istentől várják	
Szelídek	igazságtalanságok esetén is alázatosak, tudják, hogy életük csak Istentől függ	
Igazságra éhezők és szomjazók	nem az emberek igazságát keresik, hanem Isten igazságát	
Irgalmasok	akik irgalmasságot, kegyelmet gyakorolnak másokkal	
Tiszta szívűek	tiszta gondolatú és szándékú emberek, akiknek a szándékaik és a tetteik összhangban vannak	
Békét teremtők	Isten országát nem forradalmi úton, hanem Jézus tanításával akarták elérni	
Az igazságért üldözöttek, Jézusért gyalázottak és üldözöttek	annyira hűségesek Istenhez, hogy még szenvedéseket is képesek vállalni ezért	

Kit tartunk inkább boldognak: aki a Jézus által felsorolt tulajdonságokkal rendelkezik, vagy aki azok ellentéteivel? Ki érvényesül könnyebben a világban?

Rakjuk össze!

Miről szól a Hegyi beszéd?
Milyen szimbolikus jelentése van annak, hogy Jézus a hegyen tanítja a népet?
Kikről szólnak a boldogmondások? Mit tulajdonít nekik Jézus?
Milyen képet kapunk a Krisztus-követő emberről a boldogmondások alapján?

Mozdulj!

Vitassátok meg, lehet-e valaki egyszerre

- anyagilag jó helyzetben lévő és lelki szegény,
- élsportoló és szelíd,
- sikeres ügyvéd és irgalmas.

Fogd és vidd!

A boldogmondásokban szereplő emberek szükségét szenvednek valamiben, s épp ez teszi őket nyitottá és képessé arra, hogy egyedül Istentől fogadják életük feltételeit és ajándékait.

19. Jelenlét a világban – megízleltetni a világosságot

Só és világosság (Mt 5,13–16): „*Ti vagytok a föld sója. Ha pedig a só...*”

„A sötétség a világosság hiánya. Nem lehet összetörni és kilapátolni az ablakon. Sokkal egyszerűbb, ha meggyújtunk egy gyertyát. Tehát nem a rossz, a hiány ellen kell küzdeni, hanem életre hívni a fényt, a saját életünkben és másokéban egyaránt.” (Böjte Csaba)

Jézus nem azt kérte tanítványaitól, hogy a világtól félrevonulva, szűk körben, egymás között próbálkozzanak a mennyek országa rendjének megvalósításával. Inkább azt kívánta tőlük, hogy **mintát adjanak a világnak**, a minta révén pedig változtassák meg, formálják át a világot. Mutassák meg minél több embernek, hogy ha nyomorúságban élnek is, Isten megszabadítja őket, a szabadítás élményéből pedig rendezett, szeretetteljes életforma születhet meg.

A só és a világosság képe az új minta, a mennyek országa világban való jelenlétének két különböző, de egymást kiegészítő lehetőségét fejezi ki. A hegyen épült város és a lámpás nem további lehetőségekre utal, hanem a világosság szerepét teszi megfoghatóbbá. Jézus szavai, mint gyakran máskor is, a leghétköznapiabb dolgok segítségével értelmezik a legfontosabb üzeneteket.

A só úgy van jelen a világban, hogy nem látszik. Egy pillanat alatt feloldódik a levesben, elkeveredik a tésztában, beleivódik a ropogósra sült hússzeletbe. **Nem látszik, de mindenütt érződik**, íze áthatja az ételt. Tartósítja is azt, amit hosszabb időre elteszünk. Szinte észre sem vesszük, ha van;

annál inkább hiányzik, ha az ételből kimarad. Vele együtt teljes a világ. De ha elveszíti az ízét, elveszíti az értelmét is, pótolhatatlan hiány marad utána – és nem kár érte, ha kidobják. A mennyek országának láthatatlan jelenléte teszi a világot teljessé, élvezhetővé, addig, amíg az valóban a jézusi ízt, a jézusi mintát képviseli.

A világosság viszont látszik, felhívja magára a figyelmet, irányt mutat, hívogat, segít rátalálni a jó útra. A hegyen épült város Jézus zsidó hallgatói számára lehetett a jeruzsálemi templom hatalmas épülete is, ami a templomhegyen állva már messziről felhívta magára a ki tudja milyen régóta úton levő zarándokok figyelmét. A lámpás talán csak egyetlen lángocska, gyertyaé vagy olajmécsesé, mégis, ha elég magasan helyezik el, bevilágíthat egy egész házat. Ilyen legyen a mennyek országának rendje is, **mutasson utat a keresőnek, mutasson példát a kísértetelőzőnek**, győzze meg azokat, akik jobb életet szeretnének élni, mint amivel korábban próbálkoztak.

Só és világosság: elrejtőzködő és messziről látható. Ez is, az is jellemzi a mennyek országának jézusi rendjét.

Jeruzsálem, a hegyen épült város a 21. században

Szerinted?

1

Vitassátok meg, hogy Jézust követő emberként hozzá kell-e szólni az alábbi kérdésekhez:

- atomerőmű bővítése
- külföldi fiatalok csoportos bántalmazása egy szórakozóhelyen
- állatokon végzett gyógyszerkísérletek engedélyezése
- válások számának drasztikus növekedése
- azonos neműek párkapcsolata
- hajléktalanszálló bezárása a környékbeli lakosok tiltakozása miatt

Ha igen, mire hívnátok fel a figyelmet az egyes témák kapcsán?

Vajon mit jelent ezekben az esetekben a „megízetlenült só” és az „elrejtett lámpás”?
Mi történik akkor, ha valaki „túlsózza az ételt”?

Mozdulj!

Játsszátok el valamelyik fenti esetet! Soroljátok fel minél több szereplőt, aki érintett lehet a témában, s osszátok ki egymás között a szerepeket. Miután eljátszottátok, cseréljétek szerepeket!

Kinek a szerepét volt a legkönnyebb és a legnehezebb eljátszani? Miért?

Szerinted?

2

Milyen kérdésekben érzed fontosnak, hogy te mint diák ma megszólalj? Vajon ez a hozzászólásod megízésítené-e, világossá tenné-e a világot? Mi a tanárod véleménye erről?

Rakjuk össze!

Mit jelképez a só és a világosság Jézus mondataiban?

Mire vonatkozik a megízetlenült só és az elrejtett világosság?

Hogyan lehetünk só és világosság az emberek előtt?

Hallottál róla?

A világ hét csodájának egyikeként tartották számon az ókorban a fároszi világítótornyot. Kr. e. 290-ben kezdték el építeni azért, hogy segítse az alexandriai tengerpartot nehezen hajózhatóvá tévő zátonyok elkerülését. Hatalmas kötömbökből álló épülete három részre tagolható: az első a talapzat, egy négyzet alaprajzú emelet, amely 55,9 m magas volt, a belsejében egy hengerszerű üreggel. Ezt egyfajta „liftaként” használták, amelyben a tűzhöz szükséges anyagokat juttatták a torony tetejére. A középső egy nyolcszög alapú szint, amely majdnem 30 m magas volt. A harmadik szint pedig, amelynek alakja egy 7 m magas hengerhez volt hasonlatos, nagy tükrökkel volt körberakva, amelyekben a fény tükröződését több mint 50 km-ről észre lehetett venni. Éjjel tűz jelezte a hajósoknak az utat. A torony fontosságát jelzi az is, hogy a képe szerepelt a római pénzérméken, amelyek Jézus szülőföldjére is eljuthattak a kereskedelemnek köszönhetően.

Fogd és vidd!

Jézus nem azt tanítja, hogy a keresztények lépjenek ki a társadalomból, hanem épp ellenkezőleg: a só és a világosság példáján keresztül tanítja őket arra, hogyan legyenek jelen a világban.

20. A törvény betöltése – egy lépéssel tovább

A törvény magyarázata (Mt 5,17–48): „Ne gondoljátok, hogy azért jöttem, hogy...”

„Nem kinevetni, nem siránkozni rajta, nem utálni, hanem megérteni.” (Baruch Spinoza)

Szerinted?

1

Milyen törvényeknek engedelmeskedünk ma?
Ki dönti el, hogy mely törvényeknek engedelmeskedjünk?
Melyek lehetnek a törvényekkel szembeni elbukás okai?
Mikor jó egy törvény?

Mit jelent?

Törvény: Mózes könyveiben található szabályok gyűjteménye, kiemelt része a Tízparancsolat. A törvények egy része a mindennapi életvitelt szabályozza, más részük a vallási élettel kapcsolatos. Általánosságban elmondhatjuk, hogy minden szabályra a zsidó nép fennmaradásához és identitásának megtalálásához volt szükség.

Amikor Jézus meghirdeti a mennyek országának rendjét, nem akarja felfüggeszteni a Tízparancsolatot, hanem annak a mélyére hatol, és teljes komolyságában kibontja az értelmét. Erre gondol, amikor azt mondja, hogy **a törvényt nem eltörölni, hanem betölteni** jött. Azt akarja elérni, hogy akik a mennyek országa rendjének védelmében élnek, **a törvényadó Isten ajándékát** fedezzék fel a parancsolatokban, és többet kapjanak általa, mint kora írástudói és farizeusai, akiknek gyakran fontosabb volt a törvény megtartásának a látszata, mint a valósága.

Szerinted?

2

Vajon miért volt a farizeusok számára mindennél fontosabb a törvény szó szerinti megtartása?
Fogalmazzatok meg, mi lehet a különbség az alábbiak között a gyilkosság, a paráznaság és a hamis tanúskodás tilalma esetében:

- a törvény megtartása és a törvényeskedés
- a törvény valósága és a törvény látszata
- a törvény eltörlése és a törvény betöltése

Jézus három parancsolatot választ ki: ne ölj, ne paráználkodj, ne tégy felebarátod ellen hamis tanúbizonyságot. Mind a három esetben ugyanazt az érvelésmódot alkalmazza. „*Hallottátok, hogy megmondattam*” – majd felidézi a parancsolatot; „*én pedig azt mondom nektek*” – és **elmélyíti a parancsolat jelentését**. Az elmélyítés mind a három esetben azt jelenti, hogy **rámutat a tett mögött a szándékra**, a cselekedet mögött az indulatra, és arra szólít fel, hogy a parancsolatnak való engedelmeskedést **már a szívünkben, a gondolatainkban kezdjük el**, ott, ahol nem lát minket senki, egyedül Isten.

A gyilkosság tilalma kapcsán Jézus azt mutatja meg, hogy a tett a haragból következik, aki tehát el akarja kerülni a gyilkosságot, annak már a szívében fortyogó haraggal is küzdenie kell. De azzal is számol, hogy valakinek jogos lehet a haragja a másikkal szemben, aki megbántotta őt. Ilyenkor azt az embert terheli a haragért a nagyobb felelősség, aki vétett a másik ellen, neki kell tehát bocsánatot kérnie, elégtételt adnia, mindent megtennie azért, hogy megbékítse azt, akinek rosszat okozott.

A paráznaság tilalma Izraelben a házasságtörésre vonatkozott, arra, ha valaki elcsábította a másik feleségét vagy férjét, vagy ha férjként vagy feleségként engedett a csábításnak. Jézus azt mutatja meg, hogy a csábítás mindig a szívben dédelgetett kívánsággal kezdődik, s már a láthatatlan kívánsággal küzdenie kell annak, aki a kísértést le akarja győzni.

A hamis tanúskodás, azaz a nyilvánosan kimondott hamis eskü kapcsán pedig Jézus arról beszél, hogy tévedünk, ha azt gondoljuk, hogy ünnepélyes és nyilvános szavainkkal befolyásolni tudjuk a valóságot. Nemhogy Isten felett nincs hatalmunk, akinek a nevére azért esküszünk, mert azt hisszük, hogy ezzel magunk mellé tudjuk állítani, de még a hajszáaink felett sincs hatalmunk. Ahelyett tehát, hogy nyilvános és ünnepélyes szavainkkal manipulálni szeretnénk a valóságot, elégedjünk meg a legegyszerűbb igennel vagy nemmel, tudva, hogy szavainknak is csak Isten adhat hitelt, aki a szándékainkat is ismeri.

A parancsolatok elmélyítésével Jézus a **szív vizsgálatára szólít fel**, és ez sokak szemében sokkal nehezebb, mint a látható cselekedetek kontrollja. Nehezebb annak, aki még nem szánta el magát arra, hogy Isten akarata szerint éljen. De aki Istent szabadítójaként ismerte meg, és az ő közelében megtapasztalta a boldogságot a nélkülözések ellenére is, annak nem teher, hanem belülről fakadó vágy, hogy **Isten rendje szerint erősítse meg az életét**.

Mozdulj!

Mit gondoltok, melyik a legnagyobb parancsolat Jézus szerint? Keressétek ki (Mt 22,37–39), s beszéljétek meg, miről szól!

Az életadó mennyei Atyára tekint Jézus akkor is, amikor a Tízparancsolat értelmezése során szembe fordul két olyan közösségi szabállyal, amelyek nem voltak részei a Tízparancsolatnak, mégis mélyen meghatározták az akkori Izrael életét és gondolkodását.

Az egyik a „szemet szemért, fogat fogért”, a másik a „szeresd felebarátodat és gyűlöld ellenségedet” elv.

Jézus ezekkel szemben azt tanítja, hogy a megtorlás rossz, mert még ha arányos is, csak újabb erőszakot szül. Továbbá, Isten azokról is gondoskodik, akik a mi szemünkben ellenségek.

Szerinted?

3

Ma hol és hogyan van jelen a közösségeinkben az a két ókori gondolat, hogy „szeresd felebarátodat és gyűlöld ellenségedet”, illetve „szemet szemért, fogat fogért”?

Hallottál róla?

Jézus tanítása szerint „*egy ióta vagy egy vessző semvész el a törvényből*” (Mt 5,18).

Az *ióta* (ι) a görög ábécé legkisebb betűje. Fordításban a héber ábécé még kisebb *jod* (י) betűjét jelöli. Az „egy jottányit sem enged” magyar szóhasználatban is ez a görög szó szerepel.

A *vessző* (más fordításban *szarv* vagy *kampó*) a héber betűk (például a י and ל közötti apró, „saroknyi” különbségeket jelzi).

Rakjuk össze!

Mi volt a farizeusok számára a legfontosabb?
Mi Jézus célja a törvény értelmezésével?
Milyen példákön keresztül magyarázza ezt el a hallgatóságának?

Fogd és vidd!

Jézus törvényértelmezésében a szeretet a legfontosabb rendezőelv.

21. Kérjétek, és adatik nektek!

Az imádkozás (Mt 6,5–8; 7,7–11): „Amikor imádkoztok, ne legyetek olyanok, mint...”

„Ma szokatlanul sok dolgom van, ezért az első három órát imádsággal töltöm.” (Luther Márton)

Csak az próbálhatja meg, hogy a mennyek országának rendje szerint éljen, aki **folyamatos kapcsolatban áll a rend forrásával, a menygyei Atyával**. A kapcsolatot az **imádságon keresztül** tarthatjuk Istennel. Az imádságot mindenféle kapcsolattartási módhoz hasonlíthatjuk: olyan, mint amikor üzenetet kapunk, válaszolunk és válaszra várunk, akár levélben, akár telefonon, akár a világhálón, akár írásban, akár szóban, akár képi formában. De kifejezhetik az imádságot a titkosított üzenetek is, a szavak nélküli gesztusok, a testbeszédnek a másik számára érthető jelei vagy akár a szív mélyében éppen csak megformálódó érzések, gondolatok. Isten minden emberi jelet megért, a kérdés az, hogy mi megértjük-e Isten üzeneteit.

Mozdulj!

Párokban vitassátok meg az alábbi kérdéseket, majd osszátok meg válaszaitokat az egész csoporttal is. Keressetek támogató és ellenpéldákat is!

1. Lehet-e biciklizés közben imádkozni?
2. Van-e olyan élethelyzet, amelyben nincs értelme imádkozni? Van-e olyan, amely mindenképp imádkozásra készít?
3. Van-e olyan fizikai környezet, amelyben természetesebbnek érzed az imádságot?
4. Imádságok-e az alábbi mondatok? „Isten veled!” „Isten őrizzen!” „Édes Istenem!” Minden mondat imádság, amelyben Isten neve szerepel?
5. Rosszul megfogalmazott mondatok is alkothatnak imádságot?
6. Imádság-e az előre megírt szövegű ima?

Hallottál róla?

1

Régi filozófusok évszázadokon át úgy gondolták, hogy a belégzéssel friss tűz- vagy lélekatomokat veszünk fel a környezetből, a kilégzéssel pedig kibocsátjuk az elhasználtakat. Ez a felfogás jól mutatja, hogy a régiek milyen szoros kapcsolatot tételtek fel az emberi lélek és a külső világlélek között. Néhány évtizeddel ezelőtt egy keresztény teológus az imádságot a lélek lélegzetvételinek nevezte. Hiszen imádság nélkül a lélek ugyanolyan nagy bajba kerül, ahogyan lélegzet nélkül a test. A 19. századig a magyar nyelv is őrizte a kettő összetartozását a „lélekzet” írásmóddal.

Minden őszinte üzenet eljut Istenhez, de nem minden imádságos formában kimondott szó imádság. Jézus erre figyelmezteti a tanítványait, amikor azt mondja nekik, hogy ne legyenek olyanok, mint a képmutatók. Az az imádság formájú produkció, amely nyilvánosságot és közönséget keres, nem Istenhez szól, hanem emberekhez, akiket befolyásolni akar, ezért nem is imádság. Te pedig, amikor imádkozol, mondja Jézus, menj be a belső szobádba, ahol szavaiddal nem befolyásolhatsz senkit, egyedül Istent keresed. Jézus nem azt mondja, hogy minden hangos és nyilvános imádság tévedés, hiszen lehet őszinte a hangos és nyilvános szó is, de ha az imádkozó a maga tekintélyét akarja erősíteni, téved, mert ezekkel a szavakkal Istenhez nem, csak magához és a rajongóihoz fog eljutni.

Hallottál róla?

2

A Mt 6,6-ban szereplő „belső szoba” (görögül: *tameion*) éléskamrát, rejtett belső szobát vagy az ember elrejtettségét jelenti. A Jézus korabeli palesztinai lakóházak legbelső, elrejtett szobája volt az éléskamra. Részben azért, hogy kívülről, falbontással ne lehessen hozzájutni az élelmiszer-tartalékokhoz, másrészt az alacsonyabb hőmérséklet biztosítása érdekében. A belső szobát tekinthetjük úgy is, mint az ember fizikai elrejtettségének állapotát.

Jézus arra is biztatja az imádkozót, hogy **bátran kérje Istentől mindazt, amiről úgy gondolja, hogy szüksége van rá.** Ha egy másik embertől kérünk valamit, szüleinktől vagy barátainktól, gyakran mérlegeljük, hogy kimondhatjuk-e a kérésünket, nem túlzás-e, nem szégyenletes-e, nem nevetséges-e, amit kérni akarunk. Ezt az óvatosságot sok elutasítás alapján tanultuk meg, Jézus azonban arra biztat, hogy a mennyei Atyával szemben nem kell óvatosnak lennünk. Nem kell attól tartanunk, hogy elutasítana bennünket, nála minden őszinte üzenetünk befogadásra talál. S ha a választ nem akkor és nem úgy kapjuk is meg, mint számítunk rá, abban nem kell kételkednünk, hogy a mennyi Atya figyel kéréseinkre, és bátorít, hogy újra kérjünk.

Szerinted?

1

A 121. zsoltár írója úgy beszél az Úrról, mint aki folyamatosan vigyáz gyermekeire.

Miért kell imádkozni, ha az Úr *úgyis* mindenütt jelen van, és minden gondolatot ismer, még a teljesen ki nem alakultat is?

Mit gondolsz Søren Kierkegaard mondatáról? „Az imádság nem azért van, hogy befolyásolja Istent, hanem hogy megváltoztassa az imádkozó embert.”

Albrecht Dürer: Imádkozó kéz

Jézus többszörösen biztat az imádkozásra s a hittel történő kérésre – akár saját magunkért, akár másokért kérünk valamit. A **kérő (könyörgő)** imádság mellett fontos a **hálaadó**, a **bűnvalló** és a **magasztaló (dicsőítő) imádság** is. Mind az istentisztelet liturgikus keretei között, mind az egyéni elcsendesedésben minden imádságnak lényeges helye van.

Szerinted?

2

Miért fontosak az Istennel való kapcsolatban ezek az imádságformák?

Milyen érzéseket, hangulatokat öntött szavakba a zsoltáros az alábbi zsoltárokból: 6, 13, 27, 30, 32, 43, 51, 67, 122, 142?

Hallottál róla?

3

A 19. század óta rendszeresen kutatják az imádság hatékonyságát. A vizsgálódások egyik nagy kérdése az volt, hogy az imádság erejével meggyógyíthatók-e a betegségek. Az agy felépítésére és működésére vonatkozó ismereteink gyarapodásával ma leginkább arra kíváncsiak a kutatók, hogy imádkozás közben mely agyi területek válnak aktívvá. Az eredményeket sokféleképpen magyarázzák, de mindenképpen meglepő, hogy az imádság minden agyi területre kedvező hatást gyakorol.

Rakjuk össze!

Mit tanít Jézus az imádságról?

Mi az imádság lényege?

Mit tanít Jézus, melyek a legfontosabb dolgok az imádságban?

Fogd és vidd!

Az imádság olyan különleges csatorna, amelyen át kapcsolatba kerülhetünk Istennel. Az imádság alapja a hit.

22. Mi Atyánk, aki a mennyekben vagy... – hét egyszerű kérés

Miatyánk (Mt 6,9–13): „Ti azért így imádkozzatok: ...”

„Az Atya az, aki a mennyekben van. Nem másutt. Ha azt hisszük, van idelenn egy Atya, az nem ő, az egy hamis Isten.” (Simone Weil)

Szerinted?

1

Ti hogyan szoktatok kérni egy szülőtől, tanártól, testvértől, barátától idegentől? Hogyan, mivel tudjátok hatékonyabbá tenni a kéréseiteket?

Jézus korában sokan gondolták, hogy imádságuk akkor lehet hatékony, ha hosszú és választékos nyelvű. Azt gondolták talán, hogy Isten olyan, mint egy bíró, akit gondosan felépített és szenvedélyesen előadott érveléssel győzhet meg valaki a maga igazáról. S ha ez így van, akkor az imádság talán sosem elég jó, még körültekintőbben kell foglalmazni, még nagyobb áréveléssel kell elmondani. Ettől az aggodalomtól szabadítja meg Jézus a tanítványait, amikor arról beszél nekik, hogy Atyjuk, aki tudja, mire van szükségük, kevés szóból is ért. Meg is mutatja nekik, hogy milyen lehet az a rövid imádság, amivel minden kérésünket összefoglalhatjuk.

Ez az imádság megszólítással kezdődik, hét kéréssel folytatódik, és dicsőítéssel fejeződik be. Jézus arra biztat, hogy Istent azzal a bizalommal szólítsuk meg, amellyel a gyermek fordul a szüleihöz, akik mindig megértik és meghallgatják. S ha valakinek esetleg volnának rossz tapasztalatai a szüleivel kapcsolatban, gondoljon arra, hogy Isten a mennyi Atya, akinél soha nincs rövidzárlat.

Az első három kérés Isten hatalmának az érvényesülését sürgeti: szenteltessék meg a te neved, jöjjön el a te országod, legyen meg a te akaratod. Arra kéri a mennyi Atyát, hogy mutassa meg szabadító erejét, teljesítse azt az ígéretét, hogy megújítja a célját veszített világot.

A negyedik kérés a hét közül a legegyszerűbb, ugyanakkor a legfontosabb: gondoskodjon Isten az elemi szükségleteinkről, amelyek hiányában még imádkozni sem tudnánk.

Az utolsó három kérés pedig lelki átformálódásunkra vonatkozik: bízunk abban, hogy Isten meg tudja és meg akarja bocsátani a bűneinket, legyünk készek arra, hogy mi is megbocsássunk azoknak, akik vétettek ellenünk, és legyünk készen a gonosz elleni harcra, mind bennünk, mind körülöttünk, bízva abban, hogy maga Isten harcol értünk és szabadít meg bennünket. S amiben hiszünk, azt kérjük is el, naponként.

A rövid és összefogott imádság, amelyet Jézus tanított a tanítványainak, mára minden keresztény ember közös, naponkénti imádsága lett, amelynek a végén együtt dicsőítjük mennyi Atyánkat, akihez minden kérésünkkel bizalommal fordulhatunk. Erre biztat Luther Márton is a *Kis káté* magyarázatában:

„Ámen. Mit jelent ez? Azt jelenti, hogy legyek bizonyos abban, hogy a mennyi Atya ezeket a kéréseket szívesen fogadja és meghallgatja, mert maga parancsolta, hogy így imádkozzunk, és megígérte, hogy meghallgat minket. Ámen, ámen azt jelenti: Igen, igen, úgy legyen!”

Mozdulj!

Az imádság tanulható is. Jézus a *Miatyánk* szövegével tanítja imádkozni tanítványait, ezért ez az imádság a gondolatok egyéni összpontosítása mellett különösen alkalmas a keresztények egységének, közösségének kifejezésére.

Keressetek olyan imádságot az énekeskönyvben, a könyvtárban vagy az interneten, amely számotokra fontos kérést tartalmaz, ezért szívesen megtanulnátok!

Szerinted?

2

Luther Márton a *Nagy káté*ban többször is hangsúlyozza, hogy a *Miatyánk* kéréseit nem azért kell imádkoznunk, mert Istennek van rá szüksége, hanem azért, mert nekünk van rá szükségünk. Írd a sorok mellé, hogy Luther alábbi magyarázatai a *Miatyánk* hanyadik kéréseihez tartoznak!

- hozzánk is eljőjön, és mi oda akarjunk tartozni
- észrevegyük mindazt, amit kapunk, és hálaadjunk érte
- Isten oltalmazását fogadjuk el
- a bűnbocsánatot ismerjük meg és fogadjuk el
- mi magunk is szentnek tartjuk azt
- lemondjunk a saját akaratunkról, és elfogadjuk Istenét
- kapjunk és fogadjuk el az erőt és a kitarást a kísértéshez

Salvador Dalí: Pater noster

Hallottál róla?

2

J. D. Salinger, egy egész nemzedék életérzését kifejezni képes prózaíró az ötvenes évek második felében jelentősen hozzájárult a misztikum iránti fogékonyság felébresztésében, szerethető figuráin keresztül. Az alábbiakban *Franny és Zooey* című novellájából idézünk egy részletet.

„...A zárandok egyszerű parasztember, aki azért indult el, hogy választ találjon arra a kérdésre, mit jelent a Bibliában az a hely, hogy szüntelenül imádkozni kell (...). Találkozik egy sztareccal, aki azt mondja neki, hogy elsősorban a Jézus-imádságot kell ismételni: „Uram Jézus Krisztus, könyörülj rajtam!” Különösen az, hogy könyörülj, mert a sztarec elmondja a zárandoknak, az olyan óriási szó, hogy rengeteg mindent jelenthet. (...) Szóval a sztarec elmondja a zárandoknak, hogy ha az ember örökösen ismételteti ezt az imádságot, eleinte persze még csak az ajka mozog, de egy idő után valami történik, az imádság már magától hat. Nem tudom, hogy mi, de valami történik, a szavak szinkronba jönnek a szívveréssel, és akkor már az ember szüntelenül imádkozik. Ez aztán óriási misztikus hatással van az ember egész felfogására. Szóval megtisztítja az egész felfogását, és egy teljesen új koncepciót ad az ember gondolkodásának mindenről. (...) De az egészben az a legcsodálatosabb, hogy amikor az ember elkezd, az se baj, ha még nem hisz az egészben. Ha eleinte rettentően zavarban van, az sem változtat a dolgon. Szóval nem sért vele senkit és semmit. Más szóval senki sem kéri, hogy bármiben is higgyél, amikor elkezd. (...) Eleinte csak a mennyiség a fontos, ez aztán később magától átcsap minőségbe. Az önerejéből, vagy valahogy így...”

Hallottál róla?

1

A francia katolikus egyház által kiadott új bibliafordításban a *Miatyánk* szövege módosított változatban jelent meg. A hatodik kéréssel kapcsolatban merült fel egy teológiai jellegű probléma, melynek következtében a „ne vígy minket kísértésbe” sorból „ne engedd, hogy kísértésbe essünk” lett. Ennek hátterében a görög *eisphero* ('bevisz', 'bevezet') ige eredetibb értelméhez való visszatérés áll, mely szerint Isten nem viszi, hanem inkább engedi az embert.

Rakjuk össze!

Miről szólnak a *Miatyánk* egyes kérései?
Miért fontos számunkra a *Miatyánk* megszólítása és dicsőítése?
Mit tanít Luther Márton a *Miatyánkról*?

Fogd és vidd!

A *Miatyánk* az az imádság, amellyel Jézus tanít minket kéréseink összefoglalására.

23. Ne aggódjatok életetekért – keressétek először Isten országát!

Isten gondviselése (Mt 6,25–34): „Ezért mondom nektek: ne aggódjatok életetekért...”

„Nagy szeretettel köszönöm nagy gondoskodását, amiért aludni sem tudott, mert mióta felőlünk aggódott, a tűz meg akart emészteni szállásunkon, és tegnap kétség nélkül aggodalma erejéből egy kő csaknem a fejemre esett és szétloccsantotta... Katám! Imádkozz inkább, és hagyd Istent aggódni. Nem adott senki parancsot, hogy értem vagy magadért aggódj!”
(Luther Márton)

Mozdulj!

1

Gyűjtsetek bizonytalan helyzeteket az életetekből! Játsszátok el azt, amely a legtöbbetekre jellemző.
Mire tudsz támaszkodni akkor, amikor ilyen helyzetbe kerülsz?
Mi az, ami biztos az életedben?

Szerinted?

1

Mi miatt szoktatok aggódni? Mi miatt szoktak a szüleitek aggódni?
Hogyan szoktatok legyőzni az aggodásokat?
Mi lehet a különbség az alábbi fogalmak között:

- aggodás és törődés
- aggodás és aggodalmaskodás
- aggodás és kétségbeesés

Szerinted?

2

Milyen a liliomok és madarak élete?
Miben hasonlít a miénkhez?

A képen az egyik legkorábbi sakkfigura-készlet egyik darabja, a királynő látható: az egyetlen női figura a sakkban, aggodalmaskodó testtartásban.

Jézus arra biztatja tanítványait, hogy a mindennapi kenyerüket, testük és lelkük elemi szükségleteit biztosító táplálékukat kérjék el naponként. Ez a biztatás magába foglalja, hogy **minden nap újra meg újra Istenhez fordulhatnak**, és azt is, hogy a mai napot nem kell megterhelni a holnap gondjával, hiszen holnap is Istenhez fordulhatnak, és elkérhetik a holnapi napra valót. Aki megszabadul a holnapért való aggodástól, sokkal inkább észreveheti a mai nap szépségeit és ígéreteit.

Jézus ugyanakkor **nem tétlenségre biztat**. Az ég madarai és a mező liliomai sem tétlenek. Nem emészti magukat amiatt, aminek a biztosítására nem képesek: a tele csűr vagy a kedvező időjárás miatt. Megteszik viszont azt, amit készségeik és lehetőségeik megengednek: megkeresik az út szélére szórt – vagy éppen a madáretetőbe helyezett – magokat, vagy gyökereikkel felszívják a táplálékot. Nekünk is fontos felismernünk, hogy **mi múlik rajtunk, és mit bízhatunk Istenre**.

Szerinted?

3

Vitassátok meg, hogy az alábbi szituációk sikerességében mi múlik rajtunk, s mit bízhatunk Istenre!

matematika dolgozat megírása, betegségből való gyógyulás, barátság megmaradása, házasság fenntartása, egy konfliktus megoldása, saját akarat érvényesülése, imádság kérésének teljesülése, megfelelő ruházat biztosítása, halottak feltámadása, egészség megmaradása

Jézus tanítása emlékeztetett Izrael tapasztalatára, amikor a pusztában vándoroltak, és Isten táplálta őket. Mannát és fűjeket találtak a mezőn, s abból minden reggel egy napra való ételmet gyűjthettek maguknak. Akik félretettek maguknak belőle, attól való félelmükben, hogy másnap nem lesz mit enniük, azoknak az étele megromlott (2Móz 16). Akik viszont napról napra elfogadták a táplálékot, megszabadultak az elemi gondoktól való félelemtől, és **felszabadultak az életük rejtettebb dimenzióinak ismeretére**. Amikor Jézus arra hív fel, hogy tegyük félre az életünk elemi feltételei teljesülése miatti aggodalmat, és keressük inkább először Isten országát, akkor a legréjtettebb, ugyanakkor a legfontosabb dimenzió keresésére hív. A mennyek országa keresésére, amely közöttünk van, bennünk van, és amelyben megtaláljuk az életünk értelmét.

Hallottál róla?

Abraham Maslow pszichológus szerint az emberi szükségleteket hierarchikusan lehet rangsorolni: a piramis alján az alapszükségletek, a létfenntartáshoz kapcsolódó szükségletek helyezkednek el; míg a piramis csúcsán az önmegvalósítás igénye áll.

Jézus tanítását a Maslow-piramis segítségével is értelmezhetjük. Elemi szükségleteink – legalább részleges – kielégítése nélkül nem juthatunk el finomabb igényeink felismeréséhez. Akkor is így járunk, ha benne ragadunk az elemi igényekkel kapcsolatos aggodalomba. **Ha viszont Istenre bízunk a legszükségesebb táplálékokat, akkor – és csak akkor – a szellemibb igények felé is fordulhatunk.** Ezek között a legmagasabban a mennyek országa áll, amelyben a legnagyobb kincs, a legnagyobb meglepetés vár ránk.

Mozdulj!

2

Létezhet olyan helyzet, amikor felborul Maslow piramisa? Gyűjts olyan példákat, amikor valaki úgy valósította meg önmagát, hogy lemondott „elemibb feltételeiről”. Hogyan lehetséges ez? Hogyan állhat ez összefüggésben Jézus gondviselésről szóló tanításával?

Szerinted?

4

A Gyermekétkeztetési Alapítvány tapasztalata szerint legalább 15-20 ezer magyar gyerek a szó szoros értelmében éhezik ma Magyarországon, míg több, mint 100 ezer alultáplált. Ez utóbbi azt jelenti, hogy vagy keveset eszik, vagy egysíkúan és tápanyaghiányosan étkezik: szinte állandóan krumplit és zsíros kenyeret fogyaszt. Milyen kapcsolatot látsz ezen adatok és Jézus tanítása, illetve Maslow piramisa között?

A Biblia első lapjain olvasható mindkét teremtséleírás folyamatában beszél a teremtésről. Ez a folyamat nem szűnt meg azzal, hogy elkészült minden égen-földön, hanem ezek után is tart, mind a mai napig. Lutherrel együtt ezt nevezzük **folyamatos teremtésnek** (*creatio continua*) vagy más néven a világ fenntartásának, amelyben a **Teremtő Gondviselőként** vesz részt. A folyamatos teremtésben lényeges szerepet játszik az ember is, aki Isten felszólítása alapján munkatársává válik ebben a folyamatban.

Rakjuk össze!

Mit jelent Jézus tanítása alapján Isten gondviselése? Milyen példákat ad Jézus ennek bemutatására? Mi segíthet abban, hogy Isten felé fordítsuk figyelmünket?

Fogd és vidd!

Jézus a gondviselésen keresztül is Isten szeretetére mutat rá, amelyben bátran bízhatunk.

24. Aki kipróbálja, kösziklára épít...

Aki kösziklára épít (Mt 7,24–29): „Aki tehát hallja tőlem ezeket a beszédekét...”

„Jézus szava egyedül a cselekvésben őrzi meg közöttünk tiszteletét, erejét, hatalmát.”
(Dietrich Bonhoeffer; részlet a kösziklára épített házhoz fűzött magyarázatából)

A Hegyi beszéd utolsó példázatával Jézus azt magyarázza el, hogy a mennyek országa szabályainak megtartó erejéről csak az győződhet meg, aki kipróbálja őket. A szabályok azok számára „működnek”, akik meg is próbálnak a szabályok szerint élni. Aki csak meghallgatja a szabályokat, és talán még tet-szenek is neki, de nem próbálja ki őket, olyan, mint az az ember, aki a házat homokra építi. A homokra épített ház nem állja ki a próbák viharát, hanem összedől. Aki viszont nem-csak hallgatja, de cselekszi is Jézus szabályait, az a kösziklára építő emberhez hasonlít. Az ilyen ember háza szilárdan ellen fog állni a viharoknak.

Mozdulj!

1

Párokban vagy kiscsoportokban próbáljátok meg felidézni azokat a hónapokat, amikor elkezdtetek írni tanulni! Lehet, hogy még óvodások voltatok, vagy első osztályosok – el tudjátok mondani egymásnak, hogy mennyit kellett gyakorolni az „o” betűt, vagy a „g” betű alsó hurkát, hogy szép szabályos legyen? Vissza tudtok emlékezni arra, hogy amikor biciklizni tanultatok, hányszor elestetek, míg meg tudtátok tartani magatokat a nyeregben? Arra senki sem tud visszaemlékezni, hogy milyen volt járni tanulni, de ha látsz járni próbáló kisgyermeket, el tudod képzelni, milyen lehettél ilyen korodban. Keressetek ezek alapján példákat arra, hogy cselekvés, gyakorlás nélkül nem lehet biztos tudást, készségeket szerezni!

A kösziklára vagy a homokra építő ember példázata a Hegyi beszéd minden korábbi szakaszát is ugyanannak a kérdésnek az erőterébe helyezi: elég-e csak ismerni az élet bizonyos szabályait, vagy cselekedni is kell-e őket? Érdemes ezt a kérdést Jézus néhány tanítására alkalmazni. Jó dolog például hallani arról, hogy a haragból gyilkosság születhet (Mt 5,21–22), de a haragját csak az tudja korlátok között tartani, aki elég mélyen ismeri magát, s tudja, mit kell tennie, ha érzi, hogy előnti az indulat. S az is jó, ha tudunk arról, hogy Jézus követőinek lehetséges erőszak nélkül válaszolni az erőszakos támadásokra (Mt 5,38–41), de erre éles helyzetben csak az lesz képes, aki fel is készült az erőszakmentes cselekvésre.

Hallottál róla?

A 17. leckében már szó esett Martin Luther King mozgalmáról, a feketék erőszakmentes ellenállásának a sikeréről. A siker egyik titka itt is a sokszorosan begyakorolt cselekvés volt. Az erőszakmentes ellenállóknak tréningeket szerveztek, ahol azt kellett megtanulniuk, hogy hogyan reagáljanak jól az erőszakra. A résztvevőket két csoportra osztották. Azt a szituációt játszották el, hogy a társaság egyik fele tudatosan megszeg egy, a feketék számára előírt tilalmat, például egy étteremben leül a csak fehérek számára fenntartott helyekre, a másik fele pedig úgy reagál rájuk, ahogyan ilyenkor a pincérek, a rendőrök vagy a fehér vendégek szoktak. Az utóbbiakat alakító csoport tagjai válogatott szidalmakkal árasztották el a többieket, kiabáltak velük, megütötték, megalázták őket, s a megtámadottaknak meg kellett tanulniuk visszaütés nélkül állni a sérelmeket. Utána szerepet cseréltek, a korábbi „támadók” tanulták az indulataik megfékezését. Az ilyen kiképzést kapott „szabadságharcosok” megtöltötték a börtönöket, de egyre többen melléjük álltak, s végül a faji megkülönböztetést törvényesítő déli államok kénytelenek voltak változtatni a törvényeiken.

Nem könnyű a gyakorlatba átültetni azt a magatartást sem, hogy ne aggódjunk a holnapunkért, ne ragaszkodjunk az anyagi biztonságunkhoz, hanem merjük Isten kezébe tenni a jövőnket (Mt 6,25–34). Az Istenbe vetett bizalom első lépését megakadályozhatja az egyszerű gyávaság is. De megakadályozhatja az a félrevezető szemlélet is, amely szerint eleve sokkal szegényebbek vagyunk, mint lennünk kellene, ezért meg kell ragadunk minden alkalmat arra, hogy anyagi javakhoz jusunk. Ettől a szemlélettől akkor szabadulhatunk meg, ha tudatosan a nálunk szegényebbekre figyelünk, és felfedezzük, hogy ők is élhetnek értékes, méltóságteljes életet. A következő lépés az lehet, ha a javainkból – amit nem tartunk túl soknak – valamit meg is osztunk a még nálunk is szegényebbekkel. Ezt az utat olyan magyar keresztény kisközösségek igyekeznek járni, akik éveken, évtizedeken keresztül támogatnak náluk is szegényebb indiai közösségeket, s ezen keresztül a gondviselő Istenbe vetett bizalomban is megerősödnek.

Mozdulj!

2

Párokban beszélgetsetek az alábbi kérdésekről!

- A Hegyi beszédben olvasható jézusi tanításokból vannak olyanok, amelyekkel egyet-értesz, de gyakorolni nehezen tudod?
- Miért nehezek ezek?
- Mire mutat rá ezek nehézsége?
- Van olyan is, amelyet könnyen megvalósítasz? Mire mutat rá ez?

Szerinted?

1

Meg tudtok fogalmazni olyan tanítást, amit a Hegyi beszédben nem olvashatunk, de Jézus ma beszélne róla, és csak a cselekedet révén lehetne igazán elsajátítani?

Mozdulj!

3

Írd fel egy lapra azokat a jézusi üzeneteket a Hegyi beszédből, amelyekre képes lenni az életedet felépíteni!

Szerinted?

2

Mit jelenthet cselekedni Jézus alábbi tanításait és a cselekvés által megtapasztalni a bennük rejlő erőt? Mondjatok kézzelfogható példákat!

- Képmutatás nélküli adakozás (Mt 6,1–4)
- A szem és a lélek tisztán tartása (Mt 6,22–23)
- A pénztől való függetlenség megtartása (Mt 6,24)
- A képmutató, igazságtalan ítélettől való tartózkodás (Mt 7,1–5)
- A kitartó imádság (Mt 7,7–11)
- A másikkal szembeni méltányosság (Mt 7,12)
- A „hamis prófétákkal”, azaz a hazugsággal és a manipulációval szembeni ellenállás (Mt 7,15–20)

Rakjuk össze!

Miért hangsúlyozza Jézus, hogy akaratát cselekedni is kell? Miért fontos a türelmes, alapos gyakorlás? Mi a „jutalma” annak, aki a cselekvés révén képessé válik Jézus akaratának a betöltésére – amit Jézus így fejez ki: kösziklára építette a házát?

Fogd és vidd!

A Hegyi beszéd vége (Mt 7,28–29) szerint Jézus hallgatóit megérintette a szavaiban rejlő erő. Erre a hatalomra mi is építhetünk.

Összefoglalás

1. Ellenőrizd tudásod! Jelöld meg azokat a kérdéseket, amelyekre már biztosan helyes választ tudsz adni!

- ✦ Mit jelentenek a következő kifejezések: boldog, megízéztlenült só, törvény, farizeus, ámen, imádság, Miatyánk, gondviselés?
- ✦ Miben értelmezi máshogy Jézus a törvényt, mint a farizeusok?
- ✦ Mit tart Jézus legfontosabbnak az imádkozás során?
- ✦ Miről szólnak a Miatyánk egyes kérései?
- ✦ Mit jelent ma a keresztény ember számára a kösziklára épített ház példája?

2. Döntsd el, hogy az alábbi állítások igazak, vagy hamisak! Javítsd vagy egészítsd ki úgy a hamis állításokat, hogy igazzá váljanak.

- ✦ Boldogok azok lehetnek, akik szelídek és irgalmasok.
- ✦ Jézus – Mózeshez hasonlóan – a Sínai-hegyen mondta el tanítását.
- ✦ A só és világosság példája a keresztények egymás iránt tanúsított magatartásához ad útmutatást.
- ✦ Jézus tanítása alapján a mózesi törvények között szelektálnia kell a keresztényeknek.
- ✦ A mennyei Atyával való kapcsolatot az imádságon keresztül tarthatjuk fenn.
- ✦ Jézus a Miatyánk szövegével tanítja imádkozni tanítványait.
- ✦ Ha Istenre bízunk a legszükségesebb dolgokat, akkor nem kell aggódnunk, s akkor – és csak akkor – a magasabb szellemi igényeink kielégítése felé fordulhatunk.
- ✦ Jézus tanítása szerint a kösziklára építő emberhez hasonlít az, aki megtartja a mózesi törvényeket.

3. Egyetértesz-e az alábbi állítással? Válaszodat indokold a Hegyi beszéd valamely része alapján!

„A keresztényeknek kerülniük kell a társadalmi kérdéseket, mert ezeknek nincs közük az Istennel való kapcsolatukhoz.”

4. Készíts fényképalbumot vagy kisfilmet, amelyben bemutatsz, hogy Jézusnak az Isten gondviseléséről adott tanítása hogyan jelenik meg ma a világban!

5. Írj rövid meditációt a Hegyi beszéd valamely részéhez!

ÉN – Jézus gyógyításai és tanításai

Bár a keleti kereszténységben a Jézust ábrázoló képi alkotásokra szigorú szabályok jellemzőek, mégis ez az ikon a szigorú szabályokon, a képet beborító aranyozáson és az egyházas jellegén túl érinti meg a szemlélőt. Jézus ugyanis egyszerűen barátként karolja át a mellette lévő tanítványt.

„Bajban ismerszik meg a barát” – tartja a közmondás. Biztos előfordult már Veled, hogy pár napra lebetegedtél, és nyomtad az ágyat. Az első nap még jól is esik feküdni, talán még a második napon is. De a harmadik nap már nem annyira, és ahogy jössz ki az enyhe betegségből, úgy egyre kevesebbet fekszel, és örülsz, hogy már nem vagy ágyhoz kötve.

De mi van, ha nem gyógyulsz? Ha egy betegség egy hétig vagy még tovább is eltart, az már kifejezetten rossz, az ágy börtönné vagy kínpaddá válik. Képzeld el, hogy valaki egyáltalán nem tud felállni a saját erejéből, és ez az állapot már hónapok óta, sőt évek óta tart.

Ha ismerünk ilyen ágyhoz kötött beteget, és elmegyünk meglátogatni, tehetetlennek érezzük magunkat. Segíteni szeretnénk, de nem tudunk, és ez rossz érzést kelt bennünk. Sokan ezért menekülnek ebből a helyzetből. Ám ha ott vagyunk a betegágy mellett, hamar rájövünk, hogy beteg barátunk vagy ismerősünk nem is ezt várja tőlünk, hanem inkább azt, hogy a bajában ne maradjon egyedül.

A mai embernek furcsa nézetei vannak a gyógyulásról. Beveszi a pirulát, és várja a csodát. Várja, hogy a kemikália hason, és úgy gondolja, hogy a maga részéről megtett mindent. A gyógyuláshoz azonban más is kell.

Akarsz-e meggyógyulni? Teszi fel Jézus a kérdést, amikor beteg emberrel találkozik.

Egy barát jön hozzád, nem hagy egyedül a bajban. Egy barát tudja, hogyan mozgósítsa benned az akaratot, a te akaraterődet. Egy barát képes arra, hogy kimozdítson csüggedésedből és bele-törődésedből, és felébressze benned azt, ami talán már évek óta aludta csipkerózsika-álmát. Egy olyan barát, aki megmozgatja bizalmadat és hitedet.

25. Kilépni a korlátok közül – a falakat bontó hit

Jézus meggyógyítja a bénát (Mk 2,1–12): „...és elterjedt a híre, hogy otthon van...”

„Nem az a béna, aki nem tud járni, hanem aki nem tud szeretni.” (graffiti)

Szerinted?

1

Te mit tennél meg azért, hogy egy barátod gyógyulását segítsd?
Mi kell ahhoz, hogy egy gyógymódot hatékonyak tarts?

A tanulás egyik célja, hogy képessé váljunk a fontos és nem fontos dolgok megkülönböztetésére. Ha ez nem sikerülne, egy idő után nem tudnánk mit kezdeni az „okosságunkkal”, belevesznénk a részletekbe, nem tudnánk, hogyan kapcsolódnak össze a tanult információk a valóságban. Az evangéliumi részletek olvasásakor is sokszor látjuk, hogy „**Jézus is tanulni kellett**”. Vannak, akik lassan tanulgatják, fontolgatják szavait, vannak akik inkább elutasítók vele és vannak olyanok is, akik nagyon gyorsan megsejtik, hogy mit jelenthet számukra szava és jelenléte.

A béna ember meggyógyításának történetében is többféle felfogást képviselő szereplővel találkozunk. A tömeget alkotók nagyrészt arra lehettek kíváncsiak, hogy mitől lett híres más vidéken ez az ember. A teológusok arra vártak, hogy mondjon valami mérsékeltén újat, de érdekeset; olyasmit, amin el lehet vitatkozgatni akár hetekig-hónapokig, és így minden hozzáférőnek módja nyílhat megtalálni azt a kategóriát, skatulyát, amelybe szépen belleilleszthető a Jézus-jelenség. Sokan mentek oda tanulni, sokan az időt elütni valami szokatlan dologgal.

Mit jelent?

1

Írástudók: a törvények és az írások ismerői és tanítói. Tudtak írni és olvasni, ezért ők másolták, értelmezték és adták tovább a szent szövegeket. Feladatuk volt még a törvények hirdetése, magyarázata és betartatása is. Sokan közülük farizeusok voltak (lásd 2. lecke). Jelmondatuk volt: „Építs kerítést a törvény köré!”

Bűnös: a zsidó gondolkodás szerint az számított bűnösnek, aki nem tartotta be a mózesi törvényeket.

Ebben a sokszínű tömegben jelenik meg a béna és az öt szállító emberek. Őket kizárólag a saját érdekeik vezették oda. Sehol sem találtak orvost, orvosságot a betegségre. Jézus mégsem küldi el őket azzal, hogy „miért vagytok ilyen önzőek”, vagy „álljatok be a sorba, most még csak az elméletet mondom”, hanem hitük miatt példának állítja őket a többiek számára. Sok részletkérdést számon lehetne kérni ezeken az embereken. Egyértelmű viszont, hogy mindent elkövettek, hogy Jézus elé kerülhessenek. Bízta Jézus segítségében. Ez a **bizalom** az a vonás, amelyre Jézus rámutat. Ők sem tudhatták, hogy pontosan mit is kaphatnak. **Jézus váratlanul nagy ajándékot adott nekik, a bűnök bocsánatát.** A testi gyógyulás ennek csak jele, kövekezménye, kísérőjelensége volt. Ezzel emlékeztet, hogy az Isten előtti nyílt, őszinte és örömteljes élet megmagyarázhatatlan egyszerűséggel képes létrehozni az öröm számos hiányzó okát az emberek életében.

A történet kapcsán arra a kérdésre is választ kereshetnénk, hogy van-e közvetlen kapcsolat a bűnbocsánat felszabadító érzésének átélése és a testi gyógyulás között. Sok lelki eredetű betegség esetében ez az összefüggés egyértelmű. Nem ismerjük a történetben szereplő béna ember betegségét a ma használt orvosi fogalmak szerint. A történetben szereplő béna ember és segítői nem tudhatták, mit kaphatnak. A történet szemtanúi azonban megismerhették a **bizalom, a bűnbocsánat és a testi gyógyulás kapcsolatának jézusi természetét.**

A Jézus korabeli felfogás szerint a betegségeket vagy valamilyen démon okozta, vagy az illető – saját vagy szülei vagy felmenői – bűneinek következményeként kapta. Az első elképzelésre a következő leckében fogunk példát látni. A második felfogás szerint a betegségből úgy gyógyulhatott meg valaki, ha előbb a bűneit megbocsátották. A béna meggyógyításának történetében így ad Jézus mintegy bizonyítékot arra, hogy **neki hatalma van bűnöket is megbocsátani**: a szavában kételkedők is elámulnak akkor, amikor a következménynek, a testi gyógyulásnak is szemtanúi lehetnek, így kénytelenek meglátni a gyógyulás kiváltó okát, Jézus bűnbocsánatát.

Mozdulj!

Lapozzátok fel az idegen szavak szótárát, és keressétek meg a *pszichoszomatika* kifejezést! Beszéljétek meg, hogy milyen esetekben és hogyan befolyásolhatja az ember lelkének állapota a testének állapotát!

A zsidók számára a gyógyítás mögött meghúzódó problémát az jelentette, hogy a bűnöket kizárólag Isten bocsáthatja meg, és a főpap hirdethette ki egy alkalommal, Jóm Kippur ünnepén. Azzal, hogy Jézus a béna ember bűneinek bocsánatát hirdette – s ezáltal meg is gyógyította őt –, azt üzen-te, hogy ő az igazi főpap. Mivel azonban a zsidóknál már valaki betöltötte a főpapi tisztet, ezért nem meglepő, hogy kortársai úgy gondolták, hogy istenkáromlást követett el.

Hallottál róla?

A bűnbánatra és bűnbocsánatra vonatkozó szabályok eltérőek a katolikus és a protestáns egyházban. Az evangélikus felfogás értelmében a bűnöket csak Isten bocsáthatja meg. A lelkész Isten bűnbocsánatának jó hírért adja tovább szóban a bűnbánó embernek. Római katolikus értelmezésben a bűnöket a gyóntató papok bocsátják meg, akik felszentelésükkor részesültek az egyház kegyelmet közvetítő hatalmából.

Szerinted?

2

Mit gondolsz a katolikus és a protestáns egyházak gyakorlatáról a bűnök bocsánatát illetően?
Milyen szerepet tölt be a bűnök alól feloldozó pap, valamint a bűnbocsánatot hirdető lelkész?

Szerinted?

3

Kinek a hite volt fontos ahhoz, hogy megtörténjen a gyógyulás? Mennyire volt lényeges elem a gyógyításban ez a hit?
Mit tanított Jézus az embereknek ezen a történeten keresztül?

Mit jelent?

2

Blaszfémia: istenkáromlás, szentségtörés, kegyeletsértés.

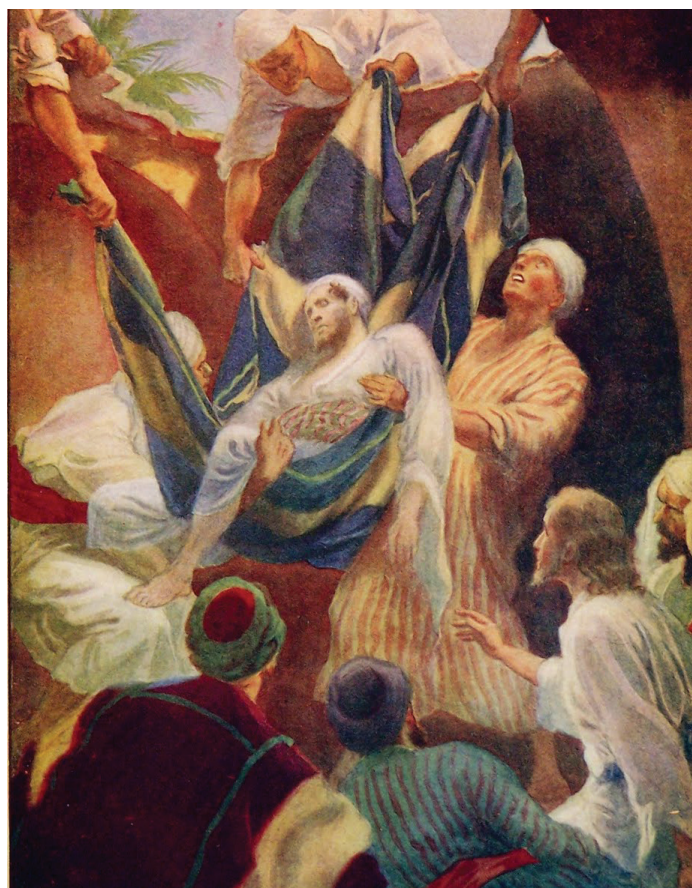
Rakjuk össze!

A korabeli gondolkodás szerint mi volt a béna ember betegségének oka?
Mi volt a probléma az írástudók számára?

Fogd és vidd!

Krisztusban hívó emberként ma is kérhetjük imádságainkban Jézustól a gyógyulást és a megbocsátást.

Paul Achan: A béna meggyógyítása

26. Kilépni az alakzatból – mozgósítva bátorságot és hűséget

Kapernaumi százados szolgálja (Mt 8,5–13): „*odament hozzá egy százados, és kérte őt...*”

„Tudjuk, hogy a találkozás igazi értelmét a keresés adja meg, és sokat kell ahhoz gyalogolni, hogy elérjük, ami egészen közel van.” (José Saramago)

Sok feszültséggel jár, ezért a nagy társadalmi kérdések közé tartozik a világ sok országában a kisebbség és a többség kapcsolata. Földrajzi és történelmi okok miatt hazánkban is sokak életét terhelik meg az ebből fakadó feszültségek. Kisebbségben sokféle ok miatt élhet valaki: tartozhat más néphez vagy más valláshoz, lehet egy nemzetiség tagja, vagy élhet nemzeti és etnikai kisebbségben ott, ahol él, a hazájában. Az eltérő kultúrát, szokásokat és anyanyelvet nehéz áthidalni minden helyzetben jól alkalmazható megoldásokkal. Igazi megoldást talán csak az jelentene, ha minden ember ren-

delkezne olyan, számára fontos szempontokkal, amelyek segítségével az emberek közti hasonlóságot értékesebbnek tartja a különbségeknél.

Kapernaum Palesztina határmenti települése volt, ahol az uralkodó Heródes Antipás egy nagyrészt nem zsidókból álló helyőrséget tartott fenn. A tiszték biztosan más népek tagjai közül kerültek ki. Mivel a zsidók nemcsak népük hagyományai, hanem vallásuk szigorú előírásai miatt is elkülönülten éltek másoktól, ez a helyzet a szokásosnál is több feszültséggel járt a hétköznapiakban. Az egyik ilyen, mindenki által ismert szabály az volt, hogy zsidók nem léphettek be nem zsidók házába, mert akkor vallási értelemben tisztátalanokká váltak. Ennek a kortörténeti szempontnak az ismeretében nagyon érdekessé válik a történet.

A százados hallott Jézus gyógyításairól, felkeresi és egyszerűen elmondja neki, hogy szolgáját szörnyű kínok gyötrik. Jézus – nem törődve a tisztasági előírással – felajánlja, hogy elmegy és meggyógyítja. A százados azonban ismeri ezt az előírást, nem akarja Jézust nehéz helyzetbe hozni, de úgy gondolja, hogy erre nincs is szükség.

Jézus elcsodálkozik a százados szavain, talán az ötlet közvetlensége miatt. A zsidó vallási felfogás ennél jóval összetettebb volt, Jézus tetteire és lehetőségeire általában még a tanítványok sem építettek ilyen **közvetlen bizalommal**. Válaszában az idegen századost példaként állítja Izrael elé, és úgy beszél az ilyen hitről, mint ami a **legértékesebb vonás égen-földön**. Aki úgy gondolja, hogy megérdemli a mennyek országát, az könnyen kieshet belőle, és akinek lelkében ott él a százados hitéhez hasonló bizalom, az akkor is részese lehet, ha nem is készül rá. Jézus szavainak megerősítéseként a szolga még abban az órában meggyógyult.

Szerinted?

1

Ma milyen értelemben használjuk a bizalom kifejezést?

Démonok Matthias Grünewald *Szent Antal tüze* című festményén

Hasonlítsátok össze a béna meggyógyításának és a kapernaumi százados szolgája meggyógyításának történetét!

	A béna	A kapernaumi százados szolgája
Mi a betegség vélt oka?		
Kinél jelenik meg a bizalom?		
Mit tesznek ők?		
Mit lát meg Jézus, amin elcsodálkozik?		
Hogyan reagál Jézus ezt a hitet látván?		
Ki beszél arról, hogy Jézusnak hatalma van?		
Mi felett van hatalma Jézusnak a történet szerint?		

A Jézus korabeli zsidóságban sok betegségről úgy gondolták, hogy az embert megszálló démonok okozzák. A démonhit alapvetően idegen az óizraeli vallástól, valószínűleg a környező népek hatására szüremkedett be a népi köztudatba, és különösen a hellén kultúra hatására erősödött meg. A hiedelem szerint a démonok az emberek és az istenek „szintjei” között elhelyezkedő lények, akik különböző rendekbe és kasztokba szerveződnek, hasonlóan a katonasághoz, s így lehet hatalmuk az emberek felett. Erre a hatalmi viszonyra utalhatott a százados mondata is: „...nekem is vannak alárendelt katonáim. Mondom az egyiknek: Menj el! – és elmegy...” A százados így arról a hitéről tesz tanúságot, hogy Jézust a démonok felett állónak, vagyis Istennek is gondolja. A démonhit az első századok keleti kereszténységében tovább élt.

Rakjuk össze!

Mit keres egy római százados Palesztinában?

Miben mutatkozik meg a százados Jézus iránti bizalma?

Mi tetszik meg ebben Jézusnak, miért állítja őt példaként a zsidóknak?

Fogd és vidd!

„Uram, nem vagyok méltó arra, hogy hajlékomba jöjj, hanem csak egy szót szólj, és meggyógyul a szolgálóm.” (Mt 8,8)

Szerinted?

2

Miként tesz tanúságot a kapernaumi százados Jézusról? Mit gondolhattak a Jézus körüli emberek a századosról és a gyógyításról?

Mozdulj!

2

Nézz utána, hogy az evangélikus istentiszteleti liturgiában milyen szerepet tölt be ez a mondat!

27. Kilépni a világosságra – mélyre látva

Bartimeus (Mk 10,46–52): „...egy vak koldus, Bartimeus, Timeus fia ült az út mellett...”

„Elég csak egyszer megtapasztalni, hogy az ember éles fényben is vak lehet, és láthat a sötétben is, és máris el kell gondolkodnunk a látás mibenlétén.” (Muriel Barbery)

Hallottál róla?

Hiszem, amit látok?

A látás egy nagyon összetett folyamat. A tárgyról visszaverődő fény a szemlencsén át a szemfenéken lévő ideghártyára vetül. Közben a lencsének köszönhetően megfordul, majd innen a látóidegeken keresztül mikroelektromos jelek formájában terjed tovább, végül az agy nyakszirti lebenye dolgozza fel a látási ingerületet. Az agy a képet visszafordítja, színfogalmakat rendel hozzá, végül jelentősen kijavítja. A fókuszponton kívül eső tárgyakról alkotott képet ugyanis nem érzékeljük tisztán, ezekért sokkal inkább az emlékezetünk és a koordinációnk felelős. Az, hogy mit látunk, nagyrészt tehát a képzeletünk, agyunk szüleménye. Ennek izgalmas példája, hogy a különböző szemszínű emberek máshogy érzékelik a színárnyalatokat.

Szerinted?

1

Beszélgessetek arról, hogy mit jelent nektek a látás! Ha van szintévesztő vagy látássérült ember a csoportban, kérdezzétek meg tapasztalatairól! Vitassátok meg, hogy a látás objektív vagy szubjektív dolog-e! Vajon mindannyian ugyanazt látjuk, amikor egy tárgyra nézünk? Miben igen, miben nem?

Hogyan változna meg az életetek, ha nem látnátok? Mi mindenre kellene jobban rábízni magatokat? Mit nem tudnátok megtenni, amit most igen?

Bartimeus története tovább színezi a háztetön át érkező béna és a parancsoláshoz szokott százados esetében megnyilvánult bizalom természetét. Mindkét esetben határozott szándékkal érkeztek a szereplők Jézushoz, és mindkét esetben el tudták érni, hogy különleges fellépésük miatt egyenes útjuk is legyen hozzá. A vak Bartimeus azonban egy útszéli koldus, szegény kéregető volt, akinek **sem képessége, sem lehetősége nem volt** a tömegben átvezető különleges út megtalálására. Családtagjai, barátai vagy segítői nem voltak, sőt vagyona sem volt, ami segítségére lehetett volna célja elérésében. Ha valamit magáénak mondhatott, az a szegényes ruházaton kívül legfeljebb a naponként változó, darab föld volt, amelyen épp üldögélt.

Szerinted?

2

Voltál már az életedben igazán reménytelen helyzetben? Mi jelentett kiutat?

Bartimeus évek, akár évtizedek óta teljes reménytelenségben ült az útszéli porban. Vajon min gondolkodhatott? Vajon mi járt a fejében? Írj rövid naplőbejegyzést Bartimeus nevében ezekről a kérdésekről.

Bartimeus nem egyszerűen keresztnevén, hanem **Dávid fiának** is szólítja Jézust annak ellenére, hogy többen csitítják. Ez teszi párhuzamos értelművé a beszélgetést. Dávid fiának a leendő királyt vagy a Messiást lehetett szólítani, vagyis olyan embert, akitől a szabadulást várják. A királytól megfelelő uralkodása esetén az igazságosságot és a politikai szabadságot várták. A Messiás az Istennel való békesség végső időszakát hozza el. Bartimeus kérése: „Mester, hogy újra lássak”, ezért azt a vágyat is kifejezhette, hogy **hadd tudja meg Jézusról, ki is ő valójában**. Királyként vagy Messiásként tekintsenek rá? Bartimeus vaksága ezért a lényegi kérdések sokkal világosabb megítélésével járt együtt, mint a fizikailag esetleg jól látó, de a fontos összefüggésekre bensőleg „vak” emberek esetében. Mindezt hangos kiabálása is kifejezte.

Mozdulj!

1

Olvassátok el a történetet úgy, hogy csak a párbeszédet olvassátok fel egyes szereplőkre leosztva!
Melyik mondatában utal a fizikai és melyikben a lelki dimenzióra Bartimeus, Jézus és a tanítványok?

Szerinted?

3

Bartimeus számára belső vagy külső dolog volt-e a látás?
Milyen kapcsolatban áll a látás a hittel?
Olvassátok el a Róm 10,17 és a Zsid 11,1 igeverseket!
Hogyan vonatkozhatnak ezek Bartimeusra és miránk?

Márk evangélista ezt az eseményt említi utolsóként Jézus jeruzsálemi bevonulása, azaz a szenvedéstörténete kezdete előtt. A most kezdődő életszakasza során többször kiáltják majd hangosan és tömegesen Jézus felé, hogy király, valamint kiéleződő nyilvános viták peregnének majd le Jeruzsálemben a hatalmáról és az igazi hatalom jellegzetes vonásairól. Halálakor a kereszt aljában megszólaló százados megállapítja majd, hogy „Isten fia volt”. A vak Bartimeus kiáltása mindezt bevezeti, ráadásul úgy, hogy látása visszatértekor követi is Jézust. El is mehetett volna új életet kezdeni, másokhoz hasonló célokért lelkesedni vagy régi vágyai közül bármelyik megvalósításába kezdeni. Bartimeus azonban **gyógyulása után sem veszti el lényeglátását**. Bár Jézus megadja neki a lehetőséget a távozásra: „Menj el, hited megtartott téged”, ő szabadságával úgy él, hogy választ kaphasson a számára legfontosabb kérdésre. Jézus követője lesz, hogy **ne csak a világ szépségét, hanem megváltását is megláthassa**.

Szerinted?

4

Hogyan és kiknek tesz hitvallást Bartimeus Jézusról?
Hogyan képzelitek el Bartimeus életét évekkel később?
Vajon miért követi mégis Bartimeus Jézust, miután Jézus a gyógyítás után elküldte őt?
Szerintetek mi történt vele a Jézussal való találkozás után, mivel foglalkozik, mivel keresi a kenyerét?

Mozdulj!

2

Nézzétek meg a Monty Python társulat *Brian élete* című filmjéből a vak jelenetét! Mire helyezi a hangsúlyt ez a jelenet?

Rakjuk össze!

Hogyan szólítja meg Bartimeus Jézust?
Miért nem hagyja abba a kiáltozást?
Mit lát meg Bartimeus Jézusban fizikai vaksága ellenére?
Miről akar pontosabb képet kapni Bartimeus?

Fogd és vidd!

Jézust meglátni mindannyiunk számára lehetséges, csak a szív buzgóssága szükséges hozzá.

28. Kilépni a mozdulatlanságból – felkavarodik az eltűnt remény

Jézus beteget gyógyít szombaton a Betesdánál (Jn 5,1–18): „Ezek után ünnepük volt ...”

„A reménytelenség olyan, mintha örökké gyalogolni kellene anélkül, hogy eljutsz bárhová is.”
(Ismeretlen szerző)

Szerinted?

1

Mit gondolsz, te mennyi ideig tudnál bízni a saját gyógyulásodban?
Mit tennél, hogy fenntartsd a reményt?

A háztetőn leereszkedő bénának több segítője is volt, a kapernaumi százados önmaga érdekeit érvényesítette, Bartimeus még mindig tudott kiáltani. A Betesda-tó partján fekvő beteg embernek már annyi reménye sincs, hogy a száját kinyissa saját gyógyulása érdekében. Csupán **körülményei kiálthattak helyette segítségért**, de ezt csak az vehette észre, aki épp nem a saját bajával volt elfoglalva. Nem sok ilyen ember járhatott arrafelé, ahol a legenda szerint az első vízbe lépőt meggyógyítja az angyal által felkavart víz. Olyan pedig, aki a részvételnél többet is adhatott a gyógyulni vágyóknak, biztos, hogy nagyon ritka vendég volt.

A harmincnegyzet éve beteg ember már nem is tud pontos választ adni egy ilyen kérdésre: „Akarsz-e meggyógyulni?” **Nem tartott ki a reménye**, nem ápolta önmagában a gyógyulás érzését és vágyát. Segítők nélkül valahogy kivonszolhatta magát a Betesdához, de inkább azért, hogy a „helyén” legyen, ahol nem lóg ki a tömegből. Olyan hely lehetett ez, ahol nem nagy sikere lett volna az olyan jól hangzó, de semmitmondó bölcsességeknek, mint a „segíts magadon, az Isten is megsegít”. Ezeken az embereken már nem nagyon segíthetett senki, ezért is vannak itt a legendájáról, de nem a legendás gyógyulástörténetéről ismert tó partján. **Szombat van**, amikor a vallási előírások szerint nem szabad

dolgozni, és az imádságon kívül bármilyen tevékenységet csak nagyon korlátozott mértékben szabad végezni. Jézus ezen a vidéken adja vissza a reménytelenül beteg ember egészségét úgy, hogy utána ágya felvételére és körbehordására kéri. Mivel ez a szombati nyugalom megszegését jelenti, különleges üzenete van az ágy felvételének.

Úgy tűnik, a gyógyulás nem izgatja annyira a törvények betartását felügyelőket, mint a törvény megszegésének ténye. Erre azonban felfigyelnek, és elkezdik kivizsgálni az ügyet. A **meggyógyult ember lelke már belefásult a harmincnegyzet évnyi reménytelenségbe**. Nem kíváncsi rá, hogy ki milyen erővel adta vissza egészségét. Engedelmeskedik, összejátszik a kérdezősködőkkel, a törvény embereivel, eszébe sem jut megvédeni Jézust. Először nem válaszol, mert nem ismeri a választ, de amikor Jézus megkeresi őt, és továbbvezeti a gyógyulás útján, már megjegyzi arcát, és sietve elárulja őt.

Carl Bloch: Krisztus gyógyít a Betesda tavánál

Mozdulj!

1

Páronként vitassátok meg az alábbi állítások igazságtartalmát, majd osszátok meg a többiekkel is a gondolataitokat!

- A harmincnyolc éve beteg emberben egy csepp remény sem maradt már.
- Mégis kiment a tóhoz, hogy ne egyedül töltse a napját.
- Jézus jól tette, hogy szombaton gyógyította meg, hiszen nem tehetett róla, hogy amikor találkoztak, épp szombat volt.
- Jézus akár a tó körüli összes beteg embert meggyógyíthatta volna egy csapásra.
- A meggyógyított ember nem igazán gyógyult meg, mert hálátlan és igazságtalan maradt, és elárulta Jézust.

Szerinted?

2

Figyeljétek meg, hogy Jézus mindig csak egy-egy embert gyógyít meg, soha nem végez „tömeges” gyógyításokat, pedig például a Betesda tavánál ezt megtehetette volna.

Vajon miért nem tette ezt?

Hallottál róla?

A **szombati** pihenőnap törvénye különösen fontos ünnepe és szertartása a zsidóságnak napjainkban is. 2Móz 20,8.11-ben olvashatjuk: „Emlékezz meg a nyugalom napjáról (...). Mert hat nap alatt alkotta meg az Úr az eget, a földet, a tengert és mindent, ami azokban van, a hetedik napon pedig megpihent. Azért megáldotta az Úr a nyugalom napját, és megszentelte azt.”

A **sabbat** (innen származik a magyar szombat szó is) napján semmilyen munkavégzés nem megengedett. Az ószövetségi törvények tiltják szombaton a mezei munkát, teherhordást, tűzgyújtást, sütést és főzést, mindenféle házimunkát, szállítást, utazást. A zsidó vallás a munka tilalmát később egyre nagyobb mértékben kiterjesztette a mindennapi tevékenységekre. Ennek célja az volt, hogy a test teljes pihenésével a lélek képes legyen Isten hangjára figyelni (lásd még 2Móz 23,12; 31,14–15; 34,21; 35,2–3; Jer 17,21–22).

Ha ez a történet például a 20. századi történelem egyik pillanatképe lenne, beállíthatnánk abba a sorba, amelyben az igazságtalanság szolgálainak szomorú és tragikus példái állnak. Az evangéliumi történet azonban folytatódik, és világossá válik, hogy az áruló ember csupán egyetlen epizód Jézus történetében. Szerepe az, hogy nyilvánvalóvá váljék Jézus gyógyításainak célja és Isten szeretetének határtalan ereje, amelynek a szombat törvénye sem tud határt szabni.

Mozdulj!

2

Gyűjtsétek össze, hogy kitől mit tudunk meg Jézusról az alábbi emberek gyógyítástörténeteiben! A béna:

A kapernaumi százados szolgája:

Bartimeus:

A Betesda-tavi beteg:

Rakjuk össze!

Mondjátok el a Betesda-tavi beteg ember történetének fő fordulópontjait! Mi jelentett problémát a zsidók számára ebben a gyógyítástörténetben?

Fogd és vidd!

Jézus számára fontosabb egy ember gyógyulása s ezen keresztül Isten szeretetének közvetítése, mint a szombat törvénye.

29. Kilépni a halálfélelem szorításából

Jairus leányának feltámasztása (Mk 5,22–24.35–43): „Jött egy zsinagógai elöljáró...”

„A félelem kopogtatott az ajtón. A hit kinyitotta, és már nem volt ott semmi.”

(Cornelius Ryan)

Az evangélisták árnyalt, gyakran különböző módon mutatják be Jézus és a zsidó vallási vezetők kapcsolatát. János evangélista elbeszéléseiben rendszerint úgy jelenik meg a zsidóság, mint egy Jézussal egységesen, ellenségesen szemben álló közösség, amint a betesdai beteg meggyógyításának a történetében is láttuk. A szinoptikus evangélisták (Máté, Márk és Lukács) azonban bemutatnak **Jézusban bízó zsidó nőket és férfiakat is**. Közéjük tartozik Jairus is, a zsinagógai elöljáró, akinek a szemében a zsidó Jézus nem gyanús idegen volt, hanem Izrael Istenének az embere, aki a bajban segíteni tud.

Mozdulj!

1

Nézz utána a mellékletben, mit jelent a szinoptikus kifejezés! Mit látnak hasonlóan ezek az evangélisták Jézus gyógyítástörténeteiben?

Izraelben régtől fogva **ismerték és tisztelték a gyógyító erejű prófétákat**. A gyógyító erőt nem az ő személyes képességüknek tulajdonították, hanem azzal magyarázták, hogy annyira közel állnak Istenhez, hogy rajtuk keresztül magának Istennek a gyógyító, életet adó ereje hat. Ezek között a próféták között a leghíresebb Illés próféta tanítványa, Elizeus volt, akiről számos csodálatos történetet tartottak számon (2Kir 2–13). Jairus számára is ismerősek voltak Elizeus történetei, ezért amikor Jézus gyógyításairól hallott, kézzelfogható valósággként **hitte, hogy Jézuson keresztül Isten ereje hat**. Amikor pedig a kislánya halálos betegségbe esett, mi sem volt számára természetesebb, mint Jézus segítségét kérni. Az ő hite szerint elég volt, hogy Jézus a kezével megérintse a kislányt, hogy legyőzze benne a betegséget Isten gyógyító ereje. Ebben a hitben osztozott vele a sokaság is.

Amikor viszont a kislány halálának a hírért hozták, megoszlottak a vélemények arról, hogy Jézus tud-e még segíteni. A kislány apja változatlanul bízott Jézusban,

hallgatott a felszólításra: „Ne félj, csak higgy!” Mások viszont kételkedtek benne. Elfogadták azt, ami a tapasztalataik szerint elkerülhetetlen, és gyászolni kezdték a kislányt. Amikor pedig Jézus azt mondta nekik, hogy a gyermek nem halt meg, csak alszik, egyenesen kinevették. A zsinagógai elöljáró rendíthetetlen hite, amelyben a felesége is osztozott, éles ellentétbe került a gyászolni akarók lemondásával, hitetlenségével. Amikor viszont Jézus érintésére és szavára – „*Talítha kúmi!*” – felkelt a gyermek, mindannyian elámultak. **Hinniük kellett a szemüknek: amit láttak, legyőzte a hitetlenségüket.**

Szerinted?

1

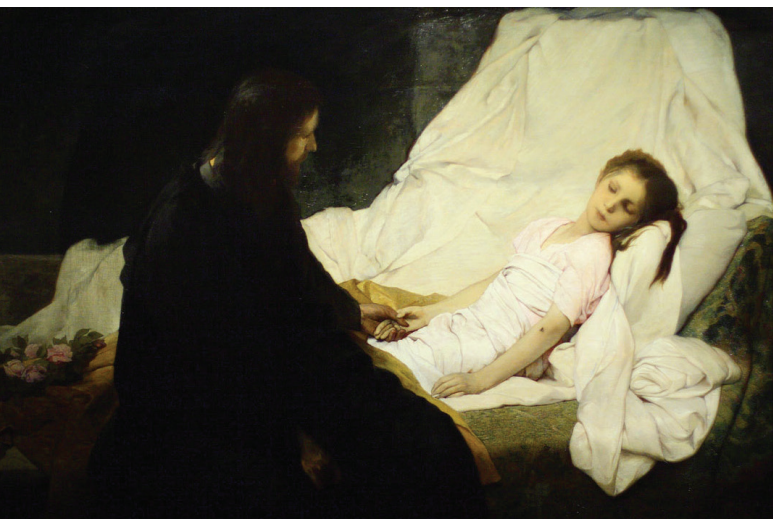
Lehet parancsra nem félni?
Lehet parancsra hinni?
Sikerül ezek közül valamelyik Jairusnak?

Szerinted?

2

Mit gondolsz, Jairus lánya tényleg halott volt?

- Ha nem volt, akkor miért mondják azt az emberek, hogy meghalt a lány? Az elöljáró házában sokan voltak ekkor, akik mind megbizonyosodhattak a lány haláláról. Vajon mind tévedtek volna?
- Ha szerinted halott volt a lány, akkor miért mondja Jézus, hogy nem halt meg, csak alszik? Lehetséges, hogy Jézus a cselekedetét ahhoz hasonlítja, mint amikor valakit álmából ébresztenek fel? A halált sok helyen alvásnak nevezi a Biblia (pl. Jer 51,57; Dán 12,2; Náh 3,18; Ef 5,14) – vajon Jézus is erre utal?

Gabriel Max: *Jairus lányának feltámasztása*

Hallottál róla?

1

Jairus leányának feltámasztása egy érintés története. Jairus azzal a kéréssel folyamodik Jézushoz, hogy beteg lányát kézzel való gyógyítsa meg. A kézzel való gyógyításnak ebben a korban kialakult forgatókönyve volt: a jobb kéz felemelése, majd kinyújtása, egy helyben tartása, majd a beteg testrézsre tétele. Az előljáró arra kéri Jézust, hogy ezt a szokásos, gyógyító mozdulatsort végezze el beteg lányán. Időközben a leány halála miatt Jézus elbocsátását tanácsolják az előjárónak. Jézus azonban mégis elmegy a halottasházba. Miután belép a halottas szobába, a halott érintésének tilalmával nem törődve, egyszerűen megfogja a halott lány kezét. Jézus érintő keze hozza el a lány számára a halálból való megmenekülést is.

Mozdulj!

2

Játsszátok el a történetet!

Próbáljátok ki minél többen, milyen lehetett Jairus szerepében lenni! Próbáljátok a tapasztalataitok alapján megválaszolni az alábbi kérdéseket!

- Mit tett Jairus, amikor a lánya haldoklott? Mit érezhetett, amikor Jézus elindult vele?
- Szerinted mire gondolhatott, amikor kiderült, hogy Jézus elkésett? Te mit tettél volna a helyében?
- Vajon miért mondja Jézus neki, hogy „ne félj, csak higgy”? A félelem szemben áll a hittel? Aki fél, az nem tud hinni?
- Mit gondolhatott, amikor a házban lévő többi ember kinevette Jézust? Mire gondolhatott akkor, amikor a többiek „azt sem tudták, hova legyenek a nagy ámulattól”?

Hallottál róla?

2

A zsidó szokások szerint a halottat sokan gyászolták, de gyászolónak csak a közvetlen családhoz tartozó rokonokat volt szokás nevezni. Rájuk a halál bizonyos kötelességeket is rótt. Így a haldoklót nem volt szabad magára hagyni, s kegyes cselekedetnek számított, ha valaki jelen volt a haldokló utolsó óráin, így abban a percben is, amikor kilehelte lelkét. A halott embert is megillette a tisztelet ugyanúgy, ahogyan az élőket. Szokás volt, hogy nyomban a halál beálltakor minden edényből, ami a házban volt, kiöntötték a vizet, de az elhunyt fekvőhelyéhez legközelebb eső pohárból, kancsóból mindenképpen. A jelképes cselekedet azt fejezte ki, hogy ami történt, visszafordíthatatlan. A Közel-Keleten a víz a legnagyobb érték volt. A víz kiöntése jelezte a veszteség mértékét. A halott mellett mécsest kellett gyújtani, lángja őrkdött a nyugvó fölött. A tetemet szövettel takarták le. A halál hírére a belenyugvás szavával kellett válaszolni: „Legyen áldott az igaz Bíró.” Az elhunytat a lehető leggyorsabban el kellett temetni. Lehetőleg még aznap, de szombat előtt mindenképpen. A temetésig siratóasszonyokat hívott a család, és a halott nem maradhatott egyedül: a temetésig mindig volt mellette valaki, aki olvasta a zsoltárokat. A halott őrzése is vallási előírás volt.

Rakjuk össze!

Ki volt Jairus?
Mit gondoltak a zsidók a gyógyító erejű prófétákról?
Kik mely ponton kételkedtek, és kik mikor hittek?

Fogd és vidd!

Jairus lányának feltámasztása az egyik első jele volt annak, hogy Jézusnak a halál felett is van hatalma.

30. Kilépni a biztonságból – nem, azt talán mégsem...?

A gazdag ifjú (Mk 10,17–27): „...odafutott hozzá egy ember...”

„A gazdag végül is nem más, mint olyan szegény, akinek van pénze.” (William C. Fields)

Életünk különleges pillanatai közé tartozik, amikor úgy érezzük, hogy **kezünkben tartjuk sorsunkat**. Az idő mindenképp tovább megy, de benne mi már nem ugyanúgy megyünk majd tovább, ahogy eddig eljutottunk. Nagy és tiszta pillanatok ezek, amelyekből talán csak kevés van egy ember életében. Erre mondják: „felébredtem”. Felébredés után van, hogy elindulunk és végezzük feladatainkat, de az is előfordul, hogy inkább visszafekszünk, és alszunk tovább.

A gazdag ifjú életében a **Jézussal való találkozás** hozta el a felébredés pillanatát. Meghallgatta az Isten országáról szóló beszédét, amely olyan nagy hatással volt rá, hogy személyesen is tovább akar kérdezni. Aki az ifjúhoz hasonlóan az igazság keresésére indul, jó, ha tisztában van azzal, hogy nem dőlhet el minden a szavak szerepén. A szavaknak viszont megvan a pontos értelmük. A hadnagy nem főhadnagy, a fehér nem szürke, és a jó – amelyhez a jószág fokozatait viszonyíthatjuk – nem emberi tulajdonság.

Szerinted?

1

Milyen tulajdonságokkal jellemeznéd ezt az ifjút? Vajon miért nem hagyja Jézus szó nélkül azt, hogy a gazdag ifjú jónak nevezi őt?

A fiatalember nemcsak gazdag, hanem tanult is, mintha várta volna a kérdésére kapott választ, már mondja is: „minden parancsolatot megtartottam ifjúságom óta”. De mi van akkor, ha a vallásnak mint legmélyebb igazságnak a jelentéséhez az is hozzátartozik, hogy a parancsok megtartásán túl **el is kötelezem magam mellette?** Az ifjú nemcsak gazdag és tanult, hanem okos is volt, egy pillanat alatt megértette a lényegét. Ő is egyike a történelemben azok-

nak, akik életük bebiztosítására használják a pénzüket. Túl gazdag, túl tanult és túl okos volt ahhoz, hogy elengedje a biztonság megtartásának évezredes technikáját. Ugyanakkor nem elég gazdag, nem elég tanult és nem elég okos – vagy csak nem elég tapasztalt – ahhoz, hogy meglássa az ezzel megszerezhető **biztonság tűnékeny természetét**. Innen visszanézve nem véletlen, hogy a beszélgetést éppen a „jó” szóval kezdte. Egy olyan jelzővel, amely minden érték alapja, amely alkalmas arra, hogy egy ember életét a vele való viszony alapján helyesen jellemezzük.

A történetbeli gazdag ifjú – a cím ellenére – nem egyszerűen a mindenkori gazdagokat jeleníti meg, ezért a történet nem a vagyonos embereknek vagy emberekről szól. Ez az ifjú sokkal inkább azok közül való, akik azért nem merik követni Jézust, mert biztonságérzetüket valami másban találják meg. Akármijük is van, amit birtokolnak, azt akkora nagy biztonságnak érzik, hogy nem merik elhagyni a Mester követéséért.

A végső igazság ránk is igényt tart. Az **igazi gazdagság** csak azok szívében találhat otthonra, akik többre vágnak annál az – anyagi, szellemi vagy másfajta – gazdagságnál, amit önmaguknak, saját erejükből bármikor megszerezhetnek. A történetbeli fiatalember felébredt, megtörölte szemét, nyújtózott egyet, majd visszament aludni. De álma már nem édes és pihentető, hanem a bátortalanok lustálkodása.

Szerinted?

2

Vitassátok meg, hogy lehet-e valaki gazdag úgy, hogy közben nem a pénzében keresi a biztonságot! Létezik a vagyonnak olyan mértéke, ami még nem vonja el figyelmünket az Istenbe vetett bizalomról? Ez mértékfüggő?

Mozdulj!

1

Az első fejezetben keressetek olyan embereket, akik feladtak valamit Jézus követéséért! Igaz-e rájuk, hogy azt adták fel, amiben korábban életük biztonságát találták meg?

Hallottál róla?

Mk 10,25 furcsa példamondatának értelmezésére legalább háromféle magyarázat született.

- A szó szerinti értelmezésben az olvasó maga elé képzel egy tűt, amelynek fokán egy tevé kell hogy átmenjen. Vajon egy szándékosan felnagyított retorikai képpel állunk szemben, amellyel Jézusnak konkrét célja volt?
- Egy másik magyarázat szerint félreértelmezték a Jézus által elmondott és később arámiul lejegyzett szöveget. Mivel ebben a nyelvben a magánhangzókat nem írták le, ezért a גמל („gml”) szó magánhangzókkal kiegészítve lehet *gámál* (tevé) vagy *gimel* (kötél) is. Eszerint könnyebb lenne egy kötelet átréselni a tű fokán, mint egy tevét?
- A harmadik értelmezés arra épít, hogy a tű nem csupán egy varróeszközt jelent, hanem Jeruzsálem egyik szűk kapujára utal, amelyet a köznyelv a „tű fokának” vagy „Tűfok-kapunak” hívott. Milyen lehetett a tevének az az érzés, amikor hason csúszva áttuszkolták ezen a kapun?

Mozdulj!

2

Értelmezd az igét a három magyarázat szerint! Melyik értelmezés áll legközelebb az általad megismert Jézus-képhez? Hogyan befolyásolja álláspontodat a 23. és a 27. igevers?

Tűfok-kapu Jeruzsálemben

Szerinted?

3

Vajon azért távozott szomorúan az ifjú (Mk 10,22), mert nem tudta feladni a vagyonát s az abba vetett bizalmat, vagy azért lett szomorú, mert az örök életért lemondott ugyan a nagy vagyonáról, de sajnálta azt?

Szerintetek mi lesz a fiatalember sorsa a továbbiakban?

Rakjuk össze!

Mit kérdez az ifjú Jézustól?

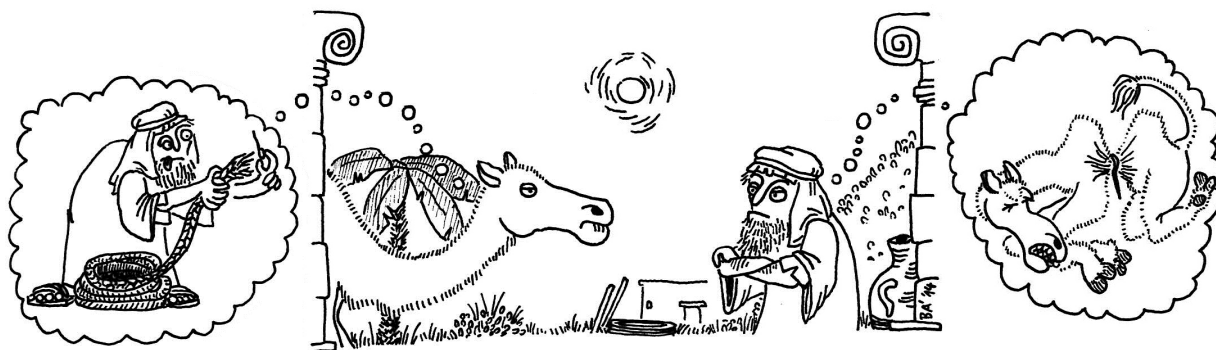
Mit tanácsol Jézus az ifjúnak?

Miért nehéz lemondania a vagyonáról?

Mit tudunk meg a gazdag ifjú bizalmáról?

Fogd és vidd!

Nem mindenki akarja feladni vélt biztonságát azért, hogy Jézust követhesse s Jézusban valódi biztonságra leljen.

31. Kilépni egy másik életre – búzaszemből kalásszá

Magvető (Lk 8,4–15): „Egy példázatot mondott nekik...”

„Túlzott bőkezűség – többnyire bősívűség.” (Propertius)

Mozdulj!

1

Párokban beszéljétek meg az alábbi kérdéseket, majd a többiekkel is osszátok meg a választokat!

Mi az, ami el tudja vonni a figyelmed

- a tanulástól,
- a tévénézéstől,
- az olvasástól,
- egy barátoddal való beszélgetéstől,
- az interneten való böngészéstől,
- az istentiszteleten való figyeléstől?

Melyik esetben mit tudsz tenni ennek megakadályozására?

Az előző órákon megismert szereplők különböző módon viszonyultak Jézus tanításához. Mindegyikük élettörténetében találhattunk elég jó magyarázatot arra, hogy ki miért éppen úgy közeledett Jézushoz, ahogy a történetükből megismertük. Jézus mégsem úgy beszél róluk, mintha életkörülményeik mindenre választ adhatnának. Előttörténetükből, helyzetükből legfeljebb azt látjuk meg, hogy a **Jézussal való találkozásnak valójában nem voltak feltételei**. Sokszor még az sem feltétel, hogy valaki egyáltalán találkozni akarjon vele, ahogy a harmincnégy éve beteg ember sem akart a Bethesda tavánál.

Múlhat-e valami azon, hogy mennyire akarjuk megérteni Jézus szavait? Milyen sorsa lehet szavainak az emberek szívében? Erre a magvető példázata derít fényt. A példázat allegorikusan továbbgondolt magyarázata szerint Jézus szavainak útja az ember életében a vetés közben eltérő helyekre hulló magokhoz hasonló.

Mi már nem sokszor láthatunk vető embert a környezetünkben, ezt a munkát ma inkább a vetőgépek végzik. A kézi vetésnek a valóságban ősi, méltóságtel-

jes, szertartásos rendje van. A vető ember a vállára akasztott általvetőbe önti a búzát, és ebből széles mozdulatokkal hint az előkészített talajra a lépése ritmusában. Palesztina földje nem hasonlított a jó magyar termőföldre. Köves, sziklás területektől kellett elhódítani a termőföldet, és még jó előkészítéssel sem lehetett mindenütt egyformán jó minőségűvé tenni. A szántóvető leggondosabb munkája ellenére is a legtöbb mag rossz talajba hullott. **A munka eredményének a titka nem a gondos előkészítésben, hanem a magok természetében van.** A példázatban a magoknak csak egy része hullt jó termőtalajra, amelyen nemcsak kicsírázni vagy szárba szökkeni, hanem beérni és termést hozni is képes. Ez a rész viszont százszoros termést hoz, vagyis bőven pótolja a rossz földbe hullott magok miatt keletkezett kárt.

Mozdulj!

2

Jelenítsétek meg a vetés mozdulatait! Hogyan jellemeznétek ezt a munkát a mozdulatok alapján?

Milyennek látjátok ezt a magvetőt? Az alábbi tulajdonságok közül húzzátok alá azokat, amelyek jellemzőek lehetnek rá!

pazarló, bőkezű, nagylelkű, fukar, fősvény, gondatlan, meggondolatlan, aprólékos, tudatos, buta, bolond, okos, bölcs, figyelmes, gondolkodó, jószívű, könnyelmű, bősívű

Szerinted?

1

Elevenítsétek fel Jézus tanítását Isten gondviseléséről (20. lecke)! Vajon milyen kapcsolatban van a magvető példázata Isten gondviselésével?

A példázatból megérthető a fő üzenet, miszerint a mag mindehova hull: Isten országának jeleivel, szavaival mindenhol találkozhatunk. Nem feltétlenül érdemes hibáztatnunk magunkat, ha nem tudunk mit kezdeni Jézus szavaival, mert ez **nem csak rajtunk múlik**, sőt annyira nem, hogy önmagunknak megszerezni nem is tudnánk. Elkéseredni sem érdemes, ha így van, mert „jövőre” ismét jön a gazda. Az Isten országába szóló meghívással rendszeresen találkozhatunk. Arra viszont figyeljünk, hogy **le ne – és meg ne – tagadjuk a bennünk élő vágyat arra, hogy mi is tagjai lehessünk Isten országának.**

Szerinted?

2

Máté evangéliuma a magvető példázatát hosszú, magyarázó jellegű kiegészítéssel is ellátja (Mt 13,1–23). Hasonlítsátok össze a két evangélium példázatát az alábbi kérdések alapján:

- Kinek a felelőssége a „termés”: a magvetőé, a magé vagy a földé? Kinek az öröme a termés: a magvetőé, a magé vagy a földé?
- Mit gondolsz, mennyi mindent kell megtenni a vetésért egy gazdának?
- Hozzád melyik leírás áll közelebb a válaszaid alapján?

Jean-François Millet: Magvető

Hallottál róla?

Az, hogy mi lesz a vetőmagból, nem a termőföldön múlik, hiszen már a kicsi mag génei hordozzák a növekedéshez és terméshez szükséges minden információt. Napjaink egyik legfontosabb feladata, hogy megőrizzük azokat az őshonos magvakat, amelyek biztosíthatják számunkra a rezisztens, génmódosítástól mentes génbankot. Ilyen fontos génbank található Magyarországon is, Tápiószelén, a Növényi Diverzitás Központban. Velük együttműködve egyházunk is részt vesz ezen fajták megőrzésében, ugyanis a parókiák kertjei otthont adnak az őshonos (gyümölcs)fák telepítésének.

Mozdulj!

3

Beszélgétek meg, hogy miben téved az a magyarázat, amely az embereket a négyféle földtípus szerint akarja kategóriákba sorolni! Melyik szempont meggyőző számotokra?

- az emberek változnak
- Isten senkit sem skatulyáz be
- Isten nem elvár, hanem kínál

Rakjuk össze!

Milyen sorsa lehet Jézus szavainak az emberek szívében?
Milyen reményt ad Jézus a magvető példázatában?

Fogd és vidd!

A magvető példázatában Jézus arról beszél, hogy Isten országa hogyan tud meggyökerezni és növekedni bennünk, s az emberek milyen különféle módokon tudják ezt az üzenetet fogadni.

32. Belépni a közösségbe – együtt ettek és jóllaktak

Ötezer ember megvendégelése (Mk 6,30–44; Jn 6,1–15): „Az apostolok visszatértek...”

„Ha a lélek nem kap táplálékot, az alamizsnaként nyújtott kenyér is kővé válik.” (Wladyslaw Stanislaw Reymont)

Eularia Clarke: Ötezer ember megvendégelése

Miután Jézus sok beteget meggyógyított, és tanította a sokaságot az Isten országára természetéről, elküldte tanítványait a közeli falvakba és városokba, hogy ők is gyógyítsanak és tanítsanak. Amikor pedig a tanítványok visszatértek hozzá, és beszámoltak neki mindarról, amit tettek és tanítottak, Jézus úgy gondolta, hogy eljött a pihenés ideje. A Genezáret-tó partján hajóra szálltak, hogy egy magányos helyen kikötve majd egyedül lehessenek. De nem rejtőzhettek el, mert meglátták és felismerték őket, és sokan összegyűltek körülöttük. Jézus megszánta a sokaságot, amely olyan volt, mint a pásztor nélküli juhnyáj, és ta-

nítani kezdte őket. Azok étlen-szomjan hallgatták őt, míg le nem szállt az este.

A tanítványai ekkor arra kérték Jézust, hogy bocsássa el az embereket, hogy gondoskodhassanak maguknak en-nivalóról. Ekkor váratlan fordulat áll be: **olyan esemény, amely nagyon erős benyomást tett az emberekre.** Ezt jelzi, hogy az evangéliumok hat változatban is tudósítanak az eseményről.

Hallottál róla?

A Messiás megjelenése a végidők jele: annak az időnek, amikor eljön Isten uralma. Jézus idejében általános volt az a várakozás, hogy ez a végidő egy nagyszabású ünnepi lakomában válik nyilvánvalóvá: a nép felsorakozik Isten felkentje, a Messiás előtt, aki majd bőséggel osztja az áldást és az eledelt. A qumráni esszénus közösség leletei között is találtak egy leírást a Messiás végidőket jelző lakomájának asztali rendtartásáról. Az evangélisták tehát úgy mesélték el Jézus kenyérszaporításának történetét, hogy az olvasóik felismerjék benne a Mes-siást.

Jézus szemében a tanítványok többre voltak képesek, mint azt ők magukról gondolták. Jézus felszólította őket: „Ti adjatok nekik enni!” Úgy látszik, a tanítványok azután sem bíztak magukban, hogy előzőleg már Jézus szavait követve tanítottak és gyógyítottak, az új kihívással szemben újabb biztatásra volt szükségük. De láthatóan nem értették, hogy mire kéri őket Jézus, hiszen azt kezdték el latolgatni, milyen sokat kellene fizetni annyi kenyérért, ami mindenkinek elegendő lenne. Nem érezték maguk mellett azt az isteni erőt, amelynek révén más, közvetlenebb, egyszerűbb módon lakathatták volna jól a sokaságot. Ezért újra Jézus volt az, aki **megmutatta nekik, hogy Isten ereje által** öt kenyérből és két halból jóllakhat ötezer férfi, valamint a velük lévő nők és gyermekek.

A kenyércsodát jellemzően **kétféle módon magyarázzuk: vagy a természet törvényeit, vagy az emberi magatartás törvényeit megváltoztató** cselekedetet látunk benne. Az első magyarázat szerint Jézus Isten segítségével megsokasította a kevés halat és kenyeret. A második magyarázat szerint Jézus Isten segítségével bizalommal töltötte meg az emberi szíveket, hogy sokan, akik féltek a holnaptól, és óvatossággal tartózkodtak maguknak az eleséget, mindent elővegyenek és megosszanak, hogy végül mindenki jóllakhasson. Mindkét magyarázatban Jézus hite és Isten ereje játssza a főszerepet – de vajon mindegy-e, hogy mi változik meg: a természet vagy pedig az emberi szív?

Mozdulj!

1

A kenyérszaporítás két értelmezése közül vajon melyik számítana ma nagyobb csodának? Miért?

Gyűjtsetek olyan érveket, amelyekkel az alábbi állításokat megcáfoljátok vagy alátámasztjátok!

- Az emberek látták, hogy Jézus is megosztja velük ételét, ezért ők is megosztották egymással a sajátjaikat.
- Jézus a természeti törvényeket felülírva megszaporította az öt kenyeret és a két halat.
- A tanítványok közül néhányan elmentek, és vettek elegendő kenyeret.
- Az evangéliumokban egyszerűen felnagyították a számokat – valójában sokkal kevesebben voltak jelen.
- Az egész történetet csak kitalálták.
- Valójában mindenkinek csak egy kis darab kenyér jutott, ezzel csillapították valamennyire éhségüket.
- Jézus nem fizikai ételt adott, hanem valamilyen módon az emberek éhségérzetét vette el.

János evangéliuma szerint (Jn 6,1–15) a történet egészen dinamikus ér véget. Az emberek látva a csodát, Jézust királlyá – azaz Messiássá – akarják tenni. Jézus azonban visszautasítja ezt, és szabályosan elmenekül a tanítványok és az őt követők elől.

Szerinted?

1

Jézus rengeteg gyógyítást és csodát tett már az emberek szeme láttára. Vajon miért éppen most akarják királyukká tenni? Mit mutat meg ez az emberi természetről számotokra?

Mozdulj!

2

Egy felmérés szerint egy európai ember évente átlagosan 115 kg élelmet pazarol el. Vajon hány kosarat lehetne megtölteni ennyi élelemmel? Mire utal az, hogy Jézus összeszedeti a tanítványokkal a megmaradt darabokat?

Szerinted?

2

Mit mond nekünk ez a történet Jézusról? Hogyan visz minket közelebb ez a történet Isten szeretetéhez?

Rakjuk össze!

Miért akart Jézus elvonulni?
Milyen volt az őt követő tömeg?
Hogyan zajlott a párbeszéd Jézus és a tanítványok között?
Milyen magyarázatai vannak a kenyércsodának?

Fogd és vidd!

Jézusnak hatalma van a természeti erők felett és az emberi szív felett is.

Jesus Mafa: Jézus megsokasítja a kenyeret és a halat

Összefoglalás

1. Ellenőrizd tudásod!

Jelöld pirossal azt a kérdést, amelyikre még nem tudod a választ, sárgával azt, amelyiknél érted a problémát, de még nem tudsz teljes választ adni, és zölddel azt, amelyikre részletes választ tudsz adni.

- Milyen konfliktushoz vezetett a béna ember és a Betesda-tavi ember meggyógyítása?
- Milyen közös vonásokat találsz a négy gyógyítástörténetben (Jézus meggyógyítja a béna embert, a kapernaumi százados szolgáját, Bartimeust és a Betesda-tavi embert)?
- Mit jelentett a pihenőnap megtartása a farizeusok számára, Jézus számára, és mit jelent a mai keresztény emberek számára?
- Mit tudunk meg Jézusról a gyógyítástörténetekből és Jairus lányának feltámasztásából?
- Milyen feladatot és milyen biztatást kaphatunk saját hitünkre nézve a magvető példázatából?
- Mi az ötezer ember megvendéglésének üzenete?
- Mi a legfontosabb két-két szempont számodra Jézus hitről és bizalomról adott tanításaiból?

2. Írj fogalmazást az alábbi címekről!

- Milyen kihívások elé állítja ma a gazdag ifjú története a keresztény embereket?
- Hogyan tesznek hitvallást Jézusról a fejezetben megismert emberek?

3. Mit gondolsz, kinek volt a legkönnyebb és a legnehezebb bizalommal fordulnia Jézus felé: a béna barátainak, a kapernaumi századosnak, Bartimeusnak, a Betesda-tavi betegnek vagy Jairusnak? Miért?

Ha találkozhatnál velük, kitől mit kérdeznél

- a betegségről,
- a gyógyulásról,
- a bizalomról,
- Jézusról?

4. Készíts pókhálóábrát a problémákról: gyűjtsd össze, hogy a fejezetben megismert bibliai szakaszokban Jézus milyen problémákat céloz meg, vagy gyógyítása és tanítása milyen kérdéseket vet fel!

5. Páronként készítsetek plakátot vagy képregényt valamelyik gyógyítástörténetről, amelyben azt mutatjátok be, hogyan történhetne ma az a gyógyítás. Használjatok újságokból kivágott képeket.

EGYHÁZ – Egyházi esztendő, ünnepek

Szüleid reggel nem engedték meg, hogy a kapucnis pulcsidban menj az iskolába? Fehér inget kellett venned, amit utálsz, mert kidörzsöli a nyakadat a kemény gallér? A sarkadat feltörte az új fekete cipő? Majd' egy óráig álltál a tűző napon? Akkor te ünnepségen voltál! Jó volt? Nem tűnsz túl lelkesnek... Gondolj arra, hogy az ünnepi menü kárpótlást nyújt majd a kellemetlenségekért.

De tudok neked ezen a sovány vagy inkább étlapfüggő vigaszon kívül mást is mondani: képzelj, Isten sem szeret akármilyen ünnepséget! (Ám 5,21)

Minden ünnep ki van téve annak a veszélynek, hogy eredeti céljától messze távolodjon. Az is megtörténhet, hogy szinte semmi nem köszön vissza, semmi nem utal az eredetre. Ezek a lányok, akik Mikulás-jelmezbe öltöztek, vajon mit tudnak a karácsony lényegéről? Vagy mi köze van az angolok karácsonyi, lángoló tápiókapudingjának Jézus születéséhez?

Biztos tudnál beszélni az adventi koszorúról, a karácsonyfadíszekről, a bejgliről, a húsvéti nyúlról, tojásról és a kaláccsal evett sonkáról. Ezek ma is elmaradhatatlan elemei az ünnepeinknek. Ám abban már nem vagyok biztos, hogy szoktál szilveszterkor lencsét és kocsonyát enni, és hogy láttál-e már egyáltalán lucaszéket. Viszont lehet, hogy kaptál meghívót iskolai Halloween-partyra. Változik a világ, és ezzel együtt az ünnepek is – egy részük bizonyosan. Talán egy részükért nem is kár...

Az ünnepeknek önálló élete van, és minél régebbi egy ünnep, annál több nehezen megmagyarázható szokás kapcsolódik hozzá.

Ha választanod kellene, hogy melyik ünnepet nem szeretnéd elveszíteni, akkor mit mondanál? Mert legyünk bármennyire is kritikusak az ünne-

pi szokásokkal, azért mi is szoktunk ünnepelni, legfeljebb nem nevezzük annak. Akkor is ünnepe-lünk, amikor arról teszünk tanúságot, hogy nem vagyunk rabja önmagunknak, saját tevékenységeinknek. Ehelyett van bátorságunk azokat abbahagyni, és időt szakítani arra, hogy emlékezzünk a múltra, átgondoljuk a jelent, és előretekintsünk a jövőbe. Valójában emiatt érdemes mások társaságát és az ünnepi közösséget keresni. Isten a teremtés végeztével megáldotta és megszentelte a hetedik napot. Vagyis a megáldott napból kiindulva az ember elkövetkező ideje minőségileg mássá lesz. De hogyan lehet mássá? Úgy, hogy Isten maga is megpihen, s hogy ebből az embernek is részt enged. Az ember léte tehát ünnepi meghatározottságú: az ember arra rendeltetett, hogy részt vegyen Isten ünnepében.

Tekints hát úgy az ünnepeinkre, hogy ezek érted vannak, téged szolgálnak. És most nézzük, melyek ezek!

33. Karácsony: Jézus az új Mózes

Jézus születése (Mt 1–2; Lk 1,1–2,20): „Jézus Krisztusnak...”

„Azt a napot ünnepeljük, amikor életünk részévé vált.” (Richard Paul Evans)

Mit jelent?

Advent: az *adventus* latin szóból származik, eljövetelet jelent.

Az adventi várakozás nem egyszerű semmittevést, hanem kitartó és türelmes reménykedést jelent. A Megváltóról szóló próféciaik több száz – vagy akár több mint ezer – évvel Jézus születése előtt keletkeztek.

A négy evangélista közül kettő, Máté és Lukács írták meg **Jézus születéstörténetét**. A két történet jelentősen különbözik egymástól, aminek az az oka, hogy egyikük sem a mai értelemben vett tudósítást írt. **Máté és Lukács az ókori történetírás szempontjai szerint alkották meg elbeszélésüket.** Az ókori történetírók arra törekedtek, hogy azt írják meg, ami helyes, aminek meg kellett történnie. Máté és Lukács tehát nem csupán dokumentálták Jézus születésének az eseményeit, amire a koruk viszonyai között, hetvennyolcvan évvel Jézus születése után nem is lett volna lehetőségük, hanem azt írták meg, hogy hogyan kellett megszületnie annak a Názáreti Jézusnak, akit tanítványai tanítóként, gyógyítóként, csodatevőként, igazságot hirdető prófétaként és közösség-szervezőként ismertek meg, látták meghalni és találkoztak vele feltámadása után, azóta pedig a Római Birodalom különböző városaiban sokan hisznek benne. Ebből az adódik, hogy a két evangélista Jézus születésének a történetében előre jelzi Jézus szolgálatának legfontosabb hangsúlyait, megmutatja az olvasónak, hogy a későbbiekben mire kell különösen figyelnie.

Máté evangélista zsidó gyökerű és műveltségű keresztények számára írta evangéliumát, ezért kézenfekvő számára, hogy Jézust Mózeshez, Jézus születését pedig Mózes születéséhez hasonlítsa. Ahogyan egykor Mózes csodálatos módon menekült meg a gyermekgyilkos fáraó kezéből, úgy Jézus is angyali segítséggel kerül el a hatalmát féltő Heródes király alattomos csapdáját. Ahogyan Mózes később megszabadította Izrael népét az egyiptomi rabszolgaságból, úgy fogja majd Jézus is megszabadítani nemcsak Izraelt, hanem a világ minden népét a bűn és a gonoszság rabságából. Az uralkodónak a próféciaik szerint Betlehemben kellett születnie (Mik 5,1), Izrael szabadulásáról és helyreállításáról pedig, szintén a próféciaik szerint, minden népnek tudomást kellett szereznie – ezért hoznak a napkeleti bölcsek először ajándékot (Ézs 60,1–7), majd viszik el Jézus születésének a hírét a világ végső határaiig.

Ezek mellett a nagy összefüggések mellett a zsidó olvasónak az is jelentős üzenet volt, hogy József nem köveztetette meg Máriát, amikor kiderült, hogy gyermeket várt – de nem tőle. Láthatta, hogy Józsefet és Máriát nem csak házassági szerződés kötötte össze...

A pistoiiai Szent András-templom domborműve Jézus születését több egymás melletti idősíkban ábrázolja. Melyik karakter üt el a többitől magatartásával, kívülrállásával, s miért? Vajon ki ő?

Mozdulj!

1

A Megváltó születéséről szólnak az alábbi prófécíák. Mit tudunk meg ezekből a Megváltóról?

1Móz 3,15:

Ézs 9,5:

Mik 5,1:

Zak 9,9:

Mal 3,1:

Mt 3,1–3:

Hallottál róla?

A betlehemi csillag a Jupiter és a Szaturnusz együttállása révén jöhetett létre. Már babiloni csillagászok is felfigyeltek erre a jelenségre, előkerült olyan ékírási tábla is, amely a Krisztus előtti 7. évben jegyzi fel a két bolygónak azt a különleges együttállását, amely a Halak csillagképben 794 évenként ismétlődik meg. A Jupiter királycsillagnak számított, a Szaturnusz pedig a zsidóságra utalt, így a két bolygó együttállása indíthatta a keleti csillagászokat arra a feltételezésre, hogy Júdeában királynak kellett születnie.

Rakjuk össze!

Mit hangsúlyozott Máté és Lukács evangélista Jézus születésének az elbeszélésével?

Fogd és vidd!

Immánuel: velünk az Isten (Ézs 7,14).

Mozdulj!

2

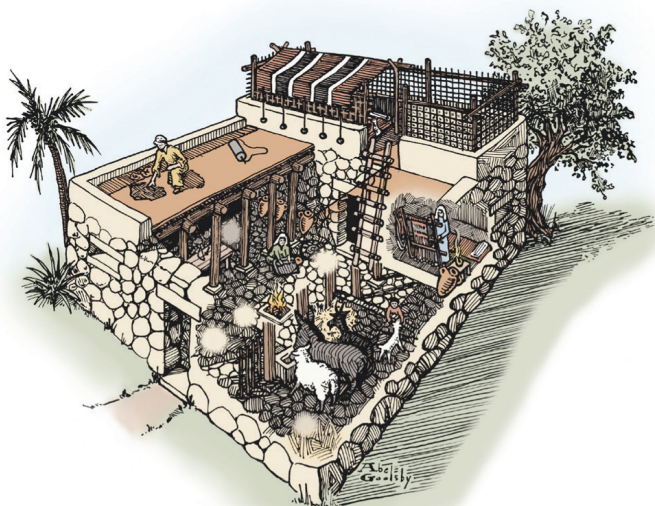
Jézus születése történetének elmondásakor, mint például a népi betlehemes játékokban is, össze szoktuk csúsztatni Máté és Lukács evangélista elbeszélését, valamint a karácsonyi és a vízkereshti eseményeket. Az alábbi felsorolásban is ezzel találkozol: jelöld meg M és L betűkkel, hogy melyik részlet való Máté, és melyik Lukács evangéliumából!

- Az angyal megjelenik Máriának, és elmondja neki, hogy gyermeket fog szülni, akit Jézusnak nevezzen el.
- Az angyal megjelenik Józsefnek, elmondja neki, hogy ne féljen magához venni jegyesét, Máriát, mert gyermeke a Szentlélektől fogant.
- József és Mária, akik Názáretben laktak, az összeírás miatt Betlehembe indulnak.
- A napkeleti bölcsek követik a csillagot.
- József és Mária nem találják Betlehemben szállást, ezért az újszülött Jézust a jászolba fektetik.
- A napkeleti bölcsek Jeruzsálemben, Heródes palotájában keresik az újszülött királyt. Heródes útnak indítja őket Betlehembe, és a lelkükre köti, hogy majd térjenek vissza hozzá, mert ő is hódolni akar a kisdednek.
- Az angyalok megjelennek a Betlehem mellett éjszakázó pásztoroknak, és elmondják nekik, hogy megszületett Jézus, az Üdvözítő, akit bepólyálva találnak meg egy jászolban.
- A napkeleti bölcsek megtalálják Betlehemben Jézust, ajándékokat adnak neki: aranyat, tömjént és mirhát.
- A pásztorok hangosan dicsőítik Istent mindazért, amit szemük láttára és fülük hallatára cselekedett.
- A napkeleti bölcseket egy angyal figyelmezteti, hogy ne térjenek vissza Heródeshez, hanem kerülő úton induljanak haza.
- A pásztorok megtalálják a jászolban fekvő újszülöttet, és elmondják Máriának és Józsefnek, hogy mit üzent róla az angyal. Mindenki csodálkozik.
- Heródes rájön, hogy a bölcsek elkerülik, ezért katonákat küld Betlehembe, hogy öljenek meg ott minden kétévesnél fiatalabb fiút – nem akarja, hogy Jézus felnőjön és király legyen.
- Az angyal figyelmezteti Máriát és Józsefet, hogy meneküljenek Egyiptomba. Csak Heródes halála után térnek vissza, és újabb útmutatás szerint Názáretben telepednek le.

34. Karácsony: Jézus békességet hoz

Jézus születése (Lk 2,1–20): „Történt pedig azokban a napokban...”

„Mit mesél el a karácsonyi történet? Hogy Ő egy ágrólszakadt kisgyerek, akin az Istentől jövőtel egyáltalán nem látszik meg. (...) Ha tudni akarod, hogy jön Isten, akkor nem szabad felfelé nézni, hanem lefelé! Ha valóban meg akarod ismerni, akkor oda kell nézned, ahol a perem van, ahol kitaszítottság van, a legalja: ott van Isten!” (Helmuth Gollwitzer)

Szerinted?

1

A képen egy Jézus korabeli ház rekonstrukciója látható. Egy ilyen ház állatoknak fenntartott alsó részében született meg Jézus, nem pedig az emeleti szálláson (Lk 2,7). Miben különbözik ez a kép a ma gyakori jászol-képektől?

Hallottál róla?

1

Augustus császár hosszú hatalmi harc végén került uralomra, és szívesen vette, ha békességet hozó császárnak nevezik, akinek uralkodását Róma békéje, a *Pax Romana* jellemzi. Róma békéje valójában azt jelentette, hogy megszűnt az elit sorai között dúló küzdelem, az előkelők és a római polgárjoggal bíró kiváltságosok pedig viszonylagos nyugalmat élvezhettek. Ez a béke viszont nem terjedt ki a provinciák népeire, akiknek el kellett viselniük az elnyomók zaklatását, nem terjedt ki a szegényekre és a társadalom peremén élőkre, és természetesen nem terjedt ki a rabszolgákra sem. Ez akkoriban mindenkinek eszébe jutott, aki csak meghallotta Augustus nevét, különösen akkor, ha olyan Rómától távoli provinciában élt, amilyen Júdea is volt.

Míg Máté evangélista olvasói zsidó származású keresztények voltak, addig Lukács evangélista, a **görög orvos**, aki Pál apostol munkatársa volt a Római Birodalom nagyvárosaiban, az **egész birodalom érdeklődő lakosságát tartotta szem előtt**. Ez a szempont jellemzi evangéliumát, és ezért annyira más Lukácsnál Jézus születésének az elbeszélése is. Nem kapnak benne akkora szerepet a beteljesülő prófécia, nincs jelentősége Júdea féltékeny királyának sem, viszont már a bevezető mondatokban megjelenik Augustus császár, aki Jézus születésekor a Római Birodalom magának isteni tiszteletet követelő ura volt.

Lukács evangélista elbeszélésében is nagy szerepet kapnak az angyalok. A betlehemi mezőn éjszakázó pásztorok számára egy egész angyalkórus, „mennyei seregek sokasága” jelent meg, akik ezt mondták: „*Dicsőség a magasságban Istennek, és a földön békesség, és az emberekhez jóakarát.*” (Lk 2,14) Ez a mondat a keresztény liturgia egyik legfontosabb mondata, a **nagy glória** lett. Ebben Lukács evangélista Jézusról alkotott képének két fontos vonása is megmutatkozik. Az egyik: **a megszületett Üdvözítő igazi békességet hoz**, nem olyan felemást, mint a nagy propagandával sulykolt *Pax Romana*; nemcsak a nagyvárosok elitje számára, hanem az egész földön békesség lesz. A másik: **Isten jóakarátú minden ember iránt**. Hogy mennyire beletartozik az isteni jóakarát körébe minden ember, azt Lukács azzal emeli ki, hogy elbeszélése szerint Jézus első látogatói és az angyali üzenet közvetítői a pásztorok.

Hallottál róla?

2

Ma, különösen a városi ember szemében, a pásztorok a romlatlan természet ártatlan gyermekei, akik a tisztaságot és az egyszerűséget testesítik meg. Nem így volt ez Jézus korában: akkor a pásztorok a társadalom peremén egyensúlyozó megélhetési bűnözők voltak, akik szegény emberként rákényszerültek arra, hogy mások juhait őrizték. Azonban gyakran meg is lopták gazdáikat, akik ezért joggal voltak bizalmatlanok velük szemben. Amikor tehát Lukács azt hangsúlyozta, hogy Istennek a Jézus Krisztusban megjelent békességéről legegyszerűbben a pásztorok szerztek tudomást, akkor azt adja tudtul, hogy ebben a békességben a leginkább méltatlanok is részesülni fognak.

Mozdulj!

Mária kiemelésében különleges szerepet kap Mária hálaéneke, amelyet akkor mondott el, amikor rokonánál, Erzsébetnél, Keresztelő János édesanyjánál járt látogatóban. Ez az ének is fontos része lett a liturgiának, latin fordításának első szava után *Magnificat* a neve. Olvasd el a Lk 1,46–55 részt és jelöld meg azokat a sorait, amelyek különösen egybecsengenek a Messiást váró prófécia hangszíveivel!

Rakjuk össze!

Kiknek írta Lukács evangélista Jézus születésének történetét?

Mi a *Pax Romana*, a nagy glória, a *Magnificat*?

Miért jelentős, hogy éppen a pásztorok hallják először az angyalok üzenetét?

Szerinted?

2

Alkossatok párokat, és beszélgetsetek arról, hogy ha Lukács ma írta meg Jézus születésének történetét, akkor kik hallanák először az angyalok üzenetét!

Máté evangélista elbeszélésében Mária, Jézus édesanyja végig passzív szerepet játszik, hiszen az angyal mindig Józsefet szólítja meg, Mária pedig József utasítására cselekszik. Lukács elbeszélése szerint viszont **Mária sokkal aktívabb szereplő**. Máriát szólítja meg az angyal Jézus születésének hírével, és amikor az Istent dicsőítő pásztorok rátalálnak a jászolban fekvő újszülöttre, s elmondják szüleinek az angyali üzenetet, Lukács sokatmondóan jegyzi fel: „Mária pedig mindezeket a dolgokat megőrizte, és forgatta a szívében.” (Lk 2,19) A születéstörténetnek ez a hangsúlya egybecseng azzal, hogy Lukács minden más evangélistánál többször kiemeli azt, hogy **Jézus női tanítványokat is gyűjtött maga köré**, és hirdette, hogy a mennyi Atyának a nők is közvetlenül, férfiak közvetítése nélkül is a gyermekei lehetnek.

Fogd és vidd!

„Dicsőség a magasságban Istennek, és a földön békesség, és az embereknek jóakarat!” (Lk 2,14)

Hallottál róla?

3

A keleti vagy ortodox kereszténységben a karácsonyt január 7-én ünneplik. Az egészen biztos, hogy ez a keleti hagyomány régebbi, mint a december 24–26-ára helyezett ünnep, ez utóbbi ugyanis csak a 325-ös niceai zsinat után lett hivatalos karácsonyi időpont. A téli napforduló környékén fontos ünnepek zajlottak Rómában, ezek közül is kiemelkedett a napkultuszhoz köthető *Sol invictus*, a legyőzhetetlen nap ünnepe. A karácsony „visszadátumozása” az erős pogány ünnep új tartalommal való feltöltését és „domesztikálását” célozta meg.

35. Vízkereszt ünnepe: Jézus mindenkinek ajándékká lesz

A napkeleti bölcsek imádják Jézust (Mt 2,1–12), Péter vallástétele (Mk 8,27–29)

„Isten rejtélyei sokkal megnyugtatóbbak, mint az ember megoldásai.” (G. K. Chesterton)

Vízkereszt ünnepét január 6-án tartjuk, ez zárja le a karácsonyi ünnepkört. A népszokások naptárában ettől a naptól kezdve lehet megünnepelni a farsangot egészen a böjti hetek első napjáig, hamvazószerdáig. A hagyományokat kedvelő házakban ilyenkor bontják le a karácsonyfát is. Ezzel véget ér az év egyik legbensőségesebb szakasza, és a feltöltekezés után elkezdődnek a kifelé fordulás napjai. **A befelé és kifelé fordulás határán álló ünnep tartalmában is kettősségeket hordoz.**

Mit jelent?

Vízkereszt ünnepének görög neve *epifánia*, amely megjelenést, Isten megjelenését, a világosság feltűnését jelenti, de sok helyen fényeknek vagy a fény napjainak is nevezik. Jézus megkeresztelésére és a három napkeleti bölcslátogatására emlékezünk ezen a napon.

Vízkereszt ünnepe az egyházi szokások szempontjából jóval színtelenebb a karácsonynál, mégis különösen fontos mondanivalója van. Magyarázatot ad karácsony titkára: **úgy mutatja be Jézust, mint aki Isten Fia és földi ember.** Ha jól figyelünk, a karácsony titokzatosága, mozgalmassága, érzelmeinkhez közel álló története hatalmukba kerítik érzékszerveinket. Vízkereszt figyelmeztet, hogy ezzel még nincs vége a karácsonynak. Az ajándékosztás után tudatosan is végig kell gondolnunk és át kell élnünk, hogy mit jelent **Isten legnagyobb ajándéka**, amit az egész emberiségnek adott. Fel kell fedeznünk és ki kell fejeznünk valahogy, hogy mi közünk van nekünk magunknak Jézushoz, az Atya ajándékához.

Szerinted?

1

Párokban beszéljétek meg, hogy számotokra mi volt a legnagyobb ajándék gyermekkorotokban, s mi most! Egyetértesz-e Pál apostollal: „*Nagyobb boldogság adni, mint kapni*” (ApCsel 20,35)?

Amikor rászoruló embereknek adunk ajándékot, akkor mi a különbség a „selejtezés” és az ajándékozás között?

A napkeleti bölcsek ajándékokat visznek Jézusnak (Mt 2,11), amely ajándékoknak szimbolikus jelentésük van:

- az arany Jézus király voltára utal: az arany a királyok vagyonát és hatalmát jelölte az ókori Keleten;

- a tömjén Jézus főpapságát vetíti előre: ezzel füstöltek a templomi szertartásokon, hogy segítsék Isten és az emberek kapcsolatát;

- a mirha pedig, amit a fájdalom csillapítására is használtak, Jézus próféataságát jelzi: ahogyan a próféták, ő is meg fogja ismerni a szenvedést, elviseli, gyógyítja és legyőzi.

A kisgyermek minden nap ajándékot szeretnének kapni, de ahogy felnőnek, egyre jobban megértik, hogy ajándékozni legalább olyan fontos és jó érzés, mint ajándékot kapni. Amikor még okosabbak lesznek, már azt is meglátják, hogy **a legjobban az tud ajándékot adni, aki maga is megajándékozottnak érzi magát.** Jézus személye és tanítása mindenkit arra emlékeztet, hogy létezik a világ legnagyobb ajándéka, és minden váratkozásunk ellenére ez a miénk is, mint ahogy minden emberé lehet. Ezért van erőnk önzetlenül élni, vagyis saját közvetlen érdekeink állandó keresése helyett mások kérdéseivel, gondjaival, életével is törődni. Lehet, hogy környezetünkben sok ember számára ez nem vonzó cél. Jézusról sokféleképp lehet vélekedni. Akik ismerik, azok – Péter apostolhoz hasonlóan – **meglátják benne az ajándékot, s szívesen vallják őt Krisztusnak** (héberül: Messiás), Isten felkentjének, megbízottjának.

Szerinted?

2

Vajon Jézusnak ajándék-e az, hogy Péter felismerte benne a Megváltót, s meg is vallotta ezt?

Péter apostol teszi az első hitvallást Jézus Krisztusról: „*Te vagy a Krisztus.*” (Mk 8,29) Ezt nevezzük **Cézárea Filippi-beli hitvallásnak**, mert Jézus ekkor éppen ezen a területen járt tanítványaival. A hitvallások azóta is mindig arra az alapvető jézusi kérdésre felelnek, hogy mi kinek mondjuk Jézust.

Mozdulj!

Fogalmazzatok meg válaszaitokat!
Kinek mondja Péter Jézust?

Kinek mondják a tanítványok Jézust?

Kinek mondják az emberek általában Jézust?

Ti kinek mondjátok Jézust?

Szerinted?

3

Lehet-e Péter apostol hitvallásánál átfogóbb érvényű hitvallást megfogalmazni?

Rakjuk össze!

Mit ünnepünk vízkeresztkor?

Mi Isten legnagyobb ajándéka számunkra?

Milyen kérdést tesz fel Jézus Péternek, s mit válaszol rá Péter?

Mi a hitvallások alapkérdése?

Fogd és vidd!

Jézus „a Krisztus, az élő Isten Fia” (Mt 16,16).

A képen Péter vallástétele látható a sixtusi kápolna egyik freskóján.

Mit kap Péter a vallástétele után Jézustól? Miért pont kulcsok jelölik ezt? Vajon miért más színűek a képen? Segíthetnek a válaszadásban a Mt 16,13–20 szakasz igeversei.

36. Virágvasárnap: Jézus megtisztítja az ünnepet

Jézus bevonul Jeruzsálembe, megtisztítja a templomot (Mt 21,1–17)

„Én nem a győzelemért vagy a bukás lehetőségéért igénylem az erőt. Azt a csendes erőt igénylem, amely képessé tesz az igazságtalanság, a balsors, a szomorúság, a meg nem értettség elviselésére.” (Murakami Haruki)

Jézus 33 évvel születése után, jeruzsálemi kereszthalála előtt egy héttel indult el Betániából az Olajfák hegyén és a Kidrón-patak völgyén át Jeruzsálem felé. Ezt a különleges utat különleges közlekedési eszközön, szamárháton teszi meg. Ahogy átvonul a jeruzsálemi Aranykapun, nagy tömeg fogadja, amelynek tagjai az útra szórt ruhákkal, ágakkal és „Hozsánna, aki jön az Úr nevében! Hozsánna Dávid fiának!” kiáltással fejezik ki azt, hogy királyként tekintenek rá. A Dávid házából származó királytól legtöbben politikai eredményeket vártak: azt remélték, hogy megszabadítja a népet a római elnyomás alól, s helyreállítja az ország rendjét.

A szamárháton bevonuló Jézus látványa világos üzenet volt az akkori jeruzsálemiek számára, hiszen a régi nagy királyok, Saul, Dávid és Salamon is számaron közlekedtek. A lelkesedés Dávid fiának, a Messiásnak szólt, akitől Isten akaratának teljesítését várták evilági, politikai értelemben is: helyreállítja az igazságosságot, felemeli a szegényeket, meggyógyítja a betegeket, és kiűzi az elnyomó rómaiakat. Néhány nap múlva viszont majd nagy megütközést kelt, hogy a Messiás vállalja a szenvedést és a halált.

Mit jelent?

1

Hozsánna: a héber kifejezés eredeti jelentése „most ments meg”, de liturgiai használata során az „Isten megment”, és a „dicsőség legyen (a Messiásnak)” értelemben Isten dicsőítését is kifejezte.

A szó a 118. zsoltárban is megtalálható, amelyet a zarándokok a jeruzsálemi templomba való bevonuláskor énekeltek Isten dicsőségének és megmentő cselekedetének kifejezésére.

Mozdulj!

1

Az utóbbi évszázadokban számos ének- és zenedarabot írtak Jézus bevonulástörténetére s a hozsánna kifejezésre. Hallgassatok meg néhány klasszikus és modern művet is, és figyeljétek meg, hogy a bevonulástörténet mely részére helyezik a hangsúlyt a szerzők zenéjükben!

Mit jelent?

2

Virágvasárnap: az ókori Keleten szokás volt, hogy a városba győztesként bevonuló királyok útját valamivel befedték. Máté, Márk és Lukács evangéliuma szerint az emberek a felsőruháikat és gallyakat terítettek az útra, János evangélista pedig pálmaágakról ír. A pálmaág az ókori keleti ember számára a győzelmet jelképezte. Ezért ennek az ünnepnek a neve több kultúrában is „pálmavasárnap” (latinul *Dominica palmarum*, angolul *Palm Sunday*, németül *Palmsonntag*).

Mozdulj!

2

Olvassátok el Zsolt 92,13–16 szakasz igeverseit! A Biblia embere számára milyen győzelmet jelképez a pálmafa?

Hallottál róla?

1

A magyar népszokásban több hagyomány is kapcsolódik virágvasárnaphoz. Ilyen például a „Bújj, bújj, zöld ág” gyermekjáték vagy a palóc kiszehajtás.

Szerinted?

1

Az alábbi érzések közül melyek jellemezhetnék a Jézus bevonulását figyelő embereket?

Melyik kikre vonatkozhatott?

reménység, düh, izgatottság, harag, félelem, öröm, szomorúság, boldogság, közöny, várakozás, türelmetlenség

A húsvét előtti negyvennapos időszak a böjti idő, amelynek utolsó hetét nevezzük nagyhétnek. Nagyhét kezdőnapja virágvasárnap, legfontosabb ünnepei nagycsütörtök, nagypéntek és a húsvét két napját megelőző nagyszombat. Evangélikus szokásaink szerint a böjti időszak a Jézus élettörténetére és tanítására figyelés különleges alkalmá, amely nem feltétlenül kapcsolódik össze a testi böjt látható jeleivel.

Hagyományaink szerint húshagyó keddel fejeződik be farsang ideje, ezen a napon sok helyen karnevállal ünneplik a nagyböjt előtti utolsó napot. A következő nap a húsvét előtti 40. nap, hamvazószerda. A római katolikus egyházban ilyenkor hamuval keresztet rajzolnak az ünnepen részt vevők homlokára, ami a bűnbánatnak és a halandóságra emlékezésnek a jelképe.

A böjti időszak előtti három hétre esik egyházunk naptárában böjtelő három vasárnapja.

Hallottál róla?

2

A barokk korban terjedt el az a szokás, hogy virágvasárnapon, a nagyhét kezdetén – eredetileg délután – sor került zeneművek, passiók éneklésére. Ebben a korban születtek Bach passiói és Händel *Messias* című oratóriuma is. Budapesten a Deák téri evangélikus templomban minden évben előadják Bach valamelyik passióját a Lutheránia Ének- és Zenekar közreműködésével. Ha tehetitek, hallgassátok meg élőben!

Szerinted?

2

Jézus rögtön a bevonulás után tisztítja meg a templomot. Vajon miért áll rögtön egymás után ez a két esemény?

Szerinted csak így lehetett megtisztítani a templomot, ahogyan Jézus tette?

Miért így tette?

Manapság sok templomban belépődíjat kérnek a turistáktól, a bejáratnál pedig egyházi könyveket és tárgyakat is lehet vásárolni. Vajon ez is bosszantaná Jézust?

Jézus a teremtő Isten nevében jön, s a célja az, hogy szavain és tettein keresztül **visszaálljon az eredeti, közvetlen és egyértelmű kapcsolat a mindenható Isten és teremtménye, az ember között.** Ezt a célját mutatja meg a bevonulása utáni első cselekedetében is: a jeruzsálemi templom megtisztításában.

Jézus megdöbben, hogy a templomot pénzszerező helyként használják. A pénzváltók a római pénzeket a templomban elfogadottra cserélték be: mivel a római érméken a rómaiak által istenként tisztelt császár képe szerepelt, azt nem lehetett a templomban felhasználni.

Jézus megmutatja, hogy Istennél nagyobb hatalom nem létezik sem égen, sem földön. Még ha úgy is tűnik, hogy akár az egymást váltó politikai uralkodók átmeneti dicsősége, akár a pénzen vásárolt hatalom torz uralma bármely korban ellentmond ennek, **a világ egyetlen igazi ura Isten.** Aki pedig **megtanít e hatalom titkaira, az nem más, mint Jézus Krisztus,** akit emiatt napokon belül keresztre feszítenek a várostól északra fekvő régi kőbánya területén, a Golgotán.

Rakjuk össze!

Gyűjtsétek össze, mit tanít nekünk a jeruzsálemi bevonulás és a templomtisztítás története Jézusról!

Fogd és vidd!

Jézus király, övé a hatalom mennyen és földön.

37. Nagycsütörtök: evés előtt lábmosás?

Júdás elárulja Jézust; Az utolsó vacsora (Mk 14,10–25; Jn 13,1–11): „Ekkor Júdás ...”

„Az ember sokszor bukik el, de nem hibáztatható, amíg azt nem mondja, hogy valaki ellökte őt.” (Elmer G. Letterman)

Miután Jézus bevonult Jeruzsálembe, első dolga volt megtisztítani a templomot a nyereszkes üzleti élettől, majd több alkalommal is nyilvánosan vitatkozott a főpapokkal, a farizeusokkal, az írástudókkal és a szadduceusokkal. Vitapartnerei gyakran körmönfont érveléssel igyekeztek őt sarokba szorítani. Jézus viszont egyszerű szavakkal világított rá arra, hogy csak a saját önző életmódjukat szeretnék védelmezni, pedig Isten azt akarja, hogy törődjenek a felebarátaikkal is. Ellenfelei végül elhatározták, hogy még a páskaünnep előtt elfogják és megölik Jézust.

Jézus és a tanítványai ugyanúgy fogtak hozzá az Egyiptomból való szabadulás, **a páska megünnepléséhez, mint akkoriban minden zsidó család és közösség.** Elterjedt szokás volt, hogy a többnapos ünnep első estéjére, a páskabarány elfogyasztására több rokoni család összegyűlt, sőt még vendégeket is hívtak, hogy minél többen kaphassanak a bárányból legalább egy falatot. Jézus és a tizenkét tanítvány tehát nem számított szokatlanul népes asztaltársaságnak, és helyet is találtak maguknak, ahol meghitt közösségben ülhatték körül az asztalt. Ezen az annyira hagyományosan induló ünnepi estén viszont Jézus három meglepő bejelentést tett. Először azt mondta, hogy **a tanítványok közül valaki el fogja árulni őt.**

Mozdulj!

Gyűjtsetek érveket és ellenérveket az alábbi válaszokhoz arra nézve, hogy mi lehetett Júdás árulásának indítéka!

- közönséges haszonlesés
- állampolgári kötelességtudat
- forradalmári türelmetlenség
- kétségbeesett életmentő kísérlet, amely balul sült el
- féltékenység
- Isten országa eljövételének elősegítése
- egyéb:

Egyetértetek-e az alábbi állítással?

„Mindegyik mellett lehet érvelni, de az a tény, hogy megbánta árulását, és utána felakasztotta magát, arra utal, hogy magasabb célok vezethették tettét, csak számítása nem vált be.”
Nézzétek meg a párhuzamos igehelyeket is (Mt 26,14–16; Lk 22,2–6)!

Szerinted?

1

Miért kérdezzetik a tanítványok Jézustól, hogy „talán én árullak-e el” (Mk 14,19)?

Vajon Júdás ekkor már tudja magában, hogy ő árulja el Jézust? Mi lenne az a három kérdés, amelyet feltennének Júdásnak?

Jézus második meglepő kijelentése, amint megtörte a kenyeret, és körbeadta a borospoharat, arra utalt, hogy **saját magát adja oda a tanítványokért és sokakért**, hogy a szabadító Istennel új szövetségre léphessenek.

Szerinted?

2

Gondolhattak-e arra a tanítványok, hogy ezen az estén maga Jézus a páskabarány, aki az Egyiptomban szenvedő zsidók számára a szabadulás jelképe volt?

Végül Jézus harmadik kijelentésében **egy közeli, radikális változást** jelentett be: „*Nem iszom többé a szőlőtő terméséből addig a napig, amikor újat iszom* [Máté evangélista szerint: *veletek*] *az Isten országában.*”

Szerinted?

3

Vajon mit akarhatott Jézus mondani a harmadik kijelentéssel?

A három szinoptikus evangéliumnak az utolsó vacsoráról szóló tudósítását **János evangélista kiegészíti a lábmosás történetével.** Jézus kendőt kötött maga elé, tálat vett a kezébe, sorban a tanítványok elé térdelt, hogy megmossa a lábukat. Péter tiltakozott ez ellen, mert nem tudta elviselni, hogy Jézus a háziszolgák feladatát vállalta magára, és sértette méltóságát, hogy Mestere ilyen mélyre lealacsonyítja magát. Jézus viszont ragaszkodott ahhoz, hogy megmossa Péter lábát is, sőt később így szólt hozzájuk: példát adtam nektek, „nektek is meg kell mosnotok egymás lábát”, azaz legyetek alázatosak egymás iránt, **ne uralkodni akarjatok egymáson, hanem szolgáljatok egymást.**

Hallottál róla?

Jézusnak ezt a példáját sok keresztény közösségben megismétlik nagycsütörtök napján. A katolikus egyház feje, Ferenc pápa hivatalba lépése után, 2013 nagycsütörtökén egy fiatalkorú elítélteket fogva tartó börtönt látogatott meg, ahol a férfiak mellett női rabok lábát is megmosta, 2014-ben pedig fogyatékkal élők között végezte ezt a szolgálatot.

Szerinted?

4

Miért jelentős, hogy a lábmosás során a pápa nőket és fogyatékkal élőket is választott?

Nagycsütörtök esteje az **ellentmondások kezdetének éjszakájává** lett. Az utolsó vacsora Jézus szándéka szerint a legszorosabb összetartozást fejezte ki, mégis itt kezdődött el az a folyamat, amelynek során végül tanítványai is elhagyták a szenvedés útjára induló Mestert. Júdás, az áruló csak az első volt a sorban. A Gecsemáné-kertben tanítványai nem virrasztottak vele, hanem elaludtak. Péter, aki ugyan harciasan fogadkozott, hogy akár az élete árán is ki fog tartani Jézus mellett, néhány órán belül mégis háromszor egymás után letagadta, hogy egyáltalán valaha találkozott vele. Az este, amelyet közös ünneplésnek terveztek, Jézus számára végül a **szívszorító egyedüllet éjszakájává lett:** mennyei Atyján kívül senki nem maradt mellette.

Szerinted?

5

Miért nem ismerték fel a tanítványok, hogy Jézusnak szüksége van rájuk?

Miért hangsúlyozzák az evangélisták, hogy Jézus egyedül vágott neki a szenvedés útjának?

Rakjuk össze!

Miért gyűltek össze Jézus és tanítványai az utolsó vacsorára?

Mi volt Jézus három meglepő bejelentése?

Mire tanította Jézus a tanítványokat a lábmosás példájával?

Fogd és vidd!

Nagycsütörtökön azt ünnepeljük, hogy Jézus önmagát adta a bűntől és a gonosztól való megszabadulásunkért. Ezt a megszabadulást élhetjük át az utolsó vacsorát felidéző úrvacsorai közösségben is.

38. Az úrvacsora eredete – Jézus önmagát kínálja az ünnepen

Úrvacsora (1Kor 11,23–26): „Mert én az Úrtól vettem...”

„Mi az oltáriszentség? Jézus Krisztus Urunk valóságos teste és vére kenyérben és borbán, melyet Krisztus maga azért rendelt, hogy azt mi, keresztyének együk és igyuk.

Mit használ az ilyen evés és ivás? Megmutatják azt ezek az igék: »Érettetek adatott« és »Kiontatott bűnök bocsánatára«. Vagyis, hogy a szentségben az igék által bűnbocsánatot, életet és üdvösséget nyerünk. Mert ahol bűnbocsánat van, ott élet és üdvösség is van.

Hogyan művelhet a testi evés és ivás ilyen nagy dolgokat? Nem az evés és ivás teszi, hanem az igék (...). Aki hisz ezeknek az igéknek, az elnyerte azt, amit ezek hirdetnek és hangoztatnak, ti. a bűnök bocsánatát.” (Luther Márton: *Kis káté* – részletek)

A tanítványok és Jézus csütörtök este vannak együtt utoljára nyugodt körülmények között. Hosszú hónapok óta meghatározza életüket, hogy ehhez a körhöz tartoznak. Közös múltjuk van, és együtt várják a jövőt. A hagyományos páskavacsora kötött elemei során Jézus váratlanul kezébe veszi a kenyeret és a bort, hálát ad, és tanítványainak adja. Közben azt mondja, hogy a kenyér az ő teste és a bor az ő vére. Tanítványai pedig egészen addig emlékezzenek rá, felidézve és elmondva halálának történetét az utolsó vacsorához hasonló körülmények között, amíg ismét velük nem lesz. Jézus erre vonatkozó bibliai szavait nevezzük az **úrvacsora szereztetési igéinek**. Már csak néhány óra van hátra elfogásáig. Mindannyian érzik, hogy a következő napok súlyos terheket hoznak, de bíznak is Jézusban, hogy végül minden jóra fordul. Később ott vannak halálánál, megismerik a feláldozását és megjelenéseiről szóló híreket. Lassanként ők is és az egyre nagyobb számban élő keresztyének is megértik, hogy a megígért eljövétel nem várható túl közeli időpontban. Jézus eljövetele a történelem legvégső pillanatait jelenti majd.

Szerinted?

A képzőművészetben minden korban kedvelt téma volt az utolsó vacsora ábrázolása. Szerintetek milyen lehetett az utolsó vacsora hangulata?

Húzzátok alá a szerintetek lehetséges jellemzőket!

pompás, szerény, fenséges, különleges, ünnepélyes, hagyományos, vallásos, magasztos, természetes, örömteli, közösségi, zenés, énekes, egyszerű

Harald Duwe: *Utolsó vacsora*, 1978

Az **úrvacsora elnevezés az Úrral elköltött utolsó vacsora utal.** A „vacsoratórsaság” tagjainak élete szorosan összetartozik a múlt-jelen-jövő több több fontos pontján, ezért az úrvacsorát latinul közösségnek, *communiónak* nevezik. A görög elnevezése hálaadás, öröm, azaz *eukharisztia*. Az első évszázadok keresztényei úgy értelmezték az úrvacsorát, hogy azokban a közösségekben, ahol ismerik Jézus nagycsütörtöki szavait és azok jelentését, ott az emberek a **végső halál elleni orvosságot** kaphatják meg a kenyér és a bor színeiben.

Később több felfogás is kialakult, főleg aszerint, hogy csodát, titkot, jelet, szokást, ígéretet vagy lelki értelmezést tulajdonítottak-e az úrvacsorának.

♦ A **római katolikus** egyház tanítása szerint az oltárra helyezett ostya és bor a mise egy pillanatában anyagát tekintve is átváltozik Krisztus testévé és vérévé. Ezt a felfogást **átlényegülésnek** nevezik. Emiatt a katolikus gyakorlatban megkülönböztetett figyelemmel kell bánni az átváltoztatott ostyával.

♦ Az **evangélikus** hit szerint Krisztus – ígérete szerint – **valóságosan van jelen** az úrvacsorában, ennél többet nem lehet mondani róla. Luther és sok 16. századi evangélikus teológus a filozófia és a teológia szétválasztására törekedett annak érdekében, hogy az elvont filozófiai gondolatok el ne homályosítsák a hit sokszor nagyon egyszerű, de üdvösségre vezető igazságait. Az evangélikus felfogás ennek értelmében Jézus Krisztus valóságos jelenlétét vallja az úrvacsora elemeiben, és félrevezetőnek tart minden erre vonatkozó értelmi megfejtést.

♦ A **református** egyházban két felfogás él: az egyik szerint az úrvacsorai elemek (kenyér és bor) az **üdvösségről megerősítő emlékeztető jelek** (Zwingli), a másik szerint a hívők ezek elfogyasztásával **lelki értelemben veszik magukhoz** Krisztus testét és véré (Kálvin). Az evangélikus és református felfogás közti különbség a wittenbergi és helvét teológusok között megtartott marburgi kollokvium (1529) alkalmával vált egyértelművé. Ezen Zwingli a jelképes jelenlét felfogását képviselve úgy érvelt, hogy Krisztus teste nem lehet egy időben több helyen. Márpedig ha az Apostoli hitvallásban azt valljuk, hogy Jézus felment a mennybe és az Atya jobbjára ült, akkor nincs okunk arra gondolni, hogy test szerint is jelen volna az úrvacsorában. Luther erre azt válaszolta, hogy Jézus maga is rendelkezik a mindenütt jelenvalóság isteni tulajdonságával, ezért rá nem érvényes ez az észérv. Később svájci reformátortársához hasonlóan Kálvin sem osztotta a valóságos jelenlét gondolatát, hanem úgy magyarázta, hogy aki hittel veszi az úrvacsorát, az lelki értelemben él Jézus testével és vérével.

Mozdulj!

1

Húzd alá a mottóban azokat a szavakat, amelyek számodra legfontosabbak az úrvacsora megértéséhez!

Hallottál róla?

Az evangélikus és a római katolikus egyház közt hivatalosan még ma sincs úrvacsorai közösség, de mindkét oldalról egyre többen sürgetik létrejöttét.

A magyarországi református és evangélikus egyházak közt a nagygyerezsdi egyezmény (1833) óta van, nemzetközi szinten pedig az 1973-ban megkötött Leuenbergi konkordia óta, amelyhez azóta több mint 80 egyház csatlakozott.

Mozdulj!

2

Rendezzettek ökumenikus kerekasztal-beszélgetést az úrvacsora felfogásáról!

A három felekezet képviselőiben magyarázzátok el egymásnak az úrvacsoratan lényegét. Fogalmazzátok meg a közös úrvacsoravételhez fűződő kérdéseiteket!

Vitassátok meg, hogy fontos-e a közös úrvacsoravétel szempontjából, hogy mindegyik keresztény felekezet pontosan ugyanúgy értelmezze az úrvacsorát!

Rakjuk össze!

Mi az úrvacsora lényege?

Hasonlítsd össze az evangélikus, a katolikus és a református úrvacsorátant!

Fogd és vidd!

Jézus mondja: „Vegyétek, egyétek, ez az én testem, amely tiérettetek megtöretik, ezt cselekedjétek az én emlékezetemre. (...) E pohár amaz új szövetség az én vérem által, ezt cselekedjétek, valamennyiszer isszátok az én emlékezetemre.” (1Kor 11,24–25)

39. Kételyek között – Jézus mélységei

A Gecsemáné-kertben (Mk 14,32–42): „Ekkor arra a helyre értek...”

„Azért vagyunk ezen az árbócavesztett hajón, hogy szenvedjünk. Büszke lehet rá az ember, hogy le tudja győzni legnagyobb kínjait.” (Comte de Lautréamont)

Get semáné héberül az Olajprések kertje. Sokszor kereste fel Jézus ezt a kertet az Olajfák hegyének lábánál, amikor elvonult a tömegtől. Számára a kert az erögyűjtés és elmélyülés, az **Atyával való kapcsolat átélésének rendkívüli helye** volt.

Szerinted?

1

Vajon miért pont egy kert az a hely, amely Jézus életében ilyen fontos szerepet töltött be?
Miért nem inkább a templomba ment imádkozni?

Az utolsó vacsora után is ide tért be Jézus a tanítványokkal. Imádságából látszik, most nem az a szándék vezette, hogy önszántából készüljön élete utolsó napjaira. Arra kéri Istent, hogy ha lehet, történjenek másképpen a várhatóan halálához vezető események. Ha lehetséges, változtassa meg Isten a vele kapcsolatos tervét. Az a kép, amelyet Jézusról rajzolhatnánk az itt töltött órákban, a céltudatos vezető, a hős vagy a szupersztár helyett megrendült, elbizonytalanodott, **útját kereső emberként** ábrázolná őt. Most fél, retteg és kétségek gyötrik.

Maga mellé veszi a tanítványok közül kiválasztott barátait, és csak velük indul el imádkozni egy távolabb eső hely felé. Azután őket is elhagyja, hogy egyedül, szíve és gondolatai legmélyén lehessen együtt az Atyával. Imádsága közben háromszor is visszatér hozzájuk, mintha az eddigi életébe visszavezető utat keresné társaságukban: a tanítás, igazságra vezetés, igehirdetés és tanítványi közösség megszokott útját, de nincs hova visszafordulnia. Barátai mélyen alszanak először, másodszor és harmadszor is. Az első után még felriadnak és meghallgatják kérdését. A második után már nemcsak álmosak, hanem azért is alszanak, mert nem tudnak válaszolni iménti kérdésére. **Nem képesek részt venni Jézus vívódásában**, de nem képesek éberen átélni tehetetlenségüket sem.

A történetben ezen a ponton nemcsak az válik világossá, hogy **a legnagyobb kérdések tudatos meg-harcolásakor minden ember magányos**, hanem az is, hogy **Jézus egyre inkább kiengedi kezéből az ismert múlt iránti ragaszkodását**. A harmadik alkalommal már meg sem kísérli barátai felébresztését. Nem zavarja pihenésüket: útja hirtelen úgy válik el tőlük, hogy mégsem hagyja el őket. Megjárta az Atya színe előtt átvezető utat, elfogadta kezéből a jövőjét. Nem ő döntötte el sorsát, de ő döntött úgy, hogy elfogadja. Pár pillanat múlva felébreszti tanítványait, és elindul a halálához vezető úton. Ezekre is vannak szavak, itt is érvényesek a szokások, de az Isten és ember, élet és halál közti mezsgyét megjárva ezek a szavak és ezek a tettek már mást jelentenek.

Rakjuk össze!

A Mk 14,32–42 szakaszból keressétek meg azokat a gondolatokat, amelyek Jézus emberi és isteni voltát mutatják meg!
Jézus ember:

Jézus Isten:

Szerinted?

2

Döntsétek el, hogy az alábbi állítások igazak vagy hamisak!

1. Jézus Krisztus földi életében ember volt, halála után Isten lett.
2. Jézus Krisztus földi életében ember is volt, de elsősorban Isten.
3. Jézus Krisztus félig ember, félig Isten. A görög mitológia terminológiáját használva úgy is mondhatnánk, hogy „félisten” volt.
4. Jézus Krisztus isteni ember volt.
5. Jézus Krisztus tökéletes az istenségben és tökéletes az emberi létben.
6. Mindennapi logika alapján is igazolható, hogy Jézus Krisztus egyszerre valóságos Isten és valóságos ember.
7. Jézus Krisztus valósággal Isten és valósággal ember.
8. Jézus Krisztus látszólag volt ember, de valójában Isten.
9. Jézus ember volt, csak halála után Isten fiává fogadta.
10. Jézus Krisztus egylényegű az Atyával istenség szerint és egylényegű velünk emberi lét szerint.

Mit jelent?

Doketizmus: az a tévtanítás, amely Jézus Krisztusnak csak látszólagos testet tulajdonít. (A görög *dokeo* = 'látszani' igéből származó kifejezés.) Alapja az a feltevés volt, hogy Jézus nem kerülhetett kapcsolatba az alsóbbrendű anyagi világgal, mivel Isten nem élhetett át e világi szenvedést. A doketizmus azért tévtanítás, mert Jézus személyének valóságát félreértelmezi, a megváltás és az úrvacsora titkát elveszi.

Ernst Barlach: Jézus a Gecsemáné-kertben

Az evangéliumokban a Gecsemáné-kerti vívódás mellett több olyan hely is van, ahol Jézus megnyilvánulása az Atya és az emberek világa közötti mezsgye megjárására, ismeretére utal. Jézus ember, mégis távolabbi utakat mutat az emberi utaknál. Már a korai keresztények körében elterjedt szokás volt ezt **Jézus kettős természetének (isteni és emberi természetének)** nevezni.

Mozdulj!

Beszélgessetek az alábbi kérdésekről!

- Ha Jézus Isten volt, akkor hogyan lehetett kitéve ekkora rettegésnek és belső elbizonytalanodásnak?
- Vajon miért kérte Jézus az Atyjától, hogy vegye el tőle a szenvedés poharát?
- Jézus kérése – „*ne úgy legyen, ahogy én akarom, hanem amint te*” – tagadja Jézus istenségét?

Keressetek Jézus életéből olyan további példákat, amelyek Jézus ember és Isten voltát mutatják meg!

A Jézus természetéről szóló tanítást több évszázados vita után a khalkedóni zsinat rögzítette Kr. u. 451-ben. Kettős természetét pontosan fejezi ki a neve is: a **Jézus szó történelmi alakjára, a Krisztus (héberül Messiás) cím isteni voltára** utal.

Fogd és vidd!

Jézus Krisztus valóságos Isten, üdvösségünkért emberré lett.

40. Jézus kihallgatásai – koncepciók perек

Jézus a nagytanács előtt; Jézus Pilátus előtt (Mt 26,57–27,26; Mk 14,53–15,19; Lk 22,66–23,25; Jn 18,12–19,16): „Ekkor Jézust a főpaphoz vitték...”

„Egyik ezt, másik azt hazudta.
Nem egyeztek a vallomások.

Mi mást tehettek? Megtetézték
a vádat azzal,
hogy becsapta még a tanukat is.

Így aztán mindenképp megérdemelte,
hogy megfeszítsék.”
(Rónay György: *Pótlás a Passióhoz*)

Mit jelent?

Főpap: a legfőbb zsidó vallási vezető.

Nagytanács: a legfőbb zsidó törvényhozó testület.

Koncepciók per: olyan per, amelyben előre meghozzák az ítéletet, de azt a látszatot keltik, mintha szabályos per folyt volna le. A koncepciók per célja az engedelmesek hűségének megerősítése és az engedetlenek megfélemlítése.

Jézus tanításaival és gyógyításaival hamar halálos ellenfeleket szerzett magának. Márk evangélista szerint már a sorvadtszerű ember szombati meggyógyítása után elhatározták a farizeusok és a Heródes-pártiak, hogy végezzenek vele (Mk 3,6). Lukács szerint a templom megtisztítása után határozták el a főpapok és az írástudók, hogy megölik Jézust, de akkor még nem mertek cselekedni, hiszen a nép rajongott érte (Lk 19,47–48).

Szerinted?

1

Mi lehetett Jézus ellenfeleinek fő motivációja? igazságkeresés, irigység, félelem, hatalomféltés, hamis próféták elítélése, blaszfémia elutasítása, törvény betartatása

Michael D. O'Brien: *Jézust elítéli a nagytanács*

A Gecsemáné-kertben Júdás vezette oda Jézushoz a főpapok által felfegyverzett sokaságot. Elfogatása során Jézus ügyelt arra, hogy az őt kísérő tanítványok ne alkalmazzanak erőszakot, és arra is, hogy a vele levőknek semmi baja ne essék. Jézus halálra ítéletét egy nyilvános koncepciók per keretében akarták keresztülvinni Jézus ellenfelei. Szükség volt arra, hogy a perben egyhangú ítéletet hozzon a nagytanács, amit aláír Pilátus, a római helytartó (valamint Lukács szerint Heródes, Galilea negyedes fejedelme), s amit lehetőleg támogattak a Jézusért rajongó tömeg is. Törekvéseiket végül teljes siker koronázta. A nagytanács hamis tanúk beszerzése révén igyekezett megalapozni a vádat Jézussal szemben. A mózesi törvények szerint ugyanis csak akkor lehet valakit halálra ítélni, ha legalább két ember teljesen egybehangzó tanúvallomást tesz az ügyben (5Móz 17,6kk; 19,15kk). A tanúk vádjai valószínűleg arra vonatkoztak, hogy Jézus megszegte a szombat törvényét (például a Betesda-tavi beteg meggyógyításakor), és istenkáromlást követett el (például a béma meggyógyításakor), de a tanúk még hamis vallomásaik során is csődöt mondtak, mert állításaik nem egyeztek.

Ekkor maga **Kajafás főpap** szembesítette Jézust azzal **a kijelentéssel, amire fel lehetett építeni az istenkáromlás vádját:** *„Te vagy a Krisztus, az Áldottnak Fia?”* Mivel a nagytanács előre eldöntötte, hogy Jézus nem lehet a Messiás, Jézus igenlő válaszára a főpap megbotránkozása jeléül megszaggathatta a köntösét, és megkérdezhetette a nagytanács véleményét, amely egyöntetű volt: *„Méltó a halálra!”* Jézus olyan kijelentést tett a hetvenegy ember előtt, amely istenkáromló volt azok számára, akik nem hittek benne. Ezzel a kijelentésével viszont még az utolsó nyilvános megszólalásában is felkínálta hallgatósága számára a benne való hit lehetőségét.

A nagytanácsnak nem volt joga halálos ítéletet hozni, ezért Pilátus elé kísérték Jézust, hogy erősítse meg és hajtassa végre az ítéletet. **Pilátus előtt már nem vallási vádat emelnek a nagytanács tagjai, hanem politikait:** Jézust forradalmárnak állítják be, aki veszélyt hozhat a római uralomra. Pilátus szerepe az evangéliumi elbeszélések tükrében ellentmondásos. Néha olyan benyomást tesz, mintha meg lenne győződve Jézus ártatlanságáról, és vonakodva tenne eleget a vallási vezetők követelésének, sőt még a felelősséget is elhárítja magától, amikor megmossa a kezét (Mt 27,24). Máskor viszont menthetetlen vakságáról tanúskodik, hiszen Jézus, az Igazság előtt állva megkérdezi: *„Mi az igazság?”* (Jn 18,38) Megint máskor kegyetlen uralkodónak mutatkozik, aki még az ítélet előtt, minden ok nélkül megkorbácsoltatja Jézust (Jn 19,1).

Talányos a halálra ítélt rabló, Barabbás szerepeltetése is Jézus elítélésének az elbeszélésében. Semmi nem utal arra, hogy lett volna olyan szokás, hogy a helytartó ünnepenként a nép kívánsága szerint elengedett volna egy foglyot, és ez a gesztus Pilátus természetétől is idegen. **Barabbás színre léptetése inkább az ítélethozatal dramaturgiája szempontjából fontos:** a koncepció per teljes sikerét a legjobban az érzékelteti, hogy a vallási vezetőknek még a népet is sikerült maguk mellé állítani: a bűnöző Barabbás szabadságára szavaznak, Jézusra pedig halálos ítéletet kérnek: *„Feszítsd meg!”*

Az ítéletet végül Pilátus fogalmazza meg héberül, görögül és latinul: **„A NÁZÁRETI JÉZUS, A ZSIDÓK KIRÁLYA”** (INRI – Iesus Nasareus Rex Iudaeorum). Amivel a helytartó a zsidó vallási vezetőket meg akarta szégyeníteni, a mindenkori ellenállás számára pedig elrettentő példát akart szolgáltatni, az **egy magasabb értelemben igaz ítéletnek bizonyult.**

Mozdulj!

1

Képzeld el Jézus kihallgatásainak színterét, közegét, hangulatát! Milyen lehetett Jézus nagytanács előtti és Pilátus előtti kihallgatása? Keressetek olyan filmrészletet, amely szerintetek jól mutatja be ezeket!

Szerinted?

2

Vajon mit jelenthetett Jézus pere az – akár pár évtizeddel, akár kétezer évvel később – üldöztetést elszenvedett keresztények számára?

Jézus kihallgatási perei befolyásolják-e a te igazságfogalmadat?

Mozdulj!

2

Vitassátok meg, ki mennyiben felelős Jézus haláláért!

Mindenki válasszon egy szereplőt (Kajafás, Pilátus, nagytanács, Heródes, zsidó vezetők, tömeg), akit megpróbál megvédeni ebben a kérdésben. Van, akit könnyebb védeni?

Rakjuk össze!

Mivel vádolták meg Jézust?

Végül milyen vád alapján ítélték el?

Ki volt Kajafás, Pilátus, Heródes?

Milyen szerepe volt Jézus elítélésében Kajafásnak, a nagytanácsnak, Pilátusnak, Heródesnek, a zsidó vezetőknek és a tömegnek?

Mit jelent az INRI felirat?

Miért koncepció per Jézus elítélése?

Fogd és vidd!

Jézust a nagytanács egy koncepció perben ítélte el istenkáromlás vádjával, a római helytartó pedig a nagytanács nyomására felségárulás vádjával.

41. Passiótörténet – Jézus együtt szenved az emberiséggel

Jézus szenvedéstörténete (Mk 14–15): „Korán reggel azonnal...”

„Ugy segített, hogy nem segíthetett.
Lehetett láng, de nem lehetett hamva.
Ahány igazság, annyi szeretet.
Ugy van velem, hogy itt hagyott magamra.” (József Attila)

Mit jelent?

Jézus szenvedéstörténetét latin eredetű szóval **passiónak** nevezzük.

A négy evangélium a szenvedéstörténet elbeszélése során mutatja a legtöbb hasonlóságot, ami arra utal, hogy az evangéliumok születésekor a Római Birodalom különböző városaiban élő őskeresztény gyülekezetekben már egységes hagyomány szerint emlékeztek Jézus halálára. A négy evangélista tudósítása ugyanakkor mégsem teljesen azonos. Ez azt mutatja, hogy az evangélisták még az egységes hagyományt is szabadon kezelték, hogy **elbeszélésükben érvényre jusson a Jézus halálának értelmét magyarázó személyes üzenetük**. A legfontosabb személyes hangsúlyt az fejezi ki, hogy négyen háromféle módon rögzítik Jézus utolsó szavait. Márk és Máté szerint Jézus közvetlenül a halála előtt azt mondta: „*Én Istenem, én Istenem, miért hagytál el engem?*” (Mk 15,34; Mt 27,46) Lukács szerint: „*Atyám, a te kezébe teszem le az én lelkemet!*” (Lk 23,46) János szerint pedig: „*Elvégeztetett!*” (Jn 19,30)

Szerinted?

1

Melyik evangélista mit akarhatott hangsúlyozni Jézus utolsó szavaival?

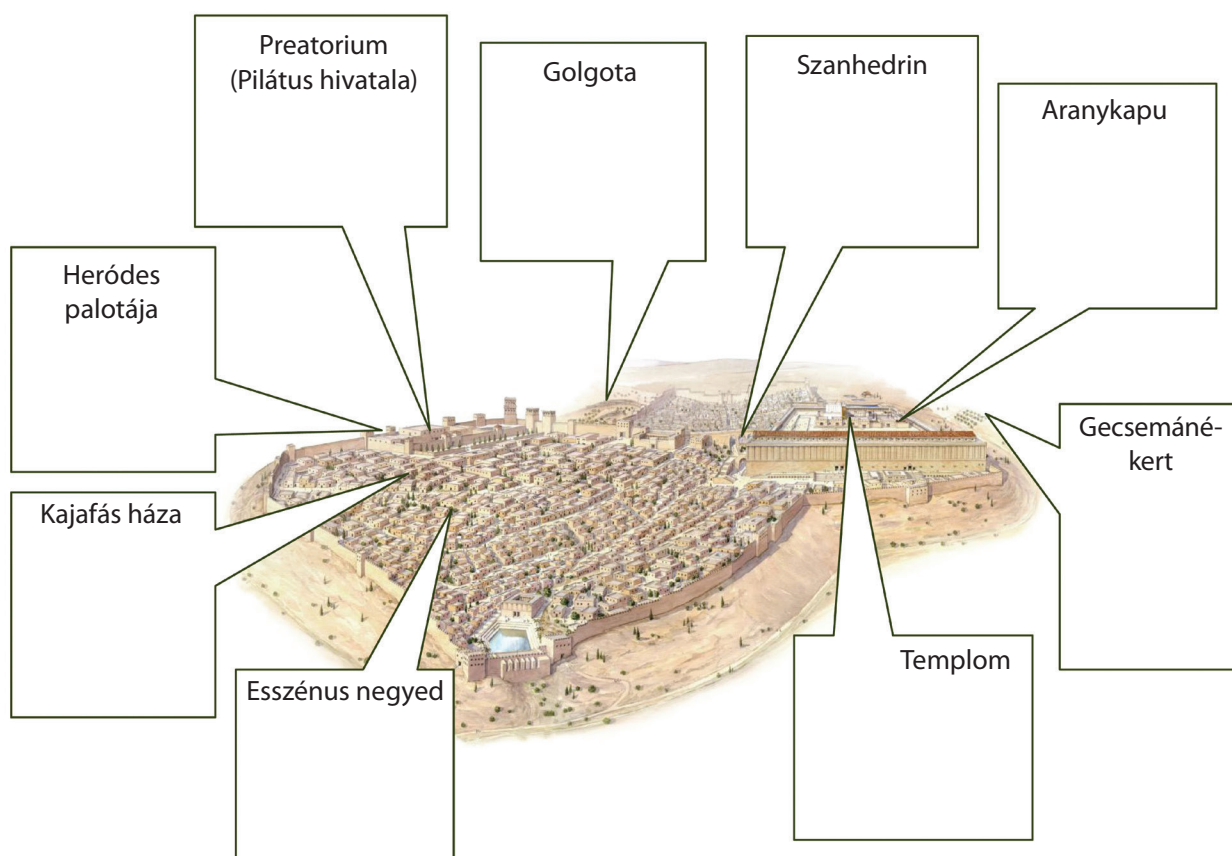
Jézus szenvedésének eseményei négy fő helyszínen zajlottak le. Az első helyszín az Olajfák hegyén található Gecsemáné-kert, ahol elfogták, a második Kajafás főpap palotája, ahol még éjszaka összegyűlt a nagytanács, hogy Jézust kihallgassák és elítéljék, a harmadik Pilátusnak, a római helytartónak a palotája, ahol a helytartó kimondta a halálos ítéletet, a negyedik pedig a városon kívül fekvő Golgota, a Koponya-helynek nevezett kivégzőhely, ahol keresztre feszítették. (Lukács egy ötödik helyszínt is megnevez, az ő elbeszélése szerint Jézust Pilátus először a galileai ügyekben illetékes Heródeshez küldte el.) A Koponya-helyen végül Jézust két gonosztevő között feszítették keresztre, halála után pedig a megfeszítést vezető római százados mondta ki először: „*Bizony, ez az ember Isten Fia volt!*” (Mk 15,39)

Mozdulj!

Számozzátok meg a helyes sorrend szerint a passiótörténet részeit! Segíthet a megfejtendő szó.

- T) Jézus megostorozása és tövissel való koronázása
- V) Utolsó vacsora
- E) Jézus bevonulása Jeruzsálembe
- T) Sírbatétel
- G) Jézus elfogatása
- E) Jézus a nagytanács előtt
- L) Júdás árulása
- T) Levétel a keresztről
- É) Jézus az Olajfák hegyén
- T) Jézus Pilátus előtt
- E) Kereszthalál
- Z) Péter megtagadja Jézust
- E) Jézus és Barabbás

Írjatok az egyes eseményekhez rövid imádságot!

Hallottál róla?

A katolikus egyház tagjai minden nagypénteken keresztúton vesznek részt. Jézus szenvedéstörténetét tizennégy stációra, azaz állomásra osztják fel, és Jézus halálra ítéletétől a temetéséig gondolatban végigjárják Jézus szenvedésének az útját. Ez a szokás a hagyomány szerint már Jézus feltámadása után megkezdődött azzal, hogy Jézus édesanyja és egy-két tanítvány újra meg újra végigjárták azt az útvonalat, ahol Jézus a keresztet vitte. A keresztút mai formáját a 14. században kezdték el gyakorolni a ferences rend tagjai, később pedig az ő hatásukra terjedt el az egész világon. A protestáns keresztények leggyakrabban ének és imádság révén idézik fel Jézus szenvedésének emlékét. Ezt a hagyományt Johann Sebastian Bach emelte a legmagasabb fokra, akinek *Máté-passióját* és *János-passióját* világszerte éneklik, játsszák és hallgatják, hogy ki-ki rajtuk keresztül érthesse meg, mit jelent számára Jézus szenvedése tanújának lenni.

Szerinted?

2

A képen az 1. századi Jeruzsálem rajzát láthatod, amelyen bejelöltük a nagyheti események szempontjából fontos helyszíneket. Írd a helyszínekhez a megfelelő eseményt, valamint sorszámozd a helyes sorrend szerint! (Van olyan helyszín, amely többször is szerepel.)

Rakjuk össze!

A térkép alapján mondjátok el Jézus passiótörténetét! Kik voltak a szenvedéstörténet főbb szereplői? Miért fontos számunkra Jézus szenvedésére emlékezni?

Fogd és vidd!

„A mi vétkeink miatt kapott sebeket, bűneink miatt törték össze. Ő bűnhődött, hogy nekünk békességünk legyen...” (Ézs 53,5)

42. Nagypéntek: a kereszt teológiája, az ünnep „epicentruma”

Nagypéntek (Mk 15,33–41), A kereszt igéje Isten hatalma (1Kor 1,18–25)

„Nem az nevezhető méltán teológusnak, aki Isten láthatatlan dolgait az ő teremtetett művében felfogva szemléli. Hanem az, aki Isten látható műveit, azaz a »hátát« a szenvedésekben és a keresztben szemlélve fogja fel.” (Luther Márton)

Mozdulj!

- „Az emberi életben nagyon fontos, hogy mindent megértsünk.”
- „Az emberi életben nagyon fontos annak elfogadása, hogy bizonyos dolgokat nem lehet megérteni.”

Gyűjtsetek érveket, amelyekkel az állításokat alátámasztjátok vagy cáfoljátok!

Megtanultuk, hogy a világ fizikai összetevőkre bontható, és ezeknek mértékük és mértékegységük van. Van mértéke például a fénynek és a távolságnak, és tartozik mértékegység az eltelt időhöz és a megtett úthoz. **Nagypéntek és Jézus Krisztus keresztje az élet teljességének a mértéke, az ehhez tartozó mértékegység pedig Isten végtelen szeretete.** Már ennyiből is sejthető, hogy ha a világnak van köze az élet teljességéhez, akkor a véges és végtelen mértékegységek találkozásából még sok bonyodalom fog származni. Sejtésünk lépten-nyomon be is igazolódik: a világ tele van vonzóan összefércelt vallási féligazságokkal, amelyek vagy egyszerűen csak érvényesülni akarnak, vagy – rosszabb esetben – valamilyen egyszerűbb, mögöttes cél szolgálatában állnak. Nincs is miért csodálkoznunk azon, hogy a történelem néhány pontján az emberek tömegesen elhagyták e féligazságokat, és szívesebben választották a vallástalanság állapotát. Ez alól természetesen a kereszténység több felfogása sem kivétel.

Hallottál róla?

Egyes templomokban nagypénteken fekete lepellel borítják le az oltárképeket. Ez azt a feszültséget érzékelteti, amely az ember mindent megérteni kívánó racionalizmusa és Jézus Krisztus szenvedése és halála között feszül.

Jézus kereszthalála nem követhető hétköznapi tapasztalatainkkal. A „józan paraszti ész” azt diktálná, hogy ha Isten a legnagyobb Úr a világon, akkor Fiát nem feszíthették volna meg. Ha pedig mégis megfeszítették, akkor legkésőbb megfeszítése pillanatában mindenkinek be kellene látni, hogy egy megölhető isten nem lehet mindenható úr égen és földön.

Egy ásatás során az egyik római császári palotában, az ott szolgáló inasok iskolaépületében találtak egy furcsa keresztet a falra karcolva, amelyet a régészek „gúnyfeszületnek” neveztek el. Az ezen látható számárfejú alak arra utal, hogy ha a világ ura hagyta magát megfeszíteni, akkor vagy elment az esze, vagy nem is a világ ura.

A problémát Pál apostol azzal a válasszal oldja meg, hogy az Isten „bolondsága” bölcsőbb az emberek bölcsességénél, és az Isten „erőtlensége” erősebb az emberek erejénél (1Kor 1,25). Jézus egész életében másféle hatalomról beszélt, mint amelyet vártak tőle, és ezt halálával is következetesen megmutatta. Ez a következetesség meghaladja a hétköznapi értelem elvárásait. **Nagypéntek és a kereszten Isten elképzeléseinket és elvárásainkat megelőző bölcsessége, amely azóta is mértékül szolgál az élet teljességét kereső hit számára.**

Az ember világának és a mennyek országának ezt a találkozási pontját a teológiatörténetben a **kereszt teológiája** néven ismerik. Ez a gondolat azt hangsúlyozza, hogy **Isten igazi nagyságát Jézus életének legmélyebb pontján, a kereszten történt eseményekben láthatjuk meg legvilágosabban.** Ami a világban ránézésre is „isteni” (nagy, szép, hatalmas, dicsőséges stb.), az sohasem beszél olyan közvetlen igazsággal róla, mint a kereszten mindennapi eseményei: a kiszolgáltatottság, az igazságtalanság és a szenvedés számos formája. Ebből következik, hogy addig jár valaki Isten megismerésének közelében, amíg el nem felejtkezik a keresztről, azaz a szenvedés különféle formáival való közvetlen tapasztalatáról. Az éppen elmúló vagy leküzdhetetlennek látszó szenvedés számos bibliai szerző számára Isten szeretetének megtapasztalását jelenti (vö. Zsolt 18; 107; 116; 2Kor 1,7).

Szerinted?

1

Mit gondolsz, hogyan folytatódott volna Jézus élete, ha nem feszítik keresztre? Mi lenne most más?

Mi alakult volna máshogyan, ha Jézus le száll a keresztről? Vajon lett volna hatalma erre?

Egyetértesz azzal, hogy ha Jézust nem feszítették volna keresztre, ma nem lenne kereszténység?

Szerinted?

2

A Biblia számos helyen ír a szenvedés különböző formáiról:

éhségről, szomjazásról, ruhátlanságról, otthontalanságról, különböző hiányban szenvedőkről, betegségekről, nyomorúságról, gyászról, üldöztetésről, kiszolgáltatottságról, kínokról, bántalmakról, erőszakról, megvetésről, Istentől való elhagyatottságról, gyalázatot és gyötrelmet szenvedőkről.

Gondoljátok végig, hogy ezek közül melyek jelennek meg a keresztre szegezett Krisztus szenvedései között!

Graffiti London utcáján

Szerinted?

3

Milyen kapcsolatban van a szenvedés és a szeretet? A 8. leckében leírt szeretetformák közül melyekhez tartozik hozzá a másik ember szenvedésében való részvétel is? Hogyan kapcsolódik össze a szenvedés és a szeretet Jn 3,16 szerint?

Rakjuk össze!

Mit kell mindenképpen elmondani Jézus kereszthaláláról, hogy ne félígazságot mondjunk?

Fogd és vidd!

„Mert úgy szerette Isten a világot, hogy egyszülött Fiát adta, hogy aki hisz őbenne, el ne vesszen, hanem örök élete legyen.” (Jn 3,16)

43. Húsvét: Jézus feltámadása, Isten Jézus oldalára állt

Jézus feltámadása (Mk 16,1–8): „Amikor elmúlt a szombat...”

„A kereszthalál nélkül nincs feltámadás. Feltámadás, amely annak a visszaszerzett életnek az öröme, amelyet senki sem vehet el tőlünk többé!” (Anthony Bloom)

Szerinted?

1

Vajon a Jézus passiótörténetében szerepet játszó emberek közül kinek milyen hangulatban telhetett az első nagyszombat?

Hallottál róla?

1

Az orosz nyelv megőrizte a vasárnap eredeti tartalmát: a vasárnap oroszul *vaszkriszenie*, ami feltámadást jelent.

A Jézust követő asszonyok a hét első napján korán reggel elmentek a sírbolthoz, hogy tisztességes temetésben részesítsék Jézus holttestét, hiszen erre pénteken, az ünnepet megelőző sietségben nem volt idő. A hét első napján találták üresen a sírt, ekkor hallották először a Jézus feltámadásáról szóló angyali üzenetet, majd ezen a napon **találkozhattak is néhányan a feltámadott Jézussal**. Ennek a tapasztalatnak a nyomán lett a keresztény gyülekezet számára a legfontosabb a hét első napja, azaz a szombatot, a hetedik napot követő nap, a vasárnap. Az őskeresztény gyülekezetek minden vasárnap összegyűltek, és felidéztek Jézus utolsó napjai, halála és feltámadása emlékét. Ennek az emlékezésnek a keretében közösen étkeztek is az utolsó vacsora mintája szerint, ebből alakult ki később az úrvacsora gyakorlata.

Mozdulj!

1

Hasonlítsd össze az evangéliumok feltámadásról szóló beszámolóit! (Mt 28,1–10; Mk 16,1–8; Lk 24,1–12; Jn 20,1–10)

Kik érkeznek a sírhoz elsőként? Mit tesznek?

Hogyan reagálnak az üres sír látványára?

Milyen segítséget kapnak?

Mi a fő hangsúly a történetnek?

Össze lehetne állítani a négy evangélium beszámolójából egy egységes elbeszélést? Miért?

Jézus tanítványai számára **Jézus feltámadása elsősorban nem természetfeletti volta miatt lehetett rendkívüli esemény**, hiszen a korabeli misztériumvallások világában nem volt szokatlan a meghalt és feltámadt istenekbe vetett hit. Számukra inkább az volt megrázó és rendkívüli élmény, hogy Jézust a zsidó vallási hatóság istenkáromlónak bélyegezte, a Római Birodalmat képviselő helytartó pedig bűnözőként kivégeztette, de ezekkel a hatalmakkal szemben Isten Jézus oldalára állt. A provinciák sokszor megfélemlített lakóinak bőséges tapasztalatuk volt arról, hogy a vallási és politikai hatalom elpusztíthatja azokat, akik az útjába állnak, és nem ismertek olyan erőt, ami ennek ellen tudott volna állni. Jézus keresztje a római gondolkodás számára egy volt sok-sok ezer kereszt között, amelyeket azért állítottak fel az utak mentén, hogy senki egy pillanatra el ne felejthesse, hogy ki az úr a birodalomban. Jézus esetében viszont Isten megtörte ezt a szabályt, felfüggesztette az erőszak rendjét. Ez a tanítványok, férfiak és asszonyok számára egyaránt hihetetlen volt, és azért kellett sok személyes találkozásnak is történnie, hogy **a tanítványok kézzelfogható és szemmel látható tapasztalatot szerezhessenek arról, hogy Isten Jézus mellé állt, és legyőzte a halálos erőszakot**.

Szerinted?

2

Luther Márton első hallásra meglepő összefüggésbe állította a feltámadás eseményét: „Istennek három nagy teremő cselekedete van: megteremtette a világot, feltámasztotta Jézust a halottak közül, és hitet teremt bennem.” Ezek a cselekedetek valóban egymáshoz mérhetők? Ha igen, miért? Ha nem, miért nem?

Mozdulj!

2

A Jézus feltámadásáról szóló elbeszélések során több olyan tárggyal találkozunk, amelyek szimbólummá emelkedtek, és meg tudják szólítani az eseményektől egyre távolabb nemzedékeket is, egészen máig. Mit üzennek ezek nektek?

- A lepecsételt kő (Mt 27,66)
- Az angyal fehér ruhája (Mt 28,3)
- Az elhengerített kő (Mk 16,4)
- Az üres sír (Lk 24,12)
- A leplek és a kendő a sírban (Jn 20,6–7)
- A bezárt ajtó, amelyen Jézus átment (Jn 20,19 és 26)

Szerinted?

3

Hogyan változtatná meg hitünket és a kereszténység alapjait az, ha Jézus feltámadásának lennének történelmi bizonyítékai (például egy fénykép)? Miért jó, hogy nincsenek?

Miért fontos számunkra, hogy Jézus követői közül többen is találkoztak a feltámadott Jézussal?

Rakjuk össze!

Kik találkoztak a feltámadott Jézussal? Mit értettek meg a találkozásokból?

Fogd és vidd!

„Nem hagysz engem a holtak hazájában, nem engeded, hogy híved leszáljon a sírba.” (Zsolt 16,10)

Hallottál róla?

2

A kereszténység gyors és kezdetben felszínes európai elterjedése során sok mindent magába fogadott az ősi természetvallások elemei közül. Ebben a folyamatban talán éppen a feltámadás ünnepe ment át a legjelentősebb változáson. Isten páratlan cselekedetének ünnepét, amelyben megmutatta, hogy az ártatlanul elpusztított Jézus mellett áll, rajta keresztül pedig a mindenkori áldozatok pártját fogja, elhomályosította a természet évenkénti megújulásának ünnepe, a termékenység és az új termés ígérete felett érzett öröm. A mi kultúránkban leginkább elterjedt húsvéti szimbólumok, a nyúl és a tojás a termékenység szimbólumai. Az eredeti tartalomtól való eltávolodás viszont nem a tömegkultúrában kezdődött el, hanem már az egyházi szóhasználat is ezt tükrözi: a „hús-vét” kifejezés a lényeghez képest másodlagos böjti szokásra, a böjt befejezésére és a természeti örömek újra megengedett élvezetére utal, önmagában semmit nem mutat meg a feltámadás értelméből. Újra meg újra vissza kell térnünk az evangéliumi elbeszélésekhez, ha nem akarunk Isten ismeretétől teljesen elszakadni.

Mozdulj!

3

Keressetek más nevet húsvét ünnepének, hogy jobban tükrözze az eredeti tartalmat!

Sir Edward Coley Burne-Jones: A feltámadás reggeli

44. Mennybemenetel: Hol van most Jézus?

Jézus mennybemenetele (Mk 16,19–20): „Az Úr Jézus pedig, miután ezeket mondta...”

„Milliók vágnak halhatatlanságra, de fogalmuk sincs, mit kezdjenek magukkal egy esős vasárnapon.” (Susan Ertz)

Donatello: Mennybemenetel

Mozdulj!

Jézus követői közül többen is találkoztak a feltámadott Jézussal a feltámadását követő negyven nap alatt. János evangélista különös részletességgel és erővel írt le néhány találkozást. Olvasd el ezeket a beszámolókat, és fogalmazd meg néhány mondatban, hogy mit élt át, mit kapott az illető a Feltámadottal való találkozás során!

- A magdalai Mária (Jn 20,11–18)
- Tamás (Jn 20,24–29)
- Péter (Jn 21,15–19)

Szerinted?

1

Te mit tettél volna, ha hírt kapsz a feltámadott Jézusról?

Feltámadása után Jézus sok embernek megjelent, köztük a magdalai Máriának, Tamásnak (aki csak a szemének hitt), Péternek és a tanítványainak is többször. A feltámadás utáni találkozások egyik jellemzője, hogy a tanítványok nem ismerik meg Jézust a megszokott módon, külleméről. Legtöbbször nem elég, hogy hozzájuk lép, hanem hosszabb időt ismeretlenül társaságukban töltve kezdenek csak ráismerni a halála előtti időben mondott szavai vagy tettei alapján. Jézus mint ember számukra már idegen (hogyan

támadhatott volna fel a halálból?), és amikor rá is ismernek, nem az elvárható közvetlenséggel üdvözlük, hanem bizonytalanul, félve vagy vonakodva. A feltámadás és a mennybemenetel közti időszak olyan, mintha Jézus emlékeztetni akarná őket, hogy mindaz, amit tőle láttak és tanultak, igaz, csak oda kell figyelni rá. **Nem az ő testi jelenléte a legfontosabb, hanem az, ahogyan testet ölt az emberek hétköznapi gondolataiban, tetteiben és szokásaiban.** Jézus ezzel sokkal közelebb került azokhoz, akik ismerték őt, és ez a közvetlen közelség tűnt számukra idegennek és újszerűnek.

Szerinted?

2

Milyen módokon ölt testet ma Jézus az emberek hétköznapi gondolataiban, tetteiben, szokásaiban?

Mikor érzed közel magadhoz Jézust? Mikor nem?

Salvador Dalí: Mennybemenetel

Joachim Suchhart: *Mennybemenetel*

Hallottál róla?

A római katolikus egyházban mennybemenetel napja 1918-ig a húsvéti időben végzett – évenként legalább egyszer kötelező – áldozás határnapja volt, ebből ered a katolikus egyházban használatos, egyedülálló magyar áldozócsütertők név.

Jézus testi eltávolodásával együtt fokozódó lelki közelsége a mennybemenetel pillanataiban fejeződik ki legvilágosabban. Máté evangéliumában elküldi a tanítványokat, hogy hirdessék nevét a világban, s azt ígéri, hogy a világ végezetéig együtt marad velük. Márk arról ír, hogy a benne hívőket, akik nevét hirdetik, különös jelek fogják kísérni életükben. A benne hívő emberek számára a mennyei dicsőség a hit eszközével felfogható, de a hétköznapi életben továbbra is a kereszt titka rejti a nyilvánvaló dicsőségét.

Szerinted?

3

A Jézus mennybemeneteléről szóló beszámolót Lukács így fejezi be: „Amint távozása közben feszülten néztek az ég felé, íme, két férfi állt meg mellettük fehér ruhában, és ezt mondta: »Galileai férfiak, miért álltok itt az ég felé nézve? Ez a Jézus, aki felvitetett tőletek a mennybe, úgy jön el, ahogyan láttátok őt felmenni a mennybe.«” (ApCsel 1,10–11)

Miben hasonlít és miben különbözik a Jézus születése előtti – adventi – várakozás és a Jézus mennybemenetele utáni várakozás?

Rakjuk össze!

Mit jelentett a tanítványok számára a feltámadott Jézussal való találkozás?

Mi a legfontosabb Jézus jelenlétében?

Fogd és vidd!

Jézus mondja: „Én veletek vagyok minden napon a világ végezetéig.” (Mt 28,20)

Szerinted?

4

Az alábbi képek alkotói milyennek képzelhették a mennybemenetelt?

Vajon miért nehéz a mennybemenetel lényegi üzenetét ábrázolni?

Szóban megtudjuk ezt fogalmazni?

Gyermekrajz Jézus mennybemeneteléről

45. Pünkösd: a Szentlélek kitöltése, „Erőt kaptok!”

A Szentlélek kitöltése, Péter apostol pünkösdi beszéde (ApCsel 2,1–36)

„A jóságos és édes Lélek, aki akaratunkat meghajlítja, sőt fölegyenesíti és jobban az ő akarata felé irányítja, hogy az ember azt igazán értse és tüzesen szeresse, hogy azután hatékonyan teljesítse is.” (Clairvaux-i Bernát)

Mark Hewitt: *Pünkösd napja*

Pünkösd ünnepét az egyház születésnapjának szoktuk nevezni. Erre az időszakra esett a hetek ünnepe, a zsidóság aratási hálaadása. Ezen ünnep miatt tartózkodtak akkor Jeruzsálemben a Római Birodalom sok tartományából érkező zsidók és a zsidóság híréhez csatlakozott prozeliták. Ebben az egy hitű, de sokféle kultúrájú és sokféle nyelvet beszélő közösségben élték át Jézus tanítványai a Szentlélek kitöltetésének élményét.

Izrael prófétái számára nem volt ismeretlen ez a tapasztalat. Jóel próféta így várta Isten győzelmes megérkezését: „Azután kitöltöm majd lelkemet minden emberre. Fiaitok és lányaitok prófétálni fognak, véneitek álmokat álmodnak, ifjaitok látomásokat látnak.” (Jóel 3,1) A tanítványok azért értékelhették az eseményt a prófécia beteljesedéseként, mert valóban minden jelenlévő a Szentlélek hatása alá került, nemcsak akik szóltak, hanem azok is, akik a maguk nyelvén hallották az üzenetet.

Mit jelent?

1

Pünkösd: a kifejezés a görög *pentekoszté* szóból ered, ami 'ötvenet' jelent. Az elnevezés arra utal, hogy az esemény Jézus feltámadása után ötven nappal történt.

Mozdulj!

1

Számold össze, hogy a soknyelvű sokaság leírása során hányféle vidéket említ a történetet elmondó Lukács evangélista! Keresd meg ezeket a vidékeket a Bibliádban található térképen! Melyeket nem találtad meg?

Az első pünkösd eseménye látványos külsőségek közepette ment végbe, mégsem ezek – a lángnyelvek vagy a sokféle nyelven való beszéd és annak megértése – **voltak a legfontosabbak, hanem a tanítványok üzenetének a tartalma és az üzenet hatása.** Péter beszélt arról, hogy Isten feltámasztotta a halottak közül azt a Jézust, akit néhány héttel korábban istenkáromlóként és bűnözőként kivégeztek. Elmondta azt is, hogy ezzel Isten a Dávid királynak adott ígérteit teljesítette: a Messiás (görögül: Krisztus) az ő utódai közül fog kiemelkedni. Végül pedig arra biztatta a sokaságot, hogy csatlakozzanak a feltámadott Jézushoz, aki Isten győzelmét képviseli a gonoszság erőivel szemben.

Az első pünkösd napján háromezren kezesztelkedtek meg Jézus nevében, és a Szentlélek hatására új közösséggé formálódtak.

Mozdulj!

2

Gyűjtsd össze, hogy az alábbi bibliai versek mit mondanak a Szentlélekről!

1Móz 1,2:

Lk 3,22:

Jn 14,26:

Zsolt 51,13:

ApCsel 9,31:

Jézusnak az Atyával való kapcsolatáról, istenségük és dicsőségük azonos voltáról már a legelső évszázadokban is sok vita folyt. Ehhez járult nem sokkal később a Szentlélek szerepéről szóló vita is. A hosszas viták eredményeként a Kr. u. 3. század elején alakult ki a **Szentháromság** fogalma. Ez a tanítás az **Atya, a Fiú és a Szentlélek azonos istenségét, isteni dicsőségét** ismerte el. Filozófiai nyelven kifejezve: Isten „egy lényeg három személyben”.

Mit jelent?

2

A latin *trinitas* szó a *tria* (három) és az *unitas* (egység) szavakból áll, az elterjedt magyar **Szentháromság**-fordításból tehát hiányzik az egységre történő utalás. A leginkább *három-egy-ség*ként visszaadható szó szétfeszítené a logikai kereteket, de önmagában így is erőteljesen utal Isten felmérhetetlen voltára.

Hallottál róla?

Az első pünkösdi élménye az egész kereszténységet meghatározza, de vannak olyan keresztény mozgalmak és irányzatok, amelyek különös figyelmet szentelnek a Szentlélek jelenlétére utaló rendkívüli eseményeknek, a gyógyulásoknak és a nyelveken szólásnak. Őket pünkösdi vagy karizmatikus keresztényeknek nevezzük.

Pál apostol leveleiben találkozunk a **Szentlélek ajándékainak és a Szentlélek gyümölcseinek** a felsorolásával. Az ajándékokkal (1Kor 12,1–11) kapcsolatban azt hangsúlyozza az apostol, hogy azok különfélék ugyan, de ugyanaz az Úr, Jézus Krisztus adja őket nekünk, hogy egymás javára éljünk velük. Ilyen ajándék a bölcsesség és az ismeret, a hit, a gyógyítás képessége, a prófétálás, a lelkek megkülönböztetésének készsége, a nyelveken szólás vagy annak magyarázása. A legnagyobb ajándék pedig a szeretet (1Kor 13). A Lélek gyümölcsei között pedig Pál első helyre állítja a szeretetet, amelyet követ az öröm, a békesség, a türelem, a szívettség, a jóság, a hűség, a szelídség és az önmegtartóztatás (Gal 5,22–23).

Szerinted?

Alkossatok párokat, és beszélgetsetek arról, hogy mi a különbség az ajándék és a gyümölcs között! Mi lehet a jelentősége annak, hogy Pál apostol a szeretetet a Szentlélek ajándékai és gyümölcsei között is felsorolja?

Rakjuk össze!

Miért gyűlt össze sok hívő zsidó ötven nappal Jézus feltámadása után Jeruzsálemben?
Milyen jelek kísérték a Szentlélek kiöltetését?
Mit üzent a Szentlélek Péter apostolon keresztül?
Mi volt a következménye Péter tanúságtételének?

Fogd és vidd!

Jézus mondja: „Az Úr Lelke van énrajtam.” (Lk 4,18)

Összefoglalás

1. Töltsd ki a táblázatot!

	Mi történt Jézussal?	Kikkel élte át Jézus életének azokat az eseményeit, amelyekből az alábbi ünnepek lettek?	Mi az ünnep fő üzenete ma számunkra?
Karácsony			
Vízkereszt			
Virágvasárnap			
Nagycsütörtök			
Nagypéntek			
Húsvét			
Mennybemenetel			
Pünkösd			

2. Készíts kérdéstérképet: gyűjtsd össze, hogy Jézus életének szakaszai milyen kérdéseket vetnek fel Jézus személyével kapcsolatban!

3. Keresd meg az evangéliumokban (Mk 14–15; Mt 26–27; Lk 22–23; Jn 18–19), hogy milyen szerepet töltek be Jézus passiótörténetében az itt felsorolt emberek és tárgyak!

Annás, Kajafás, Pilátus, Heródes, Málkus, Cirénei Simon, Arimátiai József, Péter, Júdás, Mária, a szeretett tanítvány, Barabbás, kard, tűz, víz, ecet, töviskorona, bíborruha, köntös, gyolcs, nádszál, szivacs, korbács, felirat, dárda

4. Készítsetek interjút más felekezetek képviselőivel arról, hogy mit jelent számukra az úrvacsora, s hogyan értelmezik Jézus szereztetési igéit!

VILÁGVALLÁSOK – Kereszténység

Egy bejárathoz értél. A keményfa ajtón a rézkilincs fényesre van kopva: ez azt mutatja, hogy sokan használták. Megfogod a kilincset. A fém hidege borzongást kelt benned. Mintha csak fel akarna készíteni arra, ami odabent vár rád. Tekinteted az ajtó feletti kőbe vésett felíratra téved. A felirat egy ősi írás számokra ismeretlen betűivel van írva. Vajon mit jelenthet? Vedd le sarudat? Ha belépsz, nincs visszaút? Változtasd meg az életed?

Anélkül, hogy értenéd a felíratot, tudod, hogy ha belépsz, nem jöhetsz ki onnan úgy, hogy ne változnál meg. Vágysz is rá, hogy megváltozz, de ugyanakkor félsz is tőle, mert még nem tudod, mi fog végleg eltűnni az életedből, mitől kell megválnod. És vajon mennyire lesz fájdalmas a változás? Meggyőződ magad, hogy amit nyersz, annak sokkal többnek kell lennie, mint amit elveszítesz, és odabent jó dolgok fognak veled történni. Ezért lenyomod a kilincset.

Meglepetésedre ez az ajtó nem vezetett máshová, mint egy folyosóra. Ahogy elindulsz rajta, újabb ajtókra leszel figyelmes. Az ajtókon feliratok, jelzések segítik a tájékozódást.

Meglepődsz az ajtók sokfélesége láttán. Van, amelyiken éppen csak lehajtott fejjel lehetne belépni, a másik egy góliátnak is nagy lenne. Az egyik hivalkodó, díszes faragásokkal ékes, a másik dísztelen. Van olyan, amelyiken csak egy

jelkép látható, de olyan is, amelyen hosszú felirat olvasható. Hogy találsz meg, hogy melyik az az ajtó, amelyiken be kell lépned? Minél több ajtó mellett haladsz el, annál inkább elbizonytalanodsz. Vajon eleget tudsz ahhoz, hogy dönteni tudj? Ez a kérdés visszhangzik benned, amikor megállapodsz egy olyan ajtó előtt, amelyiken idézőjelben ez a felirat olvasható: „Koldusok vagyunk”.

Ez a rövid, kétszavas mondat kíváncsiságot ébreszt benned: mi lenne, ha belépnél ezen az ajtón? De miért pont ezen? Újra ránézel a felíratra: talán itt nem olyan nagy baj, hogy keveset tudsz, és még nem tetted nagy dolgokat. A „Koldusok vagyunk” felirat szerénységet sugall. Arra bátorít, hogy azt gondold magadban: a legfontosabb nem rajtad múlik, és nem ronthatod el, mert nem a teljesítményed alapján dől el a sorsod, s hogy a kezéd ugyanolyan üres, mint egy kéregető koldusnak. Vagy ha nem is teljesen üres, mert azért fel tudnál mutatni ezt-azt, ha kellene, ez koldus voltodon, kezéd lényegi ürességén mégsem változtat. Ezért ez nem történhet másként, és nem tehetsz nagyon mást, mint hogy kérsz, és aki adhat, aki bármit és mindent adhat, az nem fogja üresen hagyni.

Lenyomod a kilincset.

Újabb meglepetés ér: egy stéget és egy vízpartot pillantasz meg. Hogy fogsz innen továbbmenni? A parton nincs senki. De mintha a stéghez egy csónak lenne kötve. Ebből megérted: egymagadban kell átkelned. Neked kell tudnod, hogy át akarsz-e kelni, akarod-e ezt, tényleg és igazán. A folyó túloldalán hívogatóan egy torony sziluettje vehető ki.

Elindulsz...

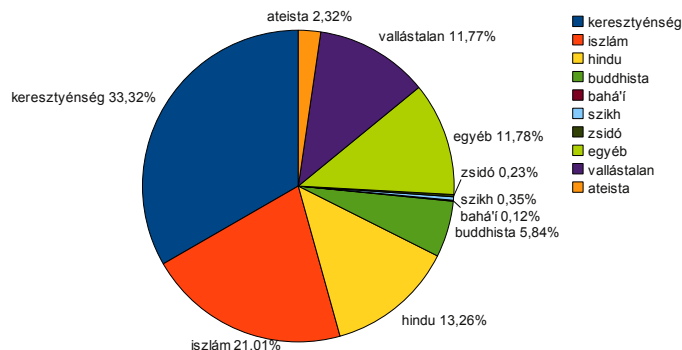
46. A kereszténység a világvallások között

Jézus az út az Atyához (Jn 14,6): „*Én vagyok az út, az igazság és az élet...*”

„Egyesek azt képzelik, a vallás olyan, mint amikor valaki egy létrán mászik felfelé, hogy megtalálja Istent. A kereszténység ezzel szemben arról beszél, hogy Isten maga ereszkedik le hozzánk, s azután örvendezve hazavezet minket.” (Alister E. McGrath)

Mozdulj!

Fogalmazzatok meg saját szavaitokkal, hogy szerintetek mi a vallás! Készítsetek hozzá szófelhőt a táblán! Gyűjtsétek össze, milyen kérdésekkel foglalkozik a vallás! Milyen vallási összecsapásokat, konfliktusokat ismertek? Mit gondoltok, mi ezek valódi oka? Beszélgetsetek az alábbi ábráról, s annak számotokra fontos üzenetéről!

Mit jelent?

A **vallás** (latinul *religio*) meghatározása többféleképpen is lehetséges. A legegyszerűbb értelmezés szerint vallásnak nevezhetjük a „természetfeletti erőkbe vetett hitet”.

A **kereszténység világvallás**. Világvallásnak általában követőik száma vagy földrajzi elterjedtségük alapján nevezik a vallásokat. A szempontok eltérései miatt nem mindig ugyanazokat a vallásokat találjuk a világvallások felsorolásaiban, de a három közel-keleti és a két indiai eredetű nagy vallás idetartozásában egyetértés van. Ezek: a kereszténység, a zsidó és az iszlám vallás, valamint a hinduizmus és a buddhizmus. A közel-keleti vallásokat ábrahámi vallásoknak is nevezik, mert mindhárom számára nagy jelentősége van Ábrahám személyének. Az ábrahámi vallások a Föld

legjelentősebb monoteista vallásai is egyben. A zsidó vallás (judaizmus) nem létszáma, hanem eredetének jelentősége miatt tartozik a világvallások közé: létének döntő szerepe volt a kereszténység és az iszlám kialakulásában is.

A kereszténység a **missziós vallások** táborába tartozik, ami azt jelenti, hogy **elterjedésében fontos szerepet játszik a hívők Jézus Krisztusba vetett hitének megvallása**. A hit és a vallás ezért nem állítható szembe egymással. A kereszténység esetében a hit „élte-ti” a vallást, és a vallás „ad otthont” a hitnek. Előfordulhat, hogy hit és vallás szembekerül egymással, például olyan esetekben, amikor az egyház vallási életébe oda nem illő elemek is bekerülnek. Ilyenkor van szükség a hit tisztánlátására és a hitvallás bátorságára, de ez nem a vallás ellen, hanem a hamis vallási formák kijavítására irányul. Hit és vallás egymásrautaltsága az alapja a kereszténység más vallásokkal való találkozásának. Más vallások képviselőivel ugyanis csak azok az emberek találkozhatnak komoly szándékkal, akik saját vallásukat belülről ismerik és szeretik, hitüket örömmel élik meg, és szereztek már tapasztalatokat saját helytelen vallási formáik kijavításában.

A kereszténység vallásokkal, világvallásokkal való kapcsolatának több formája is lehetséges. Van történelmi példa az erőszakos, sőt katonai erővel véghezvitt térítésre, a szelíd ellenállásra vagy meggyőzésre, a hit példamutató étellel vagy komoly filozófiai érvekkel való terjesztésére, ahogy a tudomány és a művészetek missziói célú igénybevételére vagy a hit egyszerű megvallásának erejére is.

Szerinted?

1

Megoldást jelenthet a vallások és etnikumok egymástól való térbeli elkülönítése, politikai határokkal való elválasztása?

Nézz utána a Mountbatten-tervnek!

Miért lehet nehéz vallási kisebbségben élni?

Hogyan és miért befolyásolja a vallási kisebbségi lét valakinek a személyes hitét?

Hallottál róla?

A német drámaíró, Ephraim Lessing Bölcs Nátán című színművének harmadik felvonásában Szaladin szultán felteszi a kérdést Nátánnak: „A három világvallás (keresztény, muzulmán, zsidó) közül melyik az igazi?” Ő egy történettel válaszolt:

„Réges-régen élt egy ember, akinek volt egy opálköves gyűrűje. A nagy értékű ékszer tulajdonosát Isten és ember egyaránt kedvelte. Ez az ember a kedvenc fiára hagyta a gyűrűt, aki azt ugyancsak a legkedvesebb gyermekének adta tovább. Így szállt a gyűrű nemzedékről nemzedékre. Végül egy apához került, akinek három, egyformán kedves fia volt. Nagy gondban volt, hogy melyikre hagyja a kincsét. Végül csináltatott két teljesen hasonló gyűrűt; így ő maga sem tudta, a három közül melyik az igazi. Amikor közeledett halála, külön-külön magához hívatta a fiait, és mindegyiknek adott egy-egy gyűrűt azzal a megjegyzéssel, hogy ő kapja az igazit. Ezután meghalt. A három fiú abban a hiszemben, hogy övé az igazi gyűrű, a ház ura akart lenni. Ezen össze is veszttek. Végül bíró elé vitték az ügyet, aki jól tudta: az az igazi csodagyűrű, amely másokkal is megszeretteti tulajdonosát. »Lássuk – mondta a perlekedőknek – kit szeret közületek a másik kettő a legjobban?« A fiúk hallgattak: mindegyik haragudott testvéreire. »Akkor talán egyik gyűrű sem valódi?« – tette fel a kérdést a bíró. Azután azt mondta: »Talán a helyes magatartás majd eldönti idővel, hogy az emberek kit szerettek meg a legjobban? Utódaitok évezredek múlva tegyék fel újra a kérdést. Akkor talán majd egy bölcsőbb bíró ül itt, aki a tapasztalatok alapján igazságos döntésre képes.« Ezzel zárta le a tárgyalást.”

Szerinted?

2

Milyen megoldást javasol Lessing a békés együttélésre a vallások között?

Mit gondolsz, bölcs volt a bíró döntése?

Ha te lennél a bíró, mi alapján hoznál döntést?

Földünk mai viszonyainak ismeretében látható, hogy a világvallások kapcsolatainak erősítése nem pusztán sajátos vallási szempontból jelentős, hanem a világbéke fenntartásának, helyreállításának érdekében is elengedhetetlen. Az úgynevezett **vallásközi párbeszéd** csak abban az esetben járhatnak eredménnyel, ha a felek tisztában vannak az „igazság” kérdésének természetével. A vallások képviselői közti találkozások alaptétele, hogy minden résztvevő számára saját vallási igazsága az igazság. Ebből nem is kell, nem is lehet, nincs is miért engedni. A párbeszéd tétje, hogy azokon túl találjanak-e a résztvevők olyan közösen vallott vagy elfogadható szempontokat, amelyek alapját képezhetik egy további „közös igazságnak”. Ennek egyik szép példája az utóbbi évtizedekben a Vallások Parlamentjének keretei között kifejtett munka egy közös, általánosan érvényes erkölcs („világethosz”) kifejtésére.

Rakjuk össze!

Mit jelent az, hogy a kereszténység vallás?

Milyen a hit és a vallás kapcsolata a kereszténység esetében?

Miről szól Lessing híres gyűrűparabolája?

Mi a vallásközi párbeszéd megvalósulásának feltétele?

Fogd és vidd!

Amikor Jézus azt mondja: „*Én vagyok az út, az igazság és az élet*” (Jn 14,6), akkor a távol-keleti (út), a nyugati (igazság) és a közel-keleti (élet) emberek gondolkodása számára legfontosabb vallási jelképekkel azonosítja önmagát.

47. Keresztség: meghívás és beavatás

Jézus megkeresztelése (Mk 1,9–11); Keresztség és új élet (Róm 6,3–8) „Eljött Jézus...”

„Magzatvíz és keresztvíz – mindkettő megszentelt: az egyik életesélyt, a másik örökélet-esélyt ad.” (Hanna Strack)

Szerinted?

1

Mely beavatási alkalmak fontosak számotokra? Mi a beavatási alkalmak szerepe?

Esszénus keresztelőmedence Jézus korából

Szerinted?

2

Milyen emléketek vagy élményetek van a keresztelezésről?
Miért keresztelik meg a szülők a gyermekeiket?
Mit jelent számotokra a keresztszülő fogalma? Mi a szerepe?

Több vallásban jelentős szerepe van az újjászületésről szóló felfogásnak. Van, ahol az egyéni életút újabb szakasza vagy a felnőtt élet kezdődik el ezzel, mint például a beavatást gyakorló törzsi vallások esetében.

A kereszténység számára az újjászületés olyan fontos, kihagyhatatlan esemény, hogy nem a halál után, hanem **már az ember életében meg kell történnie tudatos és önként vállalt formában**. Ettől kezdve tekinthető valaki kereszténynek, és ettől kezdve az illetőnek magának is törődnie kell újjászületésének következményeivel.

Az újjászületés legfontosabb jele és kezdőpontja a **keresztség**. Az első keresztények idejében a keresztséget elsősorban felnőtt emberek kérték, olyanok, akik átélték a Jézusról hallott történetek hitébresztő hatását. A felnőttek esetében nagy hangsúlyt kapott és kap azóta is a tudatos döntés. Már az Újszövetség lapjain is találkozhunk viszont olyanokkal, akik egész családjukkal együtt felvették a keresztséget, a gyerekek megkeresztelésének ezért nem lehet semmi komoly akadálya. A csecsemők megkeresztelésére is azért van mód a mai egyházi gyakorlatban, mert bár ők még nem tudnak dönteni vagy nyilatkozni saját hitükről, szüleik és keresztszüleik megígérik, hogy megtesznek mindent a gyerek tudatos keresztény hitre jutásáért. A szülők és keresztszülők így nem a gyerek helyett vagy nevében döntenek, hanem saját szerepüket veszik komolyan a kisgyerek megkeresztelésékor. Ezzel egyrészt világossá teszik, hogy a hitet senki sem élheti meg mások helyett, másrészt arra is felhívják a figyelmet, hogy a hit végső soron Isten ajándéka. Megszerzéséért egy felnőtt sem tud többet tenni a csecsemőknél, legfeljebb a tudatos válasz kialakítása terén tehet többet.

A keresztség egyik jelentős formája **Keresztelő János** tevékenysége, aki a pusztába vonult a társadalomból. Pusztai életmódja ellenére sokan mentek hozzá, hogy részesülhessenek a keresztségben. János **olyan próféta volt, aki megtérésre és bűnbánatra szólította fel az embereket**, vagyis arra, hogy vegyék a legkomolyabban Isten ügyét és igazságát. János világossá tette, hogy az ő keresztsége még nem az „igazi” jézusi keresztség. Míg ő vízzel keresztel, Jézus majd „Szentlélekkel és tűzzel” fog. Jézus pedig azzal, hogy beállt a János előtt kígyózó sorba a keresztséget felvevők közé, azt tette világossá, hogy a keresztség a jövőben is megtartja a **bűnbánattal és újjászületéssel** való mély összefüggését. Jézus ezzel megmutatta, hogy János prófétai tevékenysége a korabeli várakozások szerint valóban rá vonatkozik.

A sok vallásban, köztük a zsidóságban is alkalmazott rituális fürdő vagy mosakodás a keresztség egyik előképe. Valóban fürdőről van szó, erre utal az is, hogy a keresztelés újszövetségi kifejezésének semmi köze sincs a „kereszt” szóhoz, hanem a **bemerítést, alámerítést** fejezi ki. Az első keresztények, ha csak lehetett, úgy végezték a keresztelést, hogy a megkereszteltet teljesen ellepte a tó vagy folyó vize. Pál apostol gondolataiból kiderül, hogy ennek milyen erős jelképes értelme van. A római gyülekezetnek írt levelében a megkeresztelték pillanatnyi „hullámsíráját” Jézus sírjához hasonlította, hogy a Jézus halálába megkeresztelkedett emberek vele együtt is támadhassanak fel.

Szerinted?

3

Mit tanít a keresztségről Pál apostol Róm 6,3–8 igeskaszban?

Mit tanít Luther az alábbi, Kis kátéból idézett mondat alapján?

„A bennünk lévő régi embernek naponként bűnbánattól és megtéréstől vízbe kell fulladnia és meghalnia minden bűnével és gonosz kívánságával együtt, és viszont naponként új embernek kell előjönnie és feltámadnia...”

Egyházunk végez gyermekkeresztelést, amelyet a „megelőző kegyelem” tanával – és a kisgyermek Jézus általi megáldásának történetével (Mk 10,13–16) – támaszt alá. A **megelőző kegyelem** tana azon alapul, hogy a Biblia szerint **Isten a kezdeményező: előbb szeret és előbb kegyelmez**. A gyermekkeresztelés gyakorlata szükségessé teszi, hogy később a tudatos hitre képes személy megerősítse ezt a keresztség által nyert kapcsolatot az egyháza és annak Ura között. Ez a megerősítés a konfirmációi felkészítés, majd az azt követő konfirmációi istentisztelet alkalmán valósul meg.

Mit jelent?

A **confirmatio** ‘megerősítést’ jelent. A konfirmációban részt vevő ember tudatosan vállalja egyházhoz tartozását, a korábban már megkeresztelt emberre pedig a gyülekezet a Szentlélek megerősítő erejét kéri.

Mozdulj!

Válasszátok ki a felsorolásból azokat a kifejezéseket, amelyek rokon értelműek a konfirmáció ‘megerősítés’ jelentésével! gratuláció, vállveregetés, állásajánlat, meghívás egy baráti együttlétre, dicséret, klubtagsági kártya átadása, áldás, ajándékozás, kézfogás

Szerinted?

4

A jelenlegi gyakorlat szerint a konfirmáció ideje 12-13 éves korban jön el. Szerintetek hány évesen képes ma egy fiatal tudatosan vállalni az egyházhoz tartozását?

Mit jelent ma számotokra az egyházhoz tartozás?

Rakjuk össze!

Mit jelent Jézus megkeresztelése a mi számunkra?

Milyen jelentősége van annak, hogy a víz teljesen ellepi a megkeresztelt embert? Mi az alapja a gyermekkeresztésnek?

Fogd és vidd!

Jézus megkeresztelése megváltói munkájának kezdetét jelenti.

A keresztség minden ember számára új kezdet: a keresztség újjászületés.

48. Kereszténység mint személyes kapcsolat – Vagy, aki voltál, aki vagy és aki leszel?

Az igazi szőlőtő (Jn 15,1–8): „*Én vagyok...*”

„Azt reméltem, hogy a valóság szíve valami olyasmi, amit legjobban egy hellyel jelképezhetünk; ehelyett egy Személyben találtam rá.” (C. S. Lewis)

A keresztény hit lényege a személyes kapcsolat Istennel. Bár ez a mondat elég megszokottnak tűnik, több szempontból is megdöbbentő.

Egyrészt a legtöbb vallás szerint Istenhez egyáltalán nem lehet közel kerülni, legfeljebb csak különleges szertartások, kiengesztelő áldozatok, szigorú kultuszi előírások segítségével lehet közelíteni hozzá.

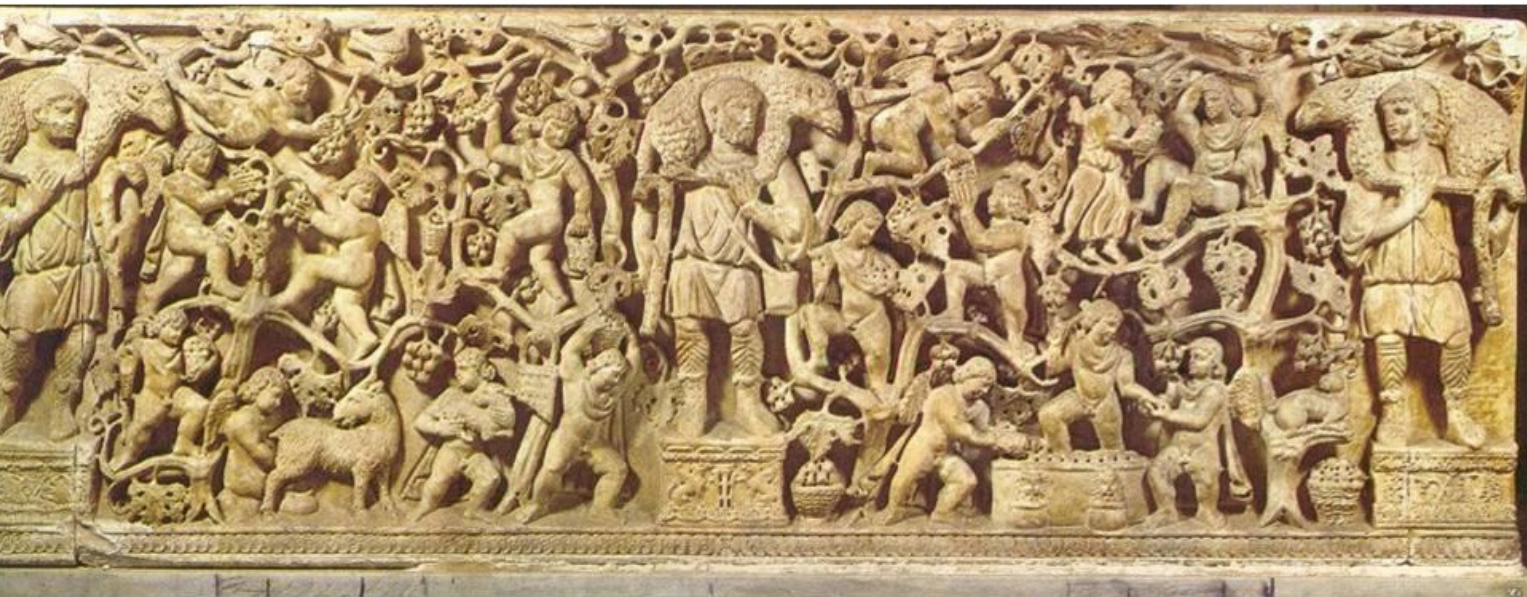
Másrészt a kereszténység két évezred alatt a legnépesebb világszervezetté vált, és a nagy szervezetek irányítását megszokott módon szabályokkal és rendeletekkel végzik. Nem szoktuk meg, hogy a személyességnek ebben nagy szerep jusson.

Végül a személyesség többet jelent, mint egyszerű lehetőséget. Ha az Istennel való személyes kapcsolat-ról beszélünk, azt is állítanunk kell, hogy ez a kapcsolat meghatározó jelentőségű lesz minden más kap-

csolatunkra nézve. Ezért hiánya is megjelenik minden kapcsolatunkban, még hozzá konkrét veszteséggént.

Az „Isten” szó meghatározásától nem várhatunk egyértelmű és feszültségmentes eredményt. A Bibliában bemutatkozó Úr egyszerre van közel és távol, egyszerre igazságos és megbocsátó, ajándékozik és követel, elindít és hazavár. Jézus a Miatyánkban úgy tanít imádkozni hozzá, mint akit az ő nevében Apának, Édesapának nevezhetünk, vagyis aki nemcsak az életfeltételeinkről gondoskodik, hanem törődik velünk, egyengeti utunkat, és érdekli, hogy mi van velünk. Ez jóval több, mint amit a vallások istenismerete vagy a saját tapasztalataink szerint bármikor is remélhetnénk tőle.

Jézus egy alkalommal önmagát szőlőtőhöz, a tanítványait szőlővesszőkhöz hasonlította. Tanítványai, vagyis azok az emberek, akik számára minden

Római kori szarkofág, Museo Lateranense

élethelyzetben fontos a Jézushoz tartozás tudatos átélése, ezek szerint **belőle nőnek ki, az ő erejéből élnek**. Ez annál jobban érezhető, minél fontosabb valakinek a hozzá tartozás. Aki egyszer komolyan végiggondolja, hogy végső soron honnan származik a világban mindaz, ami az ember életéhez szükséges, annak el kell jutnia arra a felismerésre, hogy minden, ami körülvesz: a fizikai világ, a lelki körülmények és a szellemi univerzum csodálatra méltóan állnak az ember rendelkezésére. Ennek eredetét kutatva már csak két lehetőség marad: mindez a vak véletlen vagy a gondoskodó Szeretet műve. Ahol pedig gondoskodás van, ott a személyesség egyéb jelei is kibontakoznak lassan.

Különleges módon mutatkozik meg a hit személyessége abban, hogy a keresztények személyként ismerik Istent. Az Atya, Fiú, Szentlélek három személy, akikben isteni voltuk a közös vonás. A Szentháromság mindhárom tagja külön is megszólítható, de együtt is beszélhetünk róluk.

Hallottál róla?

Az Istennel való személyes kapcsolat egyesek számára szélsőséges esetben bevett frázisok és elvárt szólamok ismételtetésévé vált. Sokan épp ezért ilyen szavakkal határozzák meg Istennel való kapcsolatukat is: szoktuk, hagyomány, illik stb. Ezt konformitásnak nevezzük, ami azt jelenti, amikor valaki egy csoport szokásait veszi át, egy közösséghez való illeszkedés érdekében alakítja ki a véleményét. Jézus azonban segít a valódi személyes kapcsolat megtalálásában és az igazi belső elköteleződés kialakításában.

Rakjuk össze!

Mit jelent az Istennel való személyes kapcsolat?

Fogd és vidd!

A keresztény hit lényege a személyes kapcsolat Istennel, amely minden más kapcsolatunkat is alapvetően meghatározza.

Szerinted?

Jézus az, aki segít nekünk az Istennel való személyes kapcsolatunk építésében, melyet többek között „én vagyok” mondásaival is példázott.

	Milyen képet alkalmaz Jézus magára?	Mit jelent ez, az Istennel való személyes kapcsolatunkra nézve?
Jn 6,51		
Jn 8,12		
Jn 10,14		
Jn 14,6		
Jn 15,1		

49. A kereszténység mint meglepetés – Mik ezek, aranyrögök, amelyekbe ásóm beleakadt?

Az elrejtett kincs és az igazgyöngy (Mt 13,44–46): „Hasonló a mennyek országa...”

„Mindaz, amit még nem adtál tovább, soha nem lehet igazán a tiéd.” (C. S. Lewis)

Szerinted?

Gyűjtsétek össze az eseteket, amikor a Biblia olvasása vagy annak magyarázata során korábbi elképzeléseitekhez képest valami újjal és meglepővel találkoztatok!

Miért volt meglepő az adott gondolat?

A qumráni közösség leletei között találtak egy rézkercset. A tizenkét hasábnyi héber szöveg hatvanégy különböző helyen elrejtett kincsről beszél. Több tonnányi ezüstöt, aranyat és egyéb értékes tárgyakat rejthettek el ezeken a helyeken a zsidó háború (Kr. u. 66–70) idején.

Korábban is gyakorolhatták az értékek megőrzésének ezt a módját. Jézusnak az elrejtett kincsről szóló példázata egy olyan helyzetet ír le, amikor valaki véletlenül egy ilyen kincsre talál rá. Akár hetven talentum ezüstöt is eláshattak egy helyre. A példázat szerencsés megtalálójának ujjongó öröméhez hasonló, **meglepetésszerű élmény Isten országára rátalálni**. A nagy értékű igazgyöngy megtalálásával folytatódik a példázat, hiszen nemcsak véletlenszerű rátalálásról lehet beszélni, hanem hosszas keresés utániról is. A kereszténység legjelentősebb hitvédői hosszas keresés, belső küzdelmek után találtak rá a hitre. Ez a hosszas keresés még értékesebbé tette számukra azt, amire rátaláltak.

C. S. Lewis, a 20. század egyik legnagyobb hatású apológétája, a híres meseregény-sorozatnak, a *Narnia krónikáinak* a szerzője talán a legjobb példa ennek a meglepetésnek a bemutatására. Felnőtt egyetemi tanárként vált a kereszténység kritikusából a keresztény hit védelmezőjévé és népszerűsítőjévé.

Hallottál róla?

„Nagyon jól tudom, mikor tettem meg a végső lépést, de azt nem, hogy hogyan. Whipsnade-be kirándultunk egy napos reggelen. Amikor elindultunk, még nem hittem, hogy Jézus Krisztus az Isten Fia, s amikor megérkeztünk az állatkerthez, már igen. Pedig nem is töltöttem gondolkodással az utat.”

„Ha egy fiatalember józan ateista akar maradni, nem lehet elég óvatos az olvasmányaival. Mindenütt csapdák leselkednek rá – »nyitva hagyott Bibliák, milliós meglepetés – ahogyan Herbert mondja –, finom hálók és cselszövések«. Isten – ha szabad illet mondani – meglehetősen gátlástalan.”

„Most megközelítettem azt a forrást, ahonnan gyerekkorom óta a boldogság nyilait lőtték ki rám... A leghalványabb jelét sem találtam annak, hogy Isten és az öröm közt bármilyen kapcsolat létezett vagy létezhet. Sőt inkább ennek ellenkezőjére gondoltam... Mit is mondhatunk végeredményben az örömről? Hiszen mindent összevetve főleg erről szólt a történet. Az igazat megvallva, ez a téma teljesen érdektelenné lett számomra, hogy kereszténnyé lettem. Most már tudom, hogy a belső lelkiállapot sohasem olyan fontos, mint egykor gondoltam. Csak annyi értéke van, hogy rámutat valami másra önmagán kívül... Ha eltévedünk az erdőben, igen megörlünk, ha meglátunk egy útjelző táblát. Aki először megpillantja, felkiált örömeiben: »Nézzétek!« Az egész csapat köréje gyűlik és bámulja. De ha megtaláltuk az utat, és mérföldenként elhaladunk egy-egy jelzőtábla mellett, akkor már nem állunk meg mellettük csodálkozva.” (Részletek C. S. Lewis *Az öröm vonzásában* című könyvéből)

Mozdulj!

Az alábbi táblázatban gyűjtsétek össze, mit mond Jézus Krisztus és Pál apostol az Isten országáról!

Mt 13,44–46	
Mk 4,26–29	
Mk 10,14	
Lk 6,20	
Lk 13,18–21	
Lk 17,20–21	
Róm 14,17	
1Kor 4,20	

Melyik a leginkább meglepő állítás számotokra?

Melyik szerint milyen kapcsolat van Isten országa és a világ között, valamint a jelen és a jövő között? Ezek közül melyeket élheti meg az egyház akkor, ha a világtól elzárkózó közösséget alkot?

Jézus szavaiban nagy hangsúly esik az **Isten országára**. Ez a kifejezés **Isten – világ és ember feletti – uralmának valóságát jelenti a jelen és a jövő kettős értelmében**. „Elközelített” Isten országa, de teljes valóságában csak az „idők végezetén”, az „utolsó napon” fog megvalósulni, akkor válik nyilvánvalóvá, hogy az Atya Jézusnak adta át hatalmát. Isten országának mindenki részese lehet ugyan, aki Jézust hallgatja, de nem mindenki marad meg benne. Nem válik el élesen a világtól, mégsem a világ része, hanem folyamatosan növekszik benne. Az emberi kapcsolatok is ebben valósulnak meg, és rajta hagyja nyomát az emberek gondolatain, szavain és cselekvésén, környezetükkel való kapcsolatuk minden vetületén.

Jézus igehirdetésében Isten országa és a világ két különböző valóság. A kettő különböző módon épül fel, más-más „szabályokkal”, mégsem állnak szemben egymással. A korai egyházban, amikor

a Jézus-követőknek sokszor ellenséges közegben is kellett vallaniuk hitüket, kialakult az a felfogás is, amely a mennyek országa és a világ ellentétét domborítja ki. Ez a vita régóta tart. A mai napig különböző, egymásnak ellentmondó felfogások élnek arról, hogy a keresztények bezárkózzanak-e saját közösségeikbe, gyülekezeteikbe, vagy nyitottaknak kell lenniük a külvilág felé. Jézus szavai jó útmutatást adnak ebben a kérdésben: „*Ti vagytok a világ világossága. Nem rejtethető el a hegyen épült város.*” (Mt 5,15)

Rakjuk össze!

Miért meglepetés a keresztény hit?
Mit jelent az „Isten országa” kifejezés?

Fogd és vidd!

Az Isten országa meglepetés.

50. A kereszténység mint küldetés – Indul az expedíció!

Az apostolok kiküldése (Mt 28,18–20): „Jézus pedig hozzájuk lépett...”

„Ne beszélj Krisztusról, inkább élj úgy, hogy kérdezzenek róla!” (Gyökössy Endre)

Mit jelent?

Misszió: latin szó, jelentése 'megbízás', 'megbízás', 'küldetés'.

A kereszténység egyik jellemzője, hogy missziót folytat. A **misszió küldetést, az evangélium terjesztését jelenti.** Azt a folyamatot értjük ez alatt, ahogyan egy keresztény ember megismeri Jézus tanítását, átéli a hit belső útjait, majd ezután egyéni vagy szervezett formában gondoskodik arról, hogy mások is megismerjék ezt a számára sokat jelentő jó hírt (evangéliumot), életformát. A misszió a sok ráragódott helytelen értelmezés miatt az évszázadok alatt sajnos az egyik legtaszítóbb szavává vált a kereszténységnek. Sok esetben nem jelentett mást, mint Európa és Észak-Amerika politikai és gazdasági hatalmának (alig) leplezett kiterjesztését, a gyarmatosítás eszközét. Jó volna azt mondani, hogy mindez már a múlté, de még ma is vannak, akik nem ismerik a misszió szó valódi tartalmát, és ezért vagy más okból visszaélnak vele.

A rossz példákkal szemben a küldetés vállalása a keresztény hit megnyilvánulásának egyik legerőteljesebb és legitokozatosabb formája, amelyben a hívő ember fokozott mértékben élheti át a Lélek vezetését. A küldetésünk lényegét akkor érthetjük meg legjobban, ha nem egyházi műszóként, hanem a hit megélésének személyes és természetes következményeként gondolunk rá elsősorban.

Mozdulj!

Mit jelent számodra a küldetés? Javasoljatok ötleteket arra, hogyan tudnátok megvalósítani saját körülményeitek között Jézus missziói parancsát!

Mi lehet nehezebb: távoli országokba utazva folytatni missziót, vagy a saját megszokott környezetben?

A küldetés betöltésének első szabályaként Pál apostol arra figyelmezteti a római gyülekezet tagjait – és rajtuk keresztül minket, olvasókat is –, hogy **igyekezzék mindenki józanul, okosan gondolkodva és határozottan élni** (Róm 12,1–12). Minden ember a saját lelki alkatának, személyiségének megfelelően éli meg a hitet, ezért nagy tévedés lenne versenyre kelni egymással abban, hogy ki jobb vagy tökéletesebb hívő.

Annál erősebb és egységesebb lehet a gyülekezet, minél többféle lelki ajándékot ismernek fel magukban a tagjai. Végzetes hiba volna például, ha mindenki a kitartó imádkozásban, a lemondásokban vagy az előzékenységben szeretne kitűnni. Érdemes belegondolni, hogy ha mindenki előzékenyebb szeretne lenni a másiknál, sohasem kezdődhetne el az istentisztelet, mert a gyülekezet tagjai a nagy udvariaskodásban nem jutnának túl a templom küszöbénél sem.

Pál apostol sorolja is a példák sokaságát: van, aki a buzdítás, a prófétálás vagy a tanítás lelkületét kapja, míg mások az adakozás, a vezetés vagy a könyörület lelki ajándékát. Ezeket kell elfogadni és megbecsülni, ezekért kell hálát adni, és ezekkel kell a közösség javára élni. Ez a keresztény gyülekezet épülésének és a küldetés megélésének titka. Ha a gyülekezet tagjai meg tudják találni és hálával el tudják fogadni saját lelki ajándékaikat, és élni is tudnak velük, akkor tudnak majd örülni a másokéinak, és akkor fogják tudni elfogadni mindazt, amit a többiekől kapnak. Ilyen körülmények közt nyílik **lehetőség a képmutatás nélküli szeretet és az egymás iránti őszinte tisztelet kialakítására, amely más közösségekben és ettől eltérő alapon igencsak ritka vendég.**

A keresztények küldetése a gyülekezetben alakul ki és erősödik meg. Ám a gyülekezeten kívüli életre sem vonatkoznak más, különleges szabályok. Senkit sem érdemes megpróbálni megtéríteni különleges receptek, gondolatok vagy technikák révén. Ahol emberek találkoznak, ott személyiségek állnak egymással szemben. A küldetésem megélésének ereje a személyiségembe épült hit otthonosságán múlik.

Szerinted?

Klaus Douglass *Új reformáció* című könyvében arra hívja fel a figyelmet, hogy újra fel kell ismernünk a küldetést, például az alábbiak szerint:

- Jézus Krisztus egyháza nem döntheti el tetszése szerint, hogy akar-e „missziót” folytatni, vagy sem.
- Misszió és tolerancia nem mond ellent egymásnak.
- Aki közölni akarja másokkal a jó hírt, annak magának is jó hírré kell válnia.

Milyen szempontokat tennél még hozzá a felsoroláshoz?

Rakjuk össze!

Mi a misszió lényege?

Miért fontos az elfogadás a misszió során?

Hogyan valósította meg a misszió Francke?

Fogd és vidd!

Jézus cselekvésre szólít. Azt akarja, hogy a jó hír hozói legyünk a másik ember számára, sőt hogy magunk legyünk a jó hír.

Hallottál róla?

August Hermann Francke (1663–1727)

A 17. században Halle városában szegények, árvák, betegek, testi fogyatékosok és koldusok tömegei lepték el a város utcáit. Ebben a nyomorúságos időszakban került Francke Halléba, s az egész város életét gyökeresen megváltoztatta.

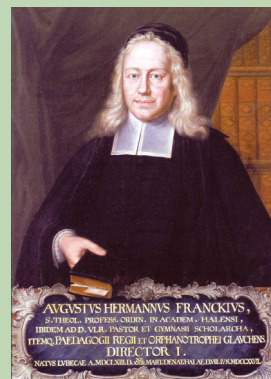
Ifjúkorában a Lipcsei Egyetem baráti köréhez, az úgynevezett pietistákhoz csatlakozott, amelynek tagjai a Bibliát nemcsak tudományos szempontból, hanem azzal a gyakorlati célzattal is olvasták és tárgyalták, hogy az evangélium elveit életükben is megvalósítani igyekezzenek. A velük egy nézetet vallókat a kölcsönös építés és hiterősítés céljából a templomon kívül is bibliaolvasásra, elmélkedésre, közös áhítatra gyűjtötték össze. Mindez az akkori egyházvezetés számára veszedelmes újítás volt, így Francke bibliai előadásait betiltották és egyetemi tanári működését korlátozták. Később még hevesebb harc indult el-

le ne erfurti lelkészsége idején: lelkészi állásától megfosztották és a városból kiűzték. Így jutott el a Halle külvárosában lévő glauchai gyülekezetbe lelkésznek. Parókiájára gyakran bekopogtattak árva gyerekek, akik kenyérért koldultak. Ezek a látogatások egyre rendszeresebbek lettek. Az ételosztás alkalmával hitbéli kérdéseket is intéztek hozzá, ezért Francke kitalálta, hogy a visszajáróknak az ételosztás előtt félórás hitoktatást tart. Ezeket az első alkalmakat

a saját lakásán tartotta meg. Ám idővel ez a hely túl szűkös lett, ezért kibérelt egy épületet. Itt létrehozott egy iskolát hátrányos helyzetű gyermekek számára. Ez azonban csak a kezdet volt. August Hermann Francke 1694 és 1727 között öt különböző bentlakásos intézményt alapított, létrehozott egy árvaházat és kórházat, pedagógiai és tanárképző intézetet, 18 hektárnyi területen levő hatalmas épületeket és majorságokat.

Francke már az árvaház indításakor is arra törekedett, hogy a pedagógiai és az egészségügyi munkát összehangolja. Nevelési elképzelései közé tartozott a gyermekek folyamatos orvosi felügyelete, a gyermekek testi, lelki és szellemi fejlődésének vizsgálata. A kórház nem csupán a kiszolgáló egységek számát gyarapította, hanem az orvostanhallgató diákok számára gyakorló intézményként, az árvaház növendékei számára pedig ambulanciaként is szolgált. A szegény sorsú egyetemistákat ösztöndíjjal segítette. Mindezek mellett foglalkozott nemesi és polgári származású fiúk és leányok nevelésével is, és külön támogatta a nők oktatását.

Az intézményeiben lakó gyermekek és ifjak háromezer fős serege mutatja, hogy Hermann Francke mennyire vette komolyan keresztény küldetését.

Összefoglalás

1. Magyarázd el az alábbi fogalmakat!

kereszténység, evangélikus egyház, vallás, ábrahámi vallás, világvallás

2. Kösd össze az összetartozó fogalmakat! Mondd el, amit tudsz róluk!

Újjászületés	A régi elmúlt; és íme: új jött létre...
Megelőző kegyelem	Keresztelőmedence
Szólóvessző	Jó hír
Új teremtés	Gyermeskereszttség
Menjetek el azért...	Tanítvány
Evangélium	Én veletek vagyok minden napon...

3. Válaszd ki a helyes választ a leckék főszövegei és alapigéi alapján!

- ♦ (Mt 28,18–20) A küldetés betöltéséhez a tanítványoknak
 - a) szeretetükkel kell bizonyosságot tenniük az embereknek.
 - b) az egész világot kereszténnyé kell tenni.
 - c) meg kell tanítaniuk szó szerint a Bibliát.
 - d) nem kell tenniük semmit, arra ott a Szentlélek.
- ♦ (2Kor 5,17) Ha valaki új teremtés, az azt jelenti, hogy
 - a) Isten törődik az emberekkel, de mindenkinek tökéletesnek kell lennie.
 - b) Isten törődik az emberekkel, de az ösztönök erősebben munkálkodnak bennünk.
 - c) Isten nem törődik az emberekkel, egészen addig, amíg meg nem térnek.
 - d) Isten törődik az emberekkel, és üdvösségének helye az életünk.
- ♦ (Jn 15,1–8) Amikor Jézus arról beszél, hogy ő a szőlőtő, akkor
 - a) egy megélhető, személyes kapcsolatról beszél, ami bátorságot és erőt adhat.
 - b) egy olyan kapcsolatról beszél, amelyen nem kell többé gondolkodnod.
 - c) egy olyan kapcsolatról beszél, amely nagyon kiszolgáltatott a világ viharainak.
 - d) egy megélhető, baráti kapcsolatról beszél, ahol minden megengedett.
- ♦ (Mk 1,9–11) Jézus maga is megkeresztelkedett, mert
 - a) Keresztelő János távoli rokona volt, és fontosnak érezte ezt a gesztust.
 - b) meg akarta mutatni mindenkinek, hogy János milyen fontos tanító.
 - c) így tette világossá, hogy a kereszttség a jövőben is megtartja a bűnbánattal és újjászületéssel való mély összefüggését.
 - d) ez szokás volt akkoriban, amiben minden kereszténynek részt kellett vennie az üdvösséghez, ahogy ez napjainkban is így van.

4. Készíts plakátot Jézusnak az igazi szőlőtőről szóló tanításáról s az Istennel való személyes kapcsolatunkról!

MELLÉKLETEK

1. A Biblia – Isten szava

Mozdulj!

A csoport minden tagja írjon beszámolót az idei tanév első hittanórájáról.

Miért különböznek ezek, ha ugyanarról az eseményről szólnak?

Keressétek meg a közös részeket!

Figyeljétek meg, hogy kinek mi volt a fontos, ki mit akart bemutatni, hangsúlyozni!

A Biblia olyan emberek tapasztalatait foglalja magába, akik átélték Isten megszabadító hatalmát és szeretetét, melyet legteljesebben a négy evangélium tár fel előttünk. Máté, Márk, Lukács és János a Názáreti Jézusról tanúskodnak, aki

emberként minden ízében átéli kiszolgáltatottságunkat, Istenként pedig tökéletesen megtestesíti Mennyei Atyja szándékait és erejét. Küldetését, hogy az örömet hirdesse a szegényeknek, hogy megnyissa a vakok szemét, és megszabadítsa a rabul ejtetteket (Lk 4,18–19), önként vállalt szenvedése és halála árán teljesíti be. A halál viszont nem zárta magába, hiszen Isten feltámasztotta őt. Jézus halála és feltámadása biztatás számunkra, hogy merjünk vállalni a szabadítás ügyének néha halálos kockázatát, és merjünk bízni abban, hogy Isten a halálból is életre fog minket kelteni. Aki a Jézus iránti bizalomban és engedelmisségben éli az életét, annak az útja egyre inkább hasonlítani fog Jézus győztes útjához.

A négy evangélista tanúságtétele Jézus szolgálatának a lényegére nézve megegyezik egymással, de a részletekben gyakran különbözik is. A különbségek azoknak a Jézus-követő gyülekezeteknek a sokszínűségét

is tükrözik, amelyek Jézus feltámadása után néhány évtizeddel a Római Birodalom különböző vidékein éltek, és más-más kihívásokra kellett válaszolniuk. Az evangélisták őket tartották szem előtt, amikor hitük és ismereteik szerint kibontották számukra Jézus emberi és isteni életének a részleteit. Más szavakkal és hangsúlyokkal erősítették egy zsidó származású vagy egy görög származású keresztény hitét, más szemléletbe állították Jézus életét a Rómában vagy a Kis-Ázsiában élő Krisztus-követők számára. Ugyanakkor egymásra is figyeltek, egymástól is tanultak.

Mit jelent?

Biblia: görög szó, jelentése 'könyvek'.

evangélium: görög szó, jelentése 'jóhír'.

szinoptikusok: görög szó, jelentése 'együttlátók'. Máté, Márk és Lukács evangéliumát jelölik ezzel a kifejezéssel, mert ebben a három evangéliumban felmerülő témák között nagymértékű átfedés van.

Az evangéliumok különbségei ne zavarjanak bennünket, inkább arra bátorítsanak, hogy mi is keressük meg az evangéliumokban azokat a szavakat, amelyek a leginkább hozzánk szólnak. Az evangéliumok egyetlen mondata is meggyőzhet bennünket Isten szabadító szeretetéről és hatalmáról, ha szíven talál, és megtermékenyíti az értelmünket. Hiszen, ahogyan János evangélista is hangsúlyozza tanúságtétele végéhez közeledve: mindezek „*azért írtattak meg, hogy higgyétek: Jézus a Krisztus, az Isten Fia, és e hitben életetek legyen az ő nevében*” (Jn 20,31).

	Máté	Márk	Lukács	János
Rövidítés				
Szimbóluma				
Ki volt ő?				
Kiknek írta az evangéliumot?				
Mikor íródhatott az evangélium?				
Mivel kezdődik az evangélium?				
Mivel fejeződik be az evangélium?				
Az evangélium szemléletére legjellemzőbb vers				
Az evangélium úgy mutatja be Jézust, mint ...				

2. Jézus halála az evangéliumokban

JÉZUS HALÁLA MÁTÉ EVANGÉLIUMA SZERINT

- 27,45 Tizenkét órától kezdve három óráig sötétség támadt az egész földön.
27,46 Három óra tájban Jézus hangosan felkiáltott: Éli, éli, lámá sabaktáni, azaz: Én Istenem, én Istenem, miért hagytál el engem?
27,47 Néhányan az ott állók közül, akik hallották ezt, így szóltak: Illést hívja.
27,48 Egyikük azonnal elfutott, hozott egy szivacsot, megtöltötte ecettel, nádszálla tűzte, és inni adott neki.
27,49 De a többiek ezt mondták: Hagyd csak, lássuk, eljön-e Illés, hogy megmentse őt.
27,50 Jézus pedig ismét hangosan felkiáltott, és kilehelte lelkét.
27,51 És íme, a templom kárpitja felülről az aljáig kettéhasadt, a föld megrendült, és a sziklák meghasadtak.
27,52 A sírok megnyíltak, és sok elhunyt szentnek feltámadt a teste.
27,53 Ezek kijöttek a sírokból, és Jézus feltámadása után bementek a szent városba, és sokaknak megjelentek.
27,54 Amikor pedig a százados és akik vele őrizték Jézust, látták a földrengést és a történeteket, nagyon megrémültek, és így szóltak: Bizony, Isten Fia volt ez!
27,55 Volt ott sok asszony is, akik távolról figyelték mindezt. Ezek Galileából követték Jézust, hogy szolgáljanak neki.
27,56 Köztük volt a magdalai Mária és Mária, Jakab és József anyja, valamint Zebedeus fiainak anyja.

JÉZUS HALÁLA MÁRK EVANGÉLIUMA SZERINT

- 15,33 Amikor tizenkét óra lett, sötétség támadt az egész földön három óráig.
15,34 Három órakor Jézus hangosan felkiáltott: Elói, elói, lámá sabaktáni! – ami ezt jelenti: Én Istenem, én Istenem, miért hagytál el engem?
15,35 Néhányan az ott állók közül, amikor ezt hallották, így szóltak: Íme, Illést hívja.
15,36 Valaki elfutott, és ecettel megtöltve egy szivacsot, nádszálla tűzte azt, inni adott neki, és így szólt: Lássuk csak, eljön-e Illés, hogy levegye őt?
15,37 Jézus pedig hangosan felkiáltva kilehelte a lelkét.
15,38 Ekkor a templom kárpitja felülről az aljáig kettéhasadt.
15,39 Amikor pedig a százados, aki ott állt vele szemben, látta, hogy így lehelte ki a lelkét, ezt mondta: Bizony, ez az ember Isten Fia volt!
15,40 Voltak ott asszonyok is, akik távolról figyelték; köztük a magdalai Mária, továbbá Mária, a kis Jakab és József anyja, valamint Salómé,
15,41 akik követték őt, és szolgáltak neki, amikor Galileában volt, és sok más asszony is, akik vele mentek fel Jeruzsálembe.

JÉZUS HALÁLA LUKÁCS EVANGÉLIUMA SZERINT

- 23,44 Tizenkét órától három óráig sötétség lett az egész földön.
23,45 A nap elhomályosodott, a templom kárpitja pedig középen kettéhasadt.
23,46 Ekkor Jézus hangosan felkiáltott: Atyám, a te kezébe teszem le az én lelkemet! És ezt mondva meghalt.
23,47 Amikor a százados látta, hogy mi történt, dicsőítette Istent, és így szólt: Ez az ember valóban igaz volt.
23,48 És az egész sokaság, amely erre a látványra összeverődött, amikor látta a történeteket, mellét verve tért haza.
23,49 Jézus ismerősei pedig mindnyájan és az őt Galileától fogva követő asszonyok távolabb állva szemléltek mindezt.

JÉZUS HALÁLA JÁNOS EVANGÉLIUMA SZERINT

- 19,28 Jézus ezek után tudva, hogy már minden elvégeztetett, hogy beteljesedjék az Írás, így szólt: Szomjazom.
19,29 Volt ott egy ecettel tele edény. Egy szivacsot ecettel megtöltve izsópra tűztek, és odatartották a szájához.
19,30 Miután Jézus elfogadta az ecetet, ezt mondta: Elvégeztetett! És fejét lehajtva, kilehelte lelkét.
19,31 Mivel péntek volt, a zsidók nem akarták, hogy a holttestek szombaton a kereszten maradjanak; az a szombat ugyanis nagy ünnepnap volt. Arra kérték tehát Pilátust, hogy törjék el a lábszárcsontjukat, és vegyék le őket.
19,32 Ezért odamentek a katonák, és eltörték az egyik, majd a másik vele együtt megfeszített ember lábszárcsontját.
19,33 Amikor pedig Jézushoz értek, mivel látták, hogy már halott, az ő lábszárcsontját nem törték el,
19,34 hanem az egyik katona lándzsával átszúrta az oldalát, amelyből azonnal vér és víz jött ki.
19,35 Aki pedig látta ezt, az tesz róla bizonytságot, és az ő bizonyágtétele igaz, és ő tudja, hogy igazat mond, hogy ti is higgyetek.
19,36 Ezek pedig azért történtek, hogy beteljesedjék az Írás: „Csontja ne töressék meg.”
19,37 Viszont az Írásnak egy másik helye így szól: „Néznek majd arra, akit átszúrtak.”

3. Egyházi esztendő

Egész életünk elképzelhetetlen ritmus nélkül. A ritmus összeköti az anyagi, lelki és szellemi világot és az ember is ennek segítségével találja meg helyét az életben. Az univerzum kozmikus háttérsugárzásának rezgéseitől kezdve a munkatársak hétköznapi összehangolt munkáján át az egyéni beleérzőképesség ki-fejlesztéséig mindenütt jelen van és szükség van rá. A társadalmi szokások és a kultúra kialakulásánál is különös jelentősége van, és ez főként az ünnepek éves eloszlásának, jelenlétének köszönhető.

Az egyházi év az ünnepek éves ritmusát jelenti. December elejétől júniusig három nagy ünnepkör: a

karácsony, húsvét és pünkösd tölti ki a naptárat. A pünkösd-től adventig tartó félévben is sok ünnep van, például minden vasárnap a feltámadás ünnepe, megünnepeljük a reformáció történelmi eseményét vagy az aratási hálaadást (amelyet sok helyen a terem-tés ünnepének is neveznek a világban), és külön ünnepe van a Szentháromságnak is. A három nagy ünnepkör mégis kiemelkedően fontos a keresztye-nyek számára az egész világon.

Hallottál róla?

Az egyházi év advent első vasárnapjával kezdődik, melynek dátumát a december 25–26-i karácsony ünnepéből az adventi négy héttel visszaszámolva kapjuk meg.

Húsvétvasárnap mozgó napú ünnep, vagyis minden évben más naptári napra esik. Az első niceai zsinat (Kr. u. 325) határozata alapján húsvétvasárnap mindig a tavaszi napéjegyenlőség utáni első holdtöltét követő vasárnap. Innen számolják vissza minden évben virágvasárnap, böjt és böjtelő vasárnapjainak dátumát, valamint előre menny-bemenetelnek, pünkösdnek és a Szentháromság ünnepének az időpontját.

Az ősegyház mennybemenetel ünnepét az első évszázadokban a Szentlélek eljövételével együtt, pünkösdkor ünnepelte. Ám körülbelül Kr. u. 350-től Lukács leírása alapján (ApCsel 1,3) a húsvét utáni 40. napon ünnepeljük.

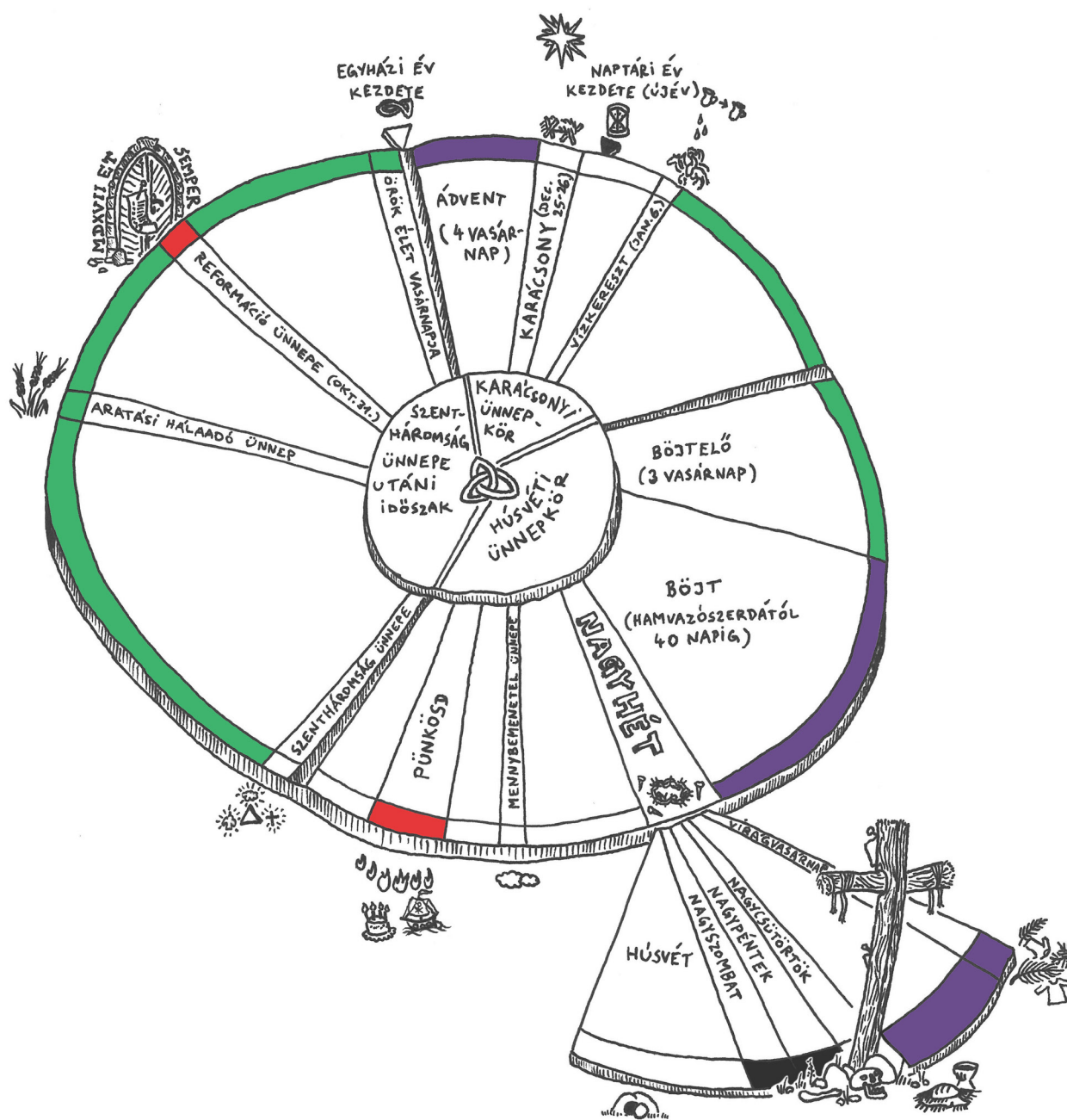
Pünkösd ünnepére – amint a neve is jelenti – húsvétvasárnap után ötven nappal kerül sor, az ezt követő vasárnap pedig Szentháromság ünnepe. Az egyházi év utolsó vasárnapja örök élet vasárnapja.

Mit jelent?

A **liturgikus színek** az egyházi év egyes részei-nek üzenetét hirdetik. Az oltár- és szószékterítő színei az egyes vasárnapok és ünnepnapok témájához illeszkednek. Az evangélikus egyház öt liturgikus színt használ: fehér, piros, zöldet, lilát, feketét.

A legtöbb ember számára a fehér szín a tisztaságot jelöli, de egyházi használatában a vilá-gosságra utal, ezért a Krisztus-ünnepek színe. A piros a tűz és a vér színe, a zöld pedig a növe-kedésé. A lila a bűnbánatra utal, a fekete pedig a 18. század óta a gyász színe.

Az egyházi év „köre” első ránézésre talán túl sok részletből áll. Mégis nagyon érdekes elmélyedni ezekben a részletekben. Minden részletnek saját hangulata van. Aki erre ráérez, az az év minden napján megtalál-hatja az ünnephez illő „öltözetet” a lelkében, a szokásaiban és az életében. Az ilyen embert sokkal nehezebb rászédni olyan ostoba reklámüzenetekkel, mint a karácsonyi bevásárlási láz, a húsvéti sonkamérgezés vagy locsolási pénzgyűjtés. Az év nagy ünnepi ritmusa azt az élményt kínálja nekünk, amire nagy szükség van és mégis kevés van belőle a világon: a rendet erőszak nélkül, a kísérést vezetés nélkül, a tartalmat előre elrendelt érzések nélkül, a drámát tragédia nélkül, a ritmust kényszer nélkül. Ismerkedj meg vele. Érdemes!

Kiadja a Magyarországi Evangélikus Egyház Luther Kiadója
Budapest, 2017

www.lutherkiado.hu

Felelős kiadó: Kendeh-Kirchknopf Péter

Olvasószerkesztő: Petri Gábor

Szöveggondozó: Miklósné Székács Judit

Műszaki szerkesztő: Török Andrea

Illusztrációk: Bence Áron (43., 45., 77., 129. oldal)

A borítótervet Béres Tamás készítette.

Nyomdai kivitelezés: Mondat Kft.

www.mondat.hu

Felelős vezető: Nagy László

ISBN 978-963-380-105-5

EV-037

990 Ft